

372.015
ด. 2535
16

การศึกษาภาระของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นตอบหาของโรงเรียน
ประถมศึกษาในการพัฒนาชนบทตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
ในเขตชนบทยากจน จังหวัดนครสวรรค์

ปริญญาโท

ของ

สุรางค์ ชูสิงห์

16 เม.ย. 2535

นางสมศรี ศรีศรีวิทย์

นางสมศรี ศรีศรีวิทย์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2529

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177125

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

.....ประธาน

.....กรรมการ

.....กรรมการ

.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งของ
รองศาสตราจารย์ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ รองศาสตราจารย์หทัย ตันหยง และผู้ช่วย
ศาสตราจารย์บุษกร เพชรวิวรรณ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและตรวจแก้ไข
ข้อบกพร่อง นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนแล้วเสร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็น
อย่างสูง

ขอขอบคุณผู้อำนวยการการประมงศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ หัวหน้าการประถมศึกษา
อำเภอและศึกษานิเทศก์ทุกอำเภอในเขตชนบทภาคจน จังหวัดนครสวรรค์ที่ได้อำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียน
ครูและผู้นำท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
เป็นอย่างดียิ่ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือและแนะนำอย่างยิ่งจาก อาจารย์
สมบัติ ภูวรางกูร อาจารย์ปิยะ หอยสังข์ อาจารย์ประณิตา อุทาน
อาจารย์พลวิทย์ เกี่ยมมี อาจารย์มนต์ รัตนคิดถน ภูเกื้อ อาจารย์ณการวรรณ
ภาคภูมิ อาจารย์ระลึก ขานี่ อาจารย์ศิริเพ็ญ มากบุญ และอาจารย์สนอง
ยอดเกรณี ผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

คุณค่าอันมีค่าจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแก่
บิดา มารดา และครู อาจารย์ ผู้ซึ่งวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย

สุรางค์ ชูสิงห์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้	6
	ความสำคัญของการศึกษาครั้งนี้	6
	ขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้	6
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	การพัฒนาชนบท	11
	การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท	13
	บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษา	20
	สมมุติฐานการวิจัย	38
3	วิธีดำเนินการศึกษาครั้งนี้	40
	กลุ่มตัวอย่าง	40
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้	47
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
	การวิเคราะห์ข้อมูล	48
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย	51

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง	
	ในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.	55
	เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อ	
	การพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ..	57
	ระดับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของ	
	โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.	62
	สรุปผลการสัมมนา	86
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	90
	กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้า	90
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	90
	การวิเคราะห์ข้อมูล	91
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	91
	การอภิปรายผล	95
	ข้อเสนอแนะ	113
	บรรณานุกรม	117
	ภาคผนวก	125

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอ โรงเรียน และตำแหน่ง	42
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามและที่ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตาม อำเภอ โรงเรียน ตำแหน่งหน้าที่	45
3	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนบทบาทที่เป็นจริง ในการพัฒนาชนบทของโรงเรียน ประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น	55
4	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนบทบาทที่คาดหวัง ในการพัฒนาชนบทของโรงเรียน ประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น	56
5	เปรียบเทียบทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อ การพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ใน บทบาทที่เป็นจริง	57
6	เปรียบเทียบทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ที่มีต่อ การพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ใน บทบาทที่คาดหวัง	58
7	เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของ โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทรรศนะของผู้บริหาร โรงเรียน	59
8	เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง ในการพัฒนาชนบทของ โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทรรศนะของครู ...	60

9	เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง ในการพัฒนาชนบท ของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามธรรมชาติของ ผู้นำท้องถิ่น	61
10	ระดับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ด้านบุคคล	62
11	ระดับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ด้านความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนา	66
12	ระดับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ด้านงบประมาณ	67
13	ระดับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทแต่ละด้าน	68
14	ความถี่ของปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาใน โครงการ กศ.พช. ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่น	72
15	ความถี่ของข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียน ประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ด้านบุคคล	77

16	ความดีของข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียน ประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามพรทศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ด้านความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านการพัฒนา	81
17	ความดีของข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียน ประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามพรทศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ด้านงบประมาณ	82
18	ความดีของข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียน ประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามพรทศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทแต่ละด้าน	83

ภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แผนภูมิแสดงกระบวนการทางสังคม	21
---	------------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นักศึกษามากมายต่างกล่าวว่า การพัฒนาชนบทคือการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุผลที่ว่าชาวชนบทเป็นบุคคลส่วนใหญ่ของประเทศที่ประสบปัญหานานาประการ ทั้งความยากจน โรคภัยไข้เจ็บและความไม่รู้ ทั้งยังเป็นผู้คอยโอกาสทางการศึกษาและบริการของรัฐอีกมาก ถ้าสามารถช่วยให้ชาวชนบทแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ ปัญหาหลักในการพัฒนาประเทศก็จะผ่อนคลายลง ด้วยเหตุนี้เป้าหมายหลักในการพัฒนาประเทศของรัฐบาลปัจจุบันตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 (2525 - 2529) ก็คือการพัฒนาชนบท โดยการจรรูปแบบองค์กรให้รัดกุมเหมาะสมขึ้นตั้งแต่ระดับชาติถึงระดับหมู่บ้าน เน้นหนักในงานของ 4 กระทรวงหลัก คือกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการระดมทรัพยากรจากทุกทางเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาชนบทมีการติดตามผลเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังได้กำหนดเขตพื้นที่ชนบทยากจนรวม 38 จังหวัด และยึดพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญอันดับสูงในการพัฒนา

สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทนั้นรัฐบาล มีนโยบายว่า "จะจัดและส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นศูนย์บริการ ด้านการศึกษา วิชาชีพ ศิลปวัฒนธรรม กีฬา พละนาฏย นันทนาการ และข่าวสาร เพื่อให้บริการแก่นักเรียนและประชาชน... จัดการศึกษาให้สนองความต้องการของท้องถิ่น... ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการขยายการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพโดยเน้นการให้โอกาสแก่ผู้เรียนในชนบท ผู้เรียนที่ยากจนและกลุ่มชนที่มีโอกาสน้อย" (กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ 2527 : 51) และในการดำเนินการเพื่อการพัฒนาชนบทนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบนโยบายการพัฒนาว่ามีเจตน์จำนงมุ่งมั่น

ที่จะดำเนินการพัฒนาชนบท โดยเน้นการพัฒนาคนในชนบททั้งในและนอกระบบโรงเรียน ให้มีคุณภาพในเรื่อง ความรู้พื้นฐานเพื่อนำไปประกอบอาชีพ ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพอนามัยและสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของพลเมืองดี และทัศนคติที่ดีต่องานพัฒนาชนบท โดยให้สถานศึกษาร่วมกับวัดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการพัฒนาชนบทของแต่ละท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 7) สถานศึกษาที่จะเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบทของแต่ละท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมที่สุด คือโรงเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นหน่วยงานของรัฐเพียงหน่วยงานเดียวที่มีเครือข่ายบริการครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด มีโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดทั่วประเทศจำนวน 30,693 โรงเรียน โดยเฉลี่ยใน 1 ตำบล จะมีโรงเรียนประถมศึกษาประมาณ 5 โรงเรียน หรือ 2 หมู่บ้านต่อ 1 โรงเรียน มีครูประถมศึกษาจำนวน 329,374 คน เฉลี่ยมีครูตำบลละ 63 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 1) นับว่าเป็นสถานศึกษาและสถาบันของทางราชการที่กระจายอยู่ใกล้ประชาชนมากที่สุด และมีบุคลากรที่เป็นพลังทางปัญญาทั้งทางการศึกษาและการพัฒนาชนบทมากที่สุด นอกจากนี้โรงเรียนประถมศึกษายังเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาภาคบังคับและเป็นบริการที่รัฐจัดให้เปล่า กล่าวได้ว่าการศึกษาระดับนี้เป็นหัวใจของชาวชนบท สมาน แสงบะลี ปลัดกระทรวงศึกษาธิการแถลงว่า ในแผนการศึกษาระยะที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2530 - 2534 จะเน้นให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบทอย่างจริงจัง เพราะการประถมศึกษาเป็นแหล่งผลิตมวลชนใหญ่ของประเทศ ประชาชนชนบทล้วนแต่เป็นทรัพยากรบุคคลที่ผ่านการผลิตจากโรงเรียนประถมศึกษาและในแต่ละปีจะมีเด็กประมาณ 5 แสนคนที่ต้องออกจากโรงเรียนประถมศึกษาแล้วไม่มีโอกาสเรียนต่ออีกเลย (ไทยรัฐ 11 ธันวาคม 2527 : 2 - 3) ซึ่งเด็กเหล่านี้จะกระจายอยู่ตามชนบททั่วไปและจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชนบทต่อไป ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นจำนวนโรงเรียน จำนวนบุคลากรในการดำเนินงานและลักษณะของงาน โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันทางการศึกษาที่มีบทบาทในการพัฒนาชนบทและหวังผลได้อย่างมั่นใจที่สุด

เพื่อให้ได้รูปแบบที่ดีในการพัฒนาชนบท โดยใช้โรงเรียนประถมศึกษาเป็น
ศูนย์กลางในปีงบประมาณ 2526 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ได้จัดทำ "โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน" (กศ.พช.)
ลงในพื้นที่เป้าหมายที่กำหนดให้เป็นเขตชนบทยากจนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติฉบับที่ 5 ใน 38 จังหวัด จำนวน 300 โรงเรียนใน 600 หมู่บ้านต่อปี ตั้งแต่
พ.ศ. 2526 - 2529 รวม 4 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2528 : 3) โดยจะแบ่งศูนย์การดำเนินงานออกเป็น 11 ศูนย์ คือ จังหวัดสงขลา
นครศรีธรรมราช พินิจโลก เชียงราย เชียงใหม่ อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี สกลนคร ร้อยเอ็ด
และนครราชสีมา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของโครงการ คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมเพื่อคุณภาพชีวิต
ส่งเสริมให้สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นที่โรงเรียนรับผิดชอบ
ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์กลางในการให้ความรู้ บริการและประสาน
งานต่าง ๆ ของประชาชนในหมู่บ้านทั้งใน ด้านวิชาการ วิชาชีพ ช่างสาร การกีฬา
และนันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ความ
เข้าใจยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชนบทโดยการพึ่งตนเองและรู้จักคัดเลือกและ
พัฒนาผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณสมบัติของนักพัฒนา โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนา
ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การสาธารณสุข และการปกครอง (สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 120) โรงเรียนจะเป็นแหล่งกระตุ้น
และนำทางสร้างปัญหาแก่ประชาชนโดยใช้บุคลากรในโรงเรียนอันได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน
ครูเป็น "แกนนำ" ผู้นำท้องถิ่นเป็น "ผู้ประสานงาน" ไร้เด็กเป็น "สื่อ" ให้ผลการพัฒนา
ของโรงเรียนถึงมือประชาชนผ่านมาทางนักเรียน (วุฒินันท์ บุญญารักษ์ 2527 : 8-14)
อนึ่ง ในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.)
นี้จะสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ทุกประการ (สำนักงานคณะ
กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 10)

จากจุดมุ่งหมายของโครงการ กศ.พช. ทำให้โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการนี้มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกการเรียนการสอนตามหลักสูตรเพื่อให้ผลไปสู่การพัฒนาชุมชน บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ และเป็นผู้ประสานงานเพื่อให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 8) ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวนี้สามารถทำให้โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการนี้มีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนทั้งด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุขและด้านการปกครอง

จากการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนพบว่า เป็นโครงการที่ได้รับความสนใจและความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นรวมทั้งนักเรียนและประชาชนทั่ว ๆ ไปแต่ก็มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานมากพอสมควร เช่น การวางแผนในการดำเนินงาน กศ.พช. ผู้บริหารโรงเรียนและครู ไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาการเรียนการสอนแต่จะให้ความสำคัญในเรื่องการบริการชุมชนและการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ มากกว่า แต่สำหรับในบางโรงเรียนก็เข้าใจว่างานพัฒนาหมู่บ้านมีโรงงานในหน้าที่ของตน (ศูนย์ดำเนินงานที่ 2 จังหวัดนครสวรรค์ 2527 : 3) คือมีทั้งสภาพปัญหาที่บุคลากรในโรงเรียน จะทิ้งหน้าที่หลักของตนคือการสอนออกไปพัฒนาชุมชนนอกโรงเรียนโดยไม่ใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางและสภาพปัญหาที่บุคลากรในโรงเรียนละทิ้งหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน

สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. จังหวัดนครสวรรค์ได้ดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. เป็นระยะเวลา 3 ปี จากการติดตามผลได้ข้อมูลว่าโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่จัดกิจกรรมในด้านการศึกษา และให้ความร่วมมือกับชุมชนในการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม (ศูนย์ดำเนินงานที่ 2 จังหวัดนครสวรรค์ 2527 : 4) ส่วนกิจกรรมด้านอื่น ๆ นั้นไม่ใคร่ระบุไว้ซึ่งอาจจะมีกิจกรรมดังกล่าวมาก น้อยหรือไม่ปฏิบัติเลย ดังนั้นจึงไม่สามารถที่จะสรุปผลที่แน่นอนได้

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคือผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่น ยังมีความสับสนในบทบาทหน้าที่ของตนเองและของโรงเรียนที่มีต่อการพัฒนาชนบทตามโครงการ กศ.พช. นอกจากนี้ก็มีปัญหาอื่น ๆ เช่นการวางแผนการดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการ กศ.พช. ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ที่มีต่อการพัฒนาชนบท ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ควรจะได้มีการศึกษาสภาพที่เป็นจริงว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทให้เจริญก้าวหน้าในค่านิยมบ้าง เพียงไรตามเป้าหมายของโครงการ กศ.พช. ในทหระณะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น และกลุ่มบุคคล เหล่านี้คิดว่าสิ่งที่โรงเรียนได้ปฏิบัติไปแล้วสอดคล้องกับความต้องการของเขาเพียงไร เพื่อเขาจะได้ปรับปรุงการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการและในฐานะที่เขาเป็นผู้ปฏิบัติงานตามโครงการนี้ เขาเห็นว่ามีปัญหาในการปฏิบัติงานทางค่านิยมบ้างและควรจะแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงบทบาทและการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการนี้ให้เหมาะสมมีความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชนบทได้อย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ายังไม่มีบุคคลหรือหน่วยงานใดศึกษาวิจัยบทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. เลยทั้ง ๆ ที่โครงการนี้เป็นโครงการหนึ่งที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนให้ความสนใจเพราะเป็นโครงการที่นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง และมีแนวโน้มว่าจะดำเนินการต่อไปอีกในอนาคต เนื่องจากวิธีการดำเนินงานของโครงการตรงกับหลักการพัฒนาชนบทและสนองนโยบายรัฐบาลในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท โดยรูปแบบที่ใช้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

ความมุ่งหมายในการศึกษา

1. เพื่อเปรียบเทียบพระศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชนบทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

ความสำคัญของการค้นคว้าวิจัย

1. เป็นแนวทางแก่ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นในโครงการ กศ.พช. ใ้วางแผนและปรับปรุงงานในโครงการ กศ.พช. ให้มีประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวทางแก่ศึกษานิเทศก์จังหวัดนครสวรรค์ในการวางแผนและติดตามงานนิเทศโครงการ กศ.พช.
3. เป็นแนวทางแก่ฝ่ายแผนงานด้านการพัฒนาชนบทของจังหวัดนครสวรรค์ให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

ขอบเขตในการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ศึกษา ได้แก่
 - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ในจังหวัดนครสวรรค์จำนวน 32 คน
 - 1.2 ครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. จังหวัดนครสวรรค์จำนวน 249 คน
 - 1.3 ผู้นำท้องถิ่นโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 235 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ในจังหวัด นครสวรรค์ 14 โรงเรียน จำนวน 30 คน

2.2 ครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ในจังหวัด นครสวรรค์ 14 โรงเรียน จำนวน 148 คน

2.3 ผู้นำท้องถิ่นในเขตพื้นที่เป้าหมายในโครงการ กศ.พช. ในจังหวัด นครสวรรค์ 14 โรงเรียน จำนวน 136 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างซึ่งแบ่งตามตำแหน่ง การปฏิบัติงาน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น

3.2 ตัวแปรตาม ทรรศนะที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นในเขตพื้นที่เป้าหมายจังหวัดนครสวรรค์

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทและปัญหาในการดำเนินงานของ โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบทบาท ที่เป็นจริงและที่คาดหวังใน การพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเพื่อสำรวจปัญหาและแนวทางในการแก้ ปัญหาการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

4.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทและปัญหาในการดำเนินงาน ของ โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. หมายถึง งานที่ทางโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. กระทำหรือปฏิบัติตามภารกิจและหน้าที่ในด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ การเมืองและการปกครอง สังคมและวัฒนธรรม และสาธารณสุขซึ่งการกระทำนั้นหรืองานที่ทำนั้น สามารถที่จะสังเกตและวัดได้

บทบาทที่เป็นจริงของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานและกิจกรรมการพัฒนาด้านของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ทั้งในด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ การเมืองและการปกครอง สังคมและวัฒนธรรม และสาธารณสุข ที่ปฏิบัติอยู่จริงในสถานการณ์ปัจจุบัน

บทบาทที่คาดหวังของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. หมายถึง การปฏิบัติงานที่ควรกระทำตามภารกิจและหน้าที่ในด้านการศึกษา เศรษฐกิจและอาชีพ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองและการปกครอง และสาธารณสุข

ปัญหาในการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. หมายถึง ความยุ่งยากหรือข้อขัดข้องเมื่อโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้ปฏิบัติตามภารกิจและหน้าที่แล้วไม่อาจทำให้งานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ในทันทีซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นปัญหา ด้านบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและหน่วยงาน สิ่งแวดล้อมงบประมาณ และการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษา การเมืองและการปกครอง สังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจและอาชีพ และสาธารณสุข

ทรัพยากร หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง เกี่ยวกับการพัฒนาด้านของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ในด้านการศึกษา เศรษฐกิจและอาชีพ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองและการปกครองและสาธารณสุข

โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. หมายถึง สถานศึกษาที่อยู่ในโครงการพิเศษของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์ให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบทโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในโครงการนี้จัดอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมายชนบทยากจนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529 และได้รับเงินอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และครูใหญ่ ของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. จังหวัดนครสวรรค์ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 15 โรงเรียน

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเขตพื้นที่เป้าหมายของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. จังหวัดนครสวรรค์และได้รับการคัดเลือกจากประชาชนในแต่ละหมู่บ้านซึ่งมีจำนวนประมาณ 10 - 15 หลังคาเรือน ให้เป็นตัวแทนของกลุ่มเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับโครงการ กศ.พช. ซึ่งผู้นำเหล่านี้ส่วนใหญ่ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและบุคคลอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการเป็นผู้นำและได้รับการคัดเลือกมา

ครู หมายถึง ผู้ที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. จังหวัดนครสวรรค์ประเภทได้รับงบประมาณอุดหนุน ซึ่งมีทั้งหมด 15 โรงเรียน

พื้นที่ชนบทยากจน หมายถึง พื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. จากการศึกษาและค้นคว้าเอกสารบทความและรายงานการวิจัยต่าง ๆ พบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. โดยตรงนั้นมีน้อยมากเพราะโครงการนี้เป็นโครงการใหม่ยังไม่ค่อยจะมีบุคคลหรือหน่วยงานใดศึกษาไว้ อย่างไรก็ตามเพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยผู้วิจัยได้พยายามรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจะเสนอตามลำดับหัวข้อดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 การพัฒนาชนบท

- 1.1 ปรัชญา หลักการและวิธีการพัฒนาชนบทโดยทั่วไป
- 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท

ตอนที่ 2 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท

- 2.1 ความเป็นมาของโครงการ กศ.พช.
- 2.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช.
- 2.3 ผลการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ใน

จังหวัดนครสวรรค์

ตอนที่ 3 บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษา

- 3.1 บทบาท
- 3.2 บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท
 - 3.2.1 บทบาทในการพัฒนาชนบทด้านการศึกษา
 - 3.2.2 บทบาทในการพัฒนาชนบทด้านเศรษฐกิจและอาชีพ
 - 3.2.3 บทบาทในการพัฒนาชนบทด้านการเมืองและการปกครอง

3.2.4 บทบาทในการพัฒนาชนบทด้านสังคมและวัฒนธรรม

3.2.5 บทบาทในการพัฒนาชนบทด้านสาธารณสุข

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท

ตอนที่ 1

การพัฒนาชนบท

1.1 ปรัชญา หลักการ และวิธีการพัฒนาชนบทโดยทั่วไป

การพัฒนาชนบท คือ กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบทในทุก ๆ ด้านทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย การปกครองตนเอง ได้เปลี่ยนแปลงไปตามแผนที่กำหนดขึ้น (ศิริเอก ถุกษ์ทราย 2522 : 1 - 3 และจิรศักดิ์ สุกนธชาติ 2524 : 1 - 12) สาเหตุที่ต้องการมีการพัฒนาชนบทก็เพราะ หลักมนุษยธรรมและความมั่นคงของชาติ (พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในปี พ.ศ. 2526 : อ้างอิงมาจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 2) และชาวชนบทเป็นผู้ที่ "ด้อยพัฒนา" ในหลายด้านทั้งด้านความรู้ สุขภาพ และรายได้ ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย (สนิท สัมภักการ 2524 : 16 - 21) สำหรับการพัฒนาชนบทของประเทศไทยในปัจจุบันอยู่บนพื้นฐานของปรัชญา "ที่ยอมรับศักดิ์ศรีและความสามารถของชาวชนบทว่าเขาสามารถที่จะพัฒนาตนเอง ท่องถิ่นและชุมชนของเขาได้" (ศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ 2525 : 34 สุรพล กาญจนะจิตรา 2524 : 56 - 65 และจิรศักดิ์ สุกนธชาติ 2524 : 1 - 12) โดยมีหลักการให้ประชาชนในชนบทพึ่งตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเขาด้วย (สัญญาสัญญาวิวัฒน์ 2524 : 5 - 15 และทองอยู่ แก้วไทรอะ 2524 : 35 - 43) สิ่งที่เป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาชนบทก็คือ การพัฒนาคุณภาพของคน โดยการเตรียม

ความพร้อมในทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะในการแสวงหาหรือรวบรวมข้อมูล ทักษะใน
การทำงานทั้งด้านอาชีพส่วนตัวและทำงานเพื่อชุมชน (นิพนธ์ ศศิธร 2526 :
12 - 15 ทองอยู่ แก้วไทรอะ 2524 : 35 - 43 สุรพล กาญจนะจิตร
2524 : 65 ไพรัตน์ เจริญรินทร์ 2527 : 14 และระวี ภาวิไล 2524 :
37 - 42)

การที่จะพัฒนา "คน" ให้มีคุณภาพได้ก็ต้องอาศัย "การศึกษา" ฉะนั้นการ
ศึกษาย่อมมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชนบท การศึกษาที่มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อชนบท
มากที่สุด ก็คือ การศึกษาระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐบริการให้
เปล่า ประชาชนชนบทล้วนแต่เป็นทรัพยากรบุคคลที่ผ่านการผลิตจากโรงเรียนประถม
ศึกษา และในแต่ละปีจะมีเด็กประมาณ 5 แสนคนที่ต้องออกจากโรงเรียนประถมศึกษา
แล้วไม่มีโอกาสเรียนต่ออีกเลย เด็กเหล่านี้กระเจายอยู่ในชนบททั่วไปและจะเป็นกำลัง
สำคัญในการพัฒนาชนบท โรงเรียนจึงเป็นแหล่งพัฒนาประชาชนและเป็นสถาบันพื้นฐาน
ของการพัฒนาชนบท

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท

ได้มีบุคคล หน่วยงานและสถาบันต่าง ๆ ได้ทำวิจัยไว้มากมาย ๓ ด้าน อาทิ
เช่น ด้านการสำรวจสภาพชุมชนในเขตพัฒนาภาคเหนือ พบว่าประชาชนต้องการได้รับ
การศึกษาในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านสุขภาพอนามัย (เผียน ไชยศรี และคนอื่น ๆ
2525 : 45 - 55) ด้านความร่วมมือระหว่างราษฎร และรัฐบาลในการพัฒนาชุมชน
พบว่าการพัฒนาชุมชนไม่สอดคล้องกับความต้องการของราษฎรทำให้ไม่ได้รับความ
ร่วมมือ (สมหวัง คงพิพัฒน์ 2518 : 148 - 149) ด้านการบริหารการพัฒนาชนบท
พบว่านโยบายในการพัฒนาชนบทไม่แน่นอนมีหลายรูปแบบ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ขาดการประสานงาน (ปธาน สุวรรณมงคล 2526 : ง - ฉ) ด้านโครงการ กสช.
พบว่าเป็นโครงการที่มีผลต่อการพัฒนาในทุกด้าน เช่น เทรนธุรกิจเป็นการเพิ่มรายได้
สังคม มีความสามัคคี ไม่ละทิ้งถิ่นฐานของตนเอง การปกครองรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น

(มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2526 : 1 - 45 และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526 : 1 - 165) นอกจากนี้ยังมี การศึกษามหาชนของครูประถมศึกษาที่เข้าไปปฏิบัติงาน โครงการ กสช. พบว่าครูมีบทบาทสำคัญในด้านการดำเนินงาน การวางแผนและการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนี้ รวมทั้งในด้านการประชุม (สุพน ทิมอำ 2528 : 88 - 89)

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทนั้นจะเห็นได้ว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ จะศึกษาสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ศึกษาความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและราษฎรในการพัฒนาชุมชนซึ่งยังไม่ตรงเป้าหมายการพัฒนาที่แท้จริง นั่นก็คือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชนบทโดยใช้การศึกษา สถาบันที่ให้ การศึกษาเพื่อพัฒนาคนในชนบทได้มากที่สุดคือโรงเรียนประถมศึกษา ดังนั้นประเด็น สำคัญในการวิจัยเพื่อพัฒนาชนบทควรจะเป็นเรื่องของบทบาท รูปแบบ วิธีการที่จะใช้ โรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนชนบทให้มีประสิทธิภาพ แต่ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทนั้นไม่พบว่ามีบุคคล หน่วยงานหรือ สถาบันใดได้ทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้เลยทั้ง ๆ ที่เป็นงานวิจัยที่ตรงประเด็นต่อการพัฒนา ชนบทที่หวังผลได้ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

ตอนที่ 2

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท

2.1 ความเป็นมาของโครงการ กส.พช.

นโยบายสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 (2525 - 2529) คือการพัฒนาชนบทให้หลุดพ้นจากปัญหาความยากจน ความเจ็บไข้และไร้การศึกษา ด้วยการเร่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบทในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม เศรษฐกิจและอาชีพ การเมืองและการปกครอง สาธารณสุข เน้นการ

พัฒนาที่เขตพื้นที่ชนบทยากจนหนาแน่นจริง ๆ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแบบ
พึ่งตนเอง โดยให้ 4 กระทรวงเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน การ
พัฒนาจึงจะดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายของรัฐบาลด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมแถลงต่อรัฐบาลเมื่อ
วันที่ 20 พฤษภาคม 2526 ทั้งหมด 15 ข้อ แก่นที่เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท
มี 3 ข้อ คือ ข้อ 3, 4 และข้อ ๖ ดังนี้

นโยบายข้อ 3 จะจัดและส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกระดับเป็นศูนย์บริการด้านการศึกษา
วิชาชีพ ศิลปวัฒนธรรม กีฬา พละนันทนาการและข่าวสารเพื่อให้บริการแก่นักเรียน
นิสิต นักศึกษาและประชาชน

นโยบายข้อ 4 จะเร่งปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาทุกระดับโดยปรับปรุงระบบการวางแผน
การบริการการเรียนการสอน การกำหนดมาตรฐานและวิทยฐานะ ระบบการติดตามและ
ประเมินผล

นโยบายข้อที่ ๕ จะระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการขยายการศึกษา
และการพัฒนาคุณภาพและจะปรับปรุงวิธีการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อให้มี
ความเสมอภาคทางการศึกษา โดยเน้นการให้โอกาสแก่ผู้เรียนในชนบท ผู้เรียนที่ยากจน
และกลุ่มชนที่มีโอกาสน้อย (กองแผนงานสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ
2527 : บทนำ)

สำหรับกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบนโยบายการพัฒนาชนบท ไว้ว่ามี
เจตนารมณ์มุ่งมั่นที่จะดำเนินการพัฒนารอบรอบโดยเน้นการพัฒนาคนในชนบททั้งในและนอก
ระบบโรงเรียน ให้เป็นคนที่มีคุณภาพในเรื่องต่อไปนี้

1. พัฒนาคู่มือความรู้พื้นฐานเพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ตามความ
ต้องการของแต่ละบุคคลและครอบครัว ตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละ
ท้องถิ่น

2. พัฒนาคู่มือให้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบของพลเมืองดี อันพึง
มีต่อชาติ บ้านเมือง มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความรักหวงแหนแผ่นดินเกิด

3. พัฒนาค้นหาความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพอนามัยการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การบำรุงรักษาสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์

4. พัฒนาค้นหาความรู้ความเข้าใจกระบวนการพัฒนาชนบทและมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาชนบทของรัฐบาล

แนวทางการดำเนินการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดไว้ดังนี้

ให้ความร่วมมือและสนับสนุนหน่วยงานอื่น ๆ ที่ดำเนินการพัฒนาชนบทตามนโยบายของรัฐบาลภายในขอบเขตงานและกำลังความสามารถ ระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในทุกหน่วยงานในแต่ละท้องถิ่นเพื่อการพัฒนารวมกัน จัดให้มีโครงสร้างและรูปแบบกระบวนการพัฒนาชนบทผสมผสานกันทั้งระดับกระทรวงลงไปถึงพื้นที่เป้าหมาย ให้สถานศึกษาร่วมกับวัดและศาสนสถาน ของทุกศาสนาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบทแต่ละท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 5)

สถานศึกษาที่เป็นแหล่งพื้นฐานในการพัฒนาชนบทก็คือ โรงเรียนประถมศึกษา สำหรับการใช้โรงเรียนประถมศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนนั้น เป็นโครงการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ปฏิบัติมาเป็นเวลานานแล้ว ในรูปของโรงเรียนชุมชนเกิดจากการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชน พบว่ายังไม่บรรลุตามหลักการและวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ยังพบปัญหาในการดำเนินงานอีกมากมาย

ดังนั้นในการวางแผนการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทจากจน กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้มอบหมายการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชนอย่างมีระบบ วิเคราะห์ผลดีและจุดอ่อน จึงวางแผนปรับปรุงงานให้ดีขึ้นโดยกำหนดรูปแบบที่จะใช้โรงเรียนประถมศึกษาช่วยพัฒนาชนบทให้แนวปฏิบัติงานที่ชัดเจนเหมาะสมที่จะเป็น "ตัวเร่ง" ในการเปลี่ยนแปลงชุมชนชนบทโดยบนพื้นฐานความเชื่อว่า "โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งเสริมการศึกษาในชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนอยู่รอด ปลอดภัย มั่งคั่งและมีความสุขร่วมกัน" โรงเรียนจึงเป็นแหล่งกระตุ้นและนำทางสร้างปัญญาแก่ประชาชนโดยใช้ครูเป็นแกนนำ ให้เด็กเป็น "สื่อ" ให้ผลการพัฒนาโรงเรียนถึงมือประชาชนผ่านทางนักเรียน (วชิรพันธ์ ปัญญาภรณ์ 2527 : 8 - 14)

และนี่คือหลักการสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ "การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน" เขียนโดยย่อว่า โครงการ กศ.พท. โดยกำเนินการตามกรอบการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการและเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท

2.2 สาระสำคัญของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พท.)

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านที่เป้าหมายเป็นศูนย์กลางในการช่วยพัฒนาชุมชนในเขตชนบทยากจนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ปรับปรุงการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้
2. ส่งเสริมให้ครูและผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาคนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นสองชุมชนที่โรงเรียนรับผิดชอบ
3. เพื่อพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจให้เกิดความตระหนักและยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง
4. ให้อุ้งจักคิดเลือกและพัฒนาผู้นำให้ไ้ผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณสมบัติเองนักพัฒนา
5. ให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งในและนอกัระบบโรงเรียนในด้านวิชาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
6. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษให้เป็นแหล่งข่าว เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน
7. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการด้านวิชาการและอาชีพเพื่อพัฒนาชนบท

8. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา
นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น

2. เป้าหมาย

ด้านปริมาณ ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมาย
จำนวน 300 โรงเรียน ใน 600 หมู่บ้านต่อปี ตั้งแต่ปี 2526 - 2529 รวม 4 ปี
จำนวน 1,200 โรงเรียน ใน 2,400 หมู่บ้าน จำนวนประชากรประมาณ 1,200,000 คน
(ปีละ 300,000 คน) จะได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา
การสาธารณสุข และการปกครองตนเองให้มีคุณภาพสูงขึ้น

ด้านคุณภาพ โรงเรียนในโครงการสามารถดำเนินงานเป็นศูนย์กลาง
ในการช่วยพัฒนาชนบทยากจน ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้
ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมเพื่อคุณภาพชีวิตได้โรงเรียนละ 30 กิจกรรม
2. สามารถสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการการพัฒนาคน
ในหมู่บ้าน มาจัดทำเป็นโครงการได้โรงเรียนละ 10 โครงการ
3. พัฒนาผู้นำกลุ่มต่าง ๆ และบุคลากรในท้องถิ่น ให้มีความเข้าใจ
เรื่องผู้นำกลุ่มและการพึ่งตนเอง
4. ให้การศึกษาวิชาชีวิตและข่าวสารแก่ประชาชน
5. เป็นศูนย์ส่งเสริมและประสานงานด้านการกีฬา นันทนาการ ศิลป
วัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่นแก่ประชาชน

3. วิธีการคัดเลือกโรงเรียน

1. ให้สภาตำบลเสนอชื่อโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านชนบทยากจน
ที่จะให้เป็นโรงเรียนเป้าหมายของโครงการไปยังคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.)
โดยโรงเรียนดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- 1.1 เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และให้
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้ผลดีกว่าโรงเรียนใกล้เคียง

1.2 เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่น้อยกว่า 120 คน และมีครู
ที่ทำการสอนประจำที่โรงเรียนไม่น้อยกว่า 7 คน

1.3 คณะครูในโรงเรียนนั้นจะต้องอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่ง
โรงเรียนตั้งอยู่หรือหมู่บ้านใกล้เคียงไปมาสะดวกไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนครู
ทั้งโรงเรียน

1.4 มีบริเวณเพียงพอที่จะไว้สำหรับวิชาที่พัฒนาการเกษตรและ
วิชาที่สอนอย่างอื่น ๆ

2. คณะกรรมการพัฒนาอำเภอพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนที่จะเข้า
โครงการให้เหลือเพียงอำเภอละหนึ่งโรงเรียนต่อปี ยกเว้นอำเภอขนาดใหญ่ที่มีตำบล
มากกว่า 14 ตำบลขึ้นไป คัดเลือกโรงเรียนได้ 2 โรงเรียนต่อปี เพื่อเสนอชื่อโรงเรียน
ไปยังคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) ในการพิจารณาดังกล่าวนี้นักพอ อาจเลือก
โรงเรียนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาสำหรับหมู่บ้านมากกว่า 1 หมู่บ้านก็ได้ แต่ต้อง
เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในท่าเทียบเรือแพหมายเพื่อพัฒนาชนบทยากจน

3. คณะกรรมการพัฒนาจังหวัดพิจารณาเลือกโรงเรียนจากแผนพัฒนา
อำเภอเสนอมาในแผนพัฒนาจังหวัด และส่งให้แก่นายประสานการพัฒนารัฐแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 1)

2.3 ผลการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กส.พช. ในจังหวัด นครสวรรค์

พบว่า เป็นโครงการที่ทำให้เกิดผลดีทั้งแก่นักเรียน ประชาชน การปฏิบัติงาน
ของโรงเรียนและความเจริญของหมู่บ้าน ดังนี้

นักเรียน มีความขยันรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ช่วยแบ่งเบาภาระ
ของผู้ปกครอง มีความกระตือรือร้นที่จะกระทำดี มีความรับผิดชอบในการทำงาน เป็น

ผู้นำและผู้ตามที่ดี ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ประหยัด รู้จักแสวงหา
ความรู้ด้วยตนเอง มีสุขภาพอนามัยดีขึ้น

ประชาชน ร่วมใจกันพัฒนาชุมชนของตนเอง เล่นกีฬาทำให้เกิดความสามัคคี
และสนุกสนาน รู้จักเลือกผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถและเป็นคนดีทำประโยชน์พัฒนา
ท้องถิ่นของตนเอง

การปฏิบัติงานของโรงเรียน ประชาชนให้ความร่วมมือและสนับสนุนการทำงาน
ของโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน และจากการที่โรงเรียนได้ทำการสำรวจสภาพแวดล้อม
ของชุมชนทำให้ทราบความต้องการของท้องถิ่นจึงสามารถวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น
ได้ตรง เป้าหมายและความต้องการของท้องถิ่น

ความเจริญของหมู่บ้าน หมู่บ้านสะอาดขึ้น ประชาชนมีสุขภาพอนามัยดี มีสหกรณ์
หมู่บ้านและที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

ปัญหาในการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าโรงเรียน
ในโครงการ กศ.พช. ส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ห่างไกลการคมนาคมไม่สะดวก
มีครูไม่เพียงพอ การติดต่อประสานงานรวมทั้งการนิเทศติดตามผลไม่สะดวกและไม่ได้
ทุกฤดูกาล บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ในด้านวิชาชีพบางอย่างที่จำเป็นต้องจัดการ
เรียนการสอนในท้องถิ่นนั้นตามที่โรงเรียนได้สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความ
ต้องการของท้องถิ่น (ศูนย์ดำเนินการที่ 2 โครงการ กศ.พช. จังหวัดนครสวรรค์
2527 : 1 - 32)

กล่าวโดยสรุปแล้ว โครงการ กศ.พช. นี้มีประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น
ชนบทยากจนมาก และเป็นโครงการที่ได้รับความร่วมมือ สนับสนุน ส่งเสริมเป็นอย่างดี
จากประชาชน ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่บ้างก็ตาม แต่ก็ เป็นปัญหาที่ควร
ให้ความสนใจและได้รับการแก้ไขต่อไป

ตอนที่ 3

บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษา

3.1 บทบาท

บทบาทคือการประพฤติและปฏิบัติตามอิทธิหน้าที่ของตำแหน่งหรือสถานัน เช่น มีตำแหน่งเป็นพ่อแม่มีบทบาทเลี้ยงลูก (พิทยา สุวรรณภูมิ 2517 : 162 - 163) อ้างอิงมาจาก Linton. n.d. : unpagged และสุพิศตรา สุภาพ 2527 : 30) ดังนั้นโรงเรียนเป็นสถานันหนึ่งของสังคมซึ่งมีบทบาทในการให้การศึกษา

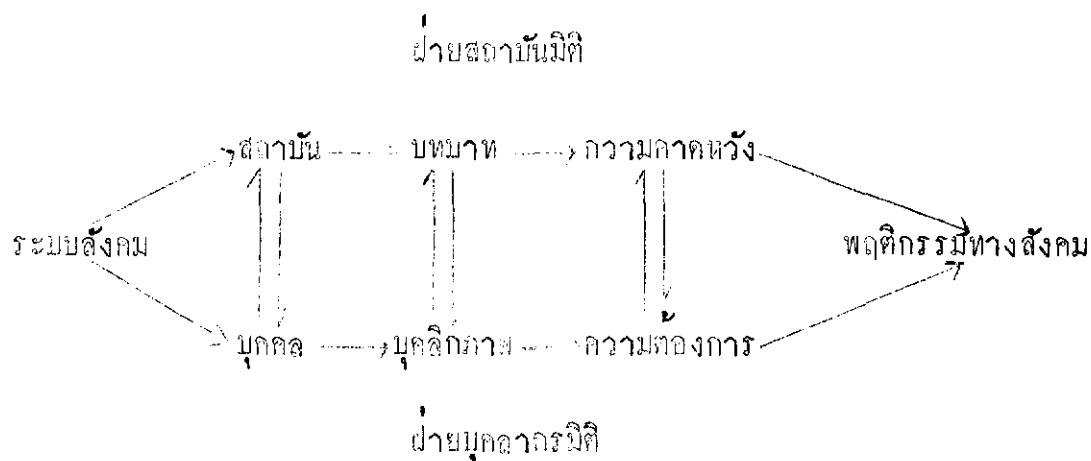
แต่ก็มีผู้รู้ทั้งหลายท่านได้ให้ความเห็นว่า บทบาทคือความคาดหวังที่บุคคลอื่น คาดหวังว่าบุคคลหรือสถานันควรกระทำหรือปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์ อย่างใดอย่างหนึ่ง (วิญญู สาร 2519 : 283 โสภ ฐชัยกุล และอรทัย รื่นมนุญย์ 2515 : 129 McDonald. 1971 : 7 และ Sarbin. 1959 : 229)

จะเห็นได้ว่าบทบาทมีความหมายแยกได้ 2 ส่วน คือ

1. บทบาทที่ปฏิบัติ ตามกฎหมายระเบียบการหน้าที่
2. บทบาทที่เป็นความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้ศึกษาทั้งบทบาทที่โรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติ ตามภาระหน้าที่ ที่กระทำจริงและศึกษามบทบาทที่คาดหวัง

เกทเชลส์ และคนอื่น ๆ กล่าวว่า ในระบบสังคมทุกชนิดพฤติกรรมของบุคคล หรือสถานันได้รับอิทธิพลมาจากความคาดหวังของบุคคลหรือองค์การซึ่งเรียกว่าเป็น สถานันมิติ (Monothetic dimension) ประการหนึ่ง กับความต้องการส่วนตัว ของตนเอง ซึ่งเรียกว่าเป็นฝ่ายบุคคลากรมิติ (Idiographic dimension) อีกประการหนึ่ง (วิญญู สาร 2516 : 130 อ้างอิงมาจาก Getzels and others. 1964 : 390 - 399) ซึ่งสามารถเขียนเป็นภาพประกอบได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงกระบวนการทางสังคม

จะเห็นได้ว่าบทบาทและหน้าที่ของสถานนิติมีอิทธิพลและเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดให้บุคลากรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานนั้นประพฤติปฏิบัติตามที่และตามความคาดหวังที่บุคคลอื่นมีต่อสถานนั้น ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงได้เลือกศึกษาภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นว่าบุคคลเหล่านี้มีความคาดหวังต่อโรงเรียนประถมศึกษาเช่นไร และที่ปฏิบัติอยู่จริงเป็นอย่างไร ซึ่งบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้จากความคิดเห็นของบุคคลเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเขาด้วย เพราะเขาเหล่านี้เป็นบุคลากรที่ดำเนินการได้โรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติหน้าที่และมีบทบาททั้ง เป้าหมาย

3.2 บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันของชุมชน โดยเฉพาะชุมชนชนบทนั้น โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันทางการศึกษาเพียงสถาบันเดียวที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดประชาชนส่วนใหญ่ในชนบทก็เป็นผลิตผลจากโรงเรียนประถมศึกษาทั้งสิ้น ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาจึงมีบทบาทในการพัฒนาชนบทที่หวังผลได้ดีกว่าหน่วยงานอื่น ๆ

สุพิณฐา ชีระกุล กล่าวว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาชนบทเพราะโรงเรียนเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าและพัฒนาคนให้กับชุมชน เป็นศูนย์รวมสาขาวิชาการต่าง ๆ ของชุมชน และเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม (สุพิณฐา ชีระกุล 2521 : 15 - 20)

สุวัจน์ มุทธเมธา กล่าวว่า โรงเรียนประถมศึกษาจะต้องตระหนักว่า นอกจากหน้าที่หลัก 5 ประการ คือ "... การถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคม การสร้างบูรณาการในสังคม การเลือกสรรแยกบุคคล การแนะนำส่งเสริมในด้านการใช้วัตรกรรม และการพัฒนาบุคคล ..." แล้วโรงเรียนควรจะมีความหมายและหน้าที่ที่สำคัญต่อชุมชนด้วย คือ ต้องหาแนวทางหรือทิศทางให้กับชุมชนชนบทในการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เน้นไปตามความต้องการของชุมชนและพัฒนาชนบทให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยพัฒนาที่โรงเรียนและขยายขอบเขตไปสู่ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนนั้น (สุวัจน์ มุทธเมธา 2524 : 19 - 21)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท โดยให้การศึกษาแก่เด็กในชนบทโดยการจัดกิจกรรมให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น ให้การศึกษาที่ตรงกับความต้องการและจำเป็นในการดำรงชีวิตและเป็นสถาบันของชุมชนชนบทที่สามารถจะช่วยเหลือหาของชุมชนได้ในทุก ๆ ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 87)

กวัน ขาวหนู ได้กล่าวถึงเรื่องบทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาไว้ว่า

1. สอนและอบรมนักเรียน โดยโรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรและแผนการศึกษาแห่งชาติ
2. สอนประชาชนในด้านความรู้ทั่วไป ปลุกฝังประชาชนให้เกิดความรับผิดชอบ

3. บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ คือ ด้านความรู้ทั่ว ๆ ไป และอาชีพ ด้านสุขภาพและอนามัย ด้านวัฒนธรรม ด้านเห็นพินาการ และการเผยแพร่ข่าวสาร (คว้นขาวหญ 2526 : 41)

สำหรับในเขตชนบทยากจนนั้นมีโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน โดยให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางนั้น ศูนย์ดำเนินงานโครงการ กศ.กร. สงขลา มีความเห็นว่าโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สามารถที่จะทำหน้าที่ในการพัฒนาชนบทได้ 2 กรณี คือ

กรณีที่ 1 โรงเรียนเป็นศูนย์กลางประเทภมของชนบท

กรณีที่ 2 โรงเรียนทำหน้าที่ในการพัฒนาชนบทโดยการดำเนินการผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งนักเรียนจะได้เรียนจากหลักสูตรปกติและโรงเรียนจะผลักดันให้นักเรียนไปทำกิจกรรมในหมู่บ้าน

จากหน้าที่ทั้ง 2 ของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ทำให้โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการนี้มีบทบาทหลัก 2 อย่างคือ

1. บทบาทในการอำนวยความสะดวกการเรียนการสอนตามหลักสูตรเพื่อให้มีผลออกไปสู่การพัฒนาคนในชุมชนอันจะก่อให้เกิดผลการพัฒนาชนบทและสังคมในที่สุด

2. บทบาทในการเป็นผู้จัดการหรืออยู่ประสานงานเพื่อให้คนในชุมชนร่วมมือกันพัฒนาชุมชนของตนเองจนถึงระดับช่วยเหลือตนเองได้ (ศูนย์ดำเนินงานโครงการ กศ.พช. สงขลา 2526 : 10)

กล่าวโดยสรุปโรงเรียนประถมศึกษาควรจะมีบทบาทในการพัฒนาชนบทโดยลักษณะ

1. การเรียนการสอนตามหลักสูตรปกติและมุ่งเน้นให้เกิดผลอย่างจริงจัง
2. การดำเนินการร่วมมือกับประชาชนเพื่อการส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนา

ชุมชน

3. ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ ตามที่ชุมชนต้องการ

4. เป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่างประชาชนในชนบทกับหน่วยงานอื่น ๆ ของ

รัฐบาลและเอกชน

ทั้งนี้โรงเรียนประถมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชนบทในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง และสาธารณสุข ซึ่งจะแยกประเด็นให้เห็นชัดเจนดังต่อไปนี้

3.2.1 บทบาทในการพัฒนาชนบทด้านการศึกษา

การพัฒนาชนบทด้านการศึกษาคือเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับ เพราะ "... เป็นที่ประจักษ์ว่าวงจรแห่งการล้นพัฒนานั้นอยู่ที่ความไม่รู้ ความยากจน และโรคภัยไข้เจ็บและวงจรนี้จะสามารถตัดให้ขาดลงได้ก็ต่อเมื่อขจัดความไม่รู้ ..." (สมาน นสงมะลิ 2526) การขจัดความไม่รู้ถือว่าเป็นบทบาทและหน้าที่โดยตรงของโรงเรียน คือ การให้การศึกษากับเด็กนักเรียนและประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรง ก็คือการสอนให้นักเรียนมีทักษะทางด้านการเรียนซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากเพราะทักษะนี้เปรียบเสมือน เครื่องมือที่นำไปสู่การเรียนรู้สาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย (Jarolimek and Wosher, 1976 : 250) ทักษะในทางด้านการเรียนก็ได้แก่ทักษะทางภาษา และคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต และหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้บรรจุทั้ง 2 วิชานี้เป็นกลุ่มวิชาทักษะ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 3) นอกจากนี้ก็ควรมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล ทักษะในการทำงานทั้งด้านอาชีพส่วนตัวและการทำงานเพื่อชุมชน (ทองอยู่ แก้วไทรยะ 2524 : 35 - 43) สำหรับผู้ปกครองโรงเรียนอาจจะจัดโปรแกรมสอนนอกเวลาเรียน ทางอ้อม ได้แก่ การปลูกฝังนิสัยที่ดีให้นักเรียน สำหรับผู้ปกครองนั้นโรงเรียนอาจจัดทำสิ่งพิมพ์ หรือหนังสือพิมพ์ของโรงเรียนเพื่อเผยแพร่ความคิดทางการศึกษา แนวการศึกษาของโรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของสมาคมครู - ผู้ปกครองโดยการอภิปรายเรื่องราวที่เป็นประโยชน์ถือว่าเป็นแหล่งข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนนั้นๆ (เอกสารประกอบการอบรมโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตชนบทยากจน นครสวรรค์ 2527 : 10) พิพาพร วรณประภา ได้ให้ความเห็นว่าโรงเรียนควรจัดหลักสูตรให้เป็นศูนย์กลางวิชาการของชุมชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนมาใช้บริการแหล่งวิชาการของโรงเรียนและเป็นผู้แนะนำกระตุ้นประชาชนในท้องถิ่นให้เข้าใจ

และมองเห็นความสำคัญของการศึกษาเน้นให้ความรู้และปลูกฝังให้บุคลากรในท้องถิ่น ตระหนักและยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง (ทิพาพร วรธประภา 2525 : 40) นอกจากนี้นักพัฒนาชุมชนหลายท่านให้ความสำคัญในการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะชุมชนชนบท โรงเรียนประถมศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะทำหน้าที่ที่ช่วยซึ่งในการสำรวจควรจะได้สำรวจทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจและอาชีพ การเมืองและการปกครอง สังคมและวัฒนธรรมและด้านอาชีวอนามัย (ปรีชา เศรษฐีธร 2527 : 51 สมทรง เขมะวิชานุกิต 2521 : 129 และสุทธิญา ชีระกุล 2522 : 39) ดังจะเห็นได้ว่ามีผลงานวิจัยที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชนในเขตพัฒนาภาคเหนือของ เชียงใหม่ ไชยศร และคนอื่น ๆ ดังได้เสนอผลงานวิจัยไปแล้วในตอนที่ 1 ซึ่งทำให้ได้ภาพรวมของชุมชนนั้น ๆ

โดยสรุปโรงเรียนประถมศึกษามีบทบาทในการพัฒนาชนบทด้านการศึกษา ดังนี้

1. ปรับปรุงการเรียนการสอนและจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
2. เป็นศูนย์กลางทางวิชาการของชุมชนเพื่อให้บริการทางด้านวิชาการแก่ประชาชนในชุมชนนั้น ๆ
3. เป็นแหล่งข่าวสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน
4. พัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจตระหนักและยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง
5. สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชนบท

3.2.2 บทบาทในการพัฒนาชนบทด้าน เศรษฐกิจและอาชีพ

พจน์ สะเพียรชัย ได้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ควรดำเนินการดังนี้ คือ

1. เน้นการนำความรู้ไปเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอาชีพ และผลผลิตให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

2. โรงเรียนจะต้องจัดวิชาชีพที่สอดคล้องกับอาชีพและการดำรงชีวิตที่เป็นอยู่ในท้องถิ่น แต่เน้นวิธีการผลิตที่แตกต่างไปจากสิ่งที่ชาวบ้านกระทำอยู่ ทั้งนี้เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพและมาตรฐานการดำรงชีวิตในท้องถิ่นต่อไป

3. การจัดวิชาชีพระยะของกระทำให้ประสานสัมพันธ์กับทุกวิชาในหลักสูตร

โดยโรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้หน่วยงานและสถานประกอบการอาชีพเข้ามามีส่วนร่วมฝึกอบรมบุคลากรตามความต้องการ (สุจน์ เพ็ญรชัย 2526 : 25 - 27)

วุฒินันท์ ปัญญากรณ์ ได้ให้ข้อคิดว่า โรงเรียนประถมศึกษาควรจะเป็นผู้นำในการสร้างเสริมธุรกิจและอาชีพ รวมทั้งให้บริการในสถานเศรษฐกิจและอาชีพ โดยให้เหตุผลว่า เป็นผู้นำในการสร้างเสริมธุรกิจเพราะ การศึกษาสร้างคนให้มีการศึกษามีความทันสมัย ศึกษากันในวิชาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต คนที่มีความคิด มีความรู้จะเป็นผู้ริโภคและเป็นผู้ผลิตที่ฉลาดขึ้น อยู่อย่างมีเป้าหมายของชีวิต ก็อย่างเช่นเป็นไปได้ และให้บริการทางด้านเศรษฐกิจ เพราะโรงเรียนเป็นสถานเดียวในชุมชนชนบทที่เป็นแหล่งความรู้และวิชาการที่เป็นประโยชน์และเป็นที่ยอมรับของชุมชน (วุฒินันท์ ปัญญากรณ์ 2527 : 8 - 14) สุจริต เพ็ญรชอม กล่าวว่า โรงเรียนควรจัดการศึกษาด้านอาชีพ โดยจัดเป็นวิชาย่อย ๆ ซึ่งจัดในระยะเวลาด้าน เช่น การประดิษฐ์ดอกไม้ ตัดเสื้อ ถ่ายภาพ หรือโรงเรียนอาจจะไม่เป็นผู้กระทำเอง แต่เป็นตัวแทนงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานและบุคคลอื่น ๆ ที่มีความรับผิดชอบโดยตรง ซึ่งอาจจะเกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากกว่า (สุจริต เพ็ญรชอม 2522 : 54)

มงคล เจริญพรและคนอื่น ๆ ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพในชุมชน โดยการใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้

1. จัดการศึกษาผู้ใหญ่ร่วมกับกองการศึกษาผู้ใหญ่
2. เชิญวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับแนวโน้มของอาชีพหรือให้ข้อคิดเกี่ยวกับอาชีพ

3. ส่งเสริมให้จัดกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร รวมทั้งกลุ่มยุวเกษตรกร เพื่อรวมกำลังกันคิดแก้ปัญหาทำให้อาชีพเจริญเป็นปึกแผ่น

4. ควรจัดโรงเรียนเป็นศูนย์รวมข่าวสาร เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวในค่าน อาชีพ เช่น วิทยุสารเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ และประสานงานกับหน่วยราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาจมอบหมายให้เลขาธิการของกลุ่มหรือผู้ใดก็ตามเป็นผู้รวบรวมและเสนอข่าว ให้กลุ่มรับทราบ

5. ควรจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่เพื่อชมกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ อาชีพนั้น ๆ

6. ควรหาทางเผยแพร่ข่าวของกลุ่มเพื่อให้เป็นที่รู้จักทั่วไปในวงการอาชีพ เกี่ยวกับและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (มงคล ศรีไทรธรรม และคนอื่น ๆ 2515 : 254)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาค้นเสริมธุรกิจและอาชีพของประชาชน นับเป็น กิจกรรมที่โรงเรียนประถมศึกษาบางส่วนกระทำอยู่แล้ว และให้ผลส่งไปถึงชุมชนที่ โรงเรียนตั้งอยู่ จากรายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาชนบทภาคจนปี 2526 พบว่า กิจกรรมที่โรงเรียนจัดแล้วมีผลไปถึงชุมชนหลายประการ เช่น "... การทำสวนครัวของ นักเรียนที่บ้าน การคัดเลือกและฝึกอบรมผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ไปทำงาน การให้การศึกษา วิชาชีพทั้งในและนอกระบบโรงเรียน จัดศูนย์ประสานงานและบริการค้ำอาชีพ การ ทำนาในบริเวณโรงเรียน ..." (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 26)

สรุปได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษามีบทบาทในการพัฒนาชนบทด้านเสริมธุรกิจและ อาชีพดังนี้

1. ให้การศึกษา และบริการค้ำวิชาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่น
2. เป็นศูนย์ประสานงานค้ำเสริมธุรกิจและอาชีพกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและ หน่วยงานอื่น ๆ
3. เป็นผู้นำในการสร้างเสริมธุรกิจให้กับชุมชน

3.2.3 บทบาทในการพัฒนาชนบทด้านการเมืองและการปกครอง

สุวัจน์ มุทธเมธา ได้ให้ข้อคิดว่า โรงเรียนควรจะมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนให้รู้จักดำรงชีวิตร่วมกันตามวิถีทางประชาธิปไตย ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จัดเป็นกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นทั้งในการปกครองการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนและการดำรงชีวิตทั่ว ๆ ไปที่ต้องพิจารณาร่วมกัน (สุวัจน์ มุทธเมธา 2524 : 5) คำน ขาวหนู กล่าวไว้ว่า โรงเรียนควรมีบทบาทในการพัฒนาชนบทในด้านสอนให้เป็นพลเมืองดี ปลุกฝังประชาชนให้มีความรับผิดชอบต่อชุมชน (ก้าน ขาวหนู 2526 : 41) ซึ่งสอดคล้องกับ มงคล ศรีไพวรรณ และคณะอื่น ๆ ที่กล่าวว่า โรงเรียนประถมศึกษาควรมีบทบาทในการพัฒนาชนบทด้านการเมืองและการปกครอง 4 ทาง คือ

1. ควรให้โรงเรียนเป็นแหล่งส่งเสริมประชาธิปไตยในการดำเนินกิจการใด ๆ ของโรงเรียนควรให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในมากที่สุด ในการลงมติต่าง ๆ จะต้องขอความเห็นส่วนมากเป็นหลัก
2. การปลุกฝังให้เด็กเป็นพลเมืองดี โดยกระทำทั้งภายในและนอกโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ปกครองจะต้องให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการอบรมเด็กอย่างจริงจังด้วย
3. เป็นศูนย์ประสานงานกับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง
4. ให้รู้จักคัดเลือกและพัฒนาผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ และมีคุณสมบัติของนักพัฒนา (มงคล ศรีไพวรรณ 2515 : 405)

ดังนั้น โรงเรียนประถมศึกษาควรมีบทบาทในการพัฒนาชนบท ด้านการเมืองและการปกครอง ดังนี้คือ

1. สอนให้รู้จักคัดเลือกและพัฒนาผู้นำ ให้ได้ผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณสมบัติของพัฒนา
2. ให้ความรู้และปลุกฝังประชาธิปไตยให้เป็นพลเมืองดี รับผิดชอบต่อชุมชน
3. เป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานการปกครอง

3.2.4 บทบาทในการพัฒนาบทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม

โรงเรียนเป็นสถานที่ให้การอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้พัฒนาทางด้านความรู้ ความคิดและการกระทำ เป็นแหล่งให้ความรู้ทางสังคมและถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งและโดยเฉพาะที่ชนบท มีสถานโรงเรียนประถมศึกษาเพียงสถานเดียวที่ทำหน้าที่นี้ มีบุคลากรที่มีความสามารถมีอาคารสถานที่บริเวณพร้อมที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาจึงทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางสังคมและวัฒนธรรมในชนบท

การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นอย่างกว้างวัฒนธรรมในชนบทน่าจะพัฒนาใน 4 ด้านพร้อม ๆ กันคือ

1. พัฒนาโรงเรียนให้เป็นอย่างวิสาหการของท้องถิ่น
2. พัฒนาโรงเรียนให้เป็นอย่างแหล่งสร้างเสริมจริยธรรมและคุณธรรมของท้องถิ่น โดยเป็นหลักทางความคิดในเรื่องนิคชอบชั่วดี และเป็นตัวอย่างในการประพฤติชอบ ประพฤติดีในสังคม
3. พัฒนาโรงเรียนให้เป็นอย่างส่งเสริมกีฬาและนันทนาการของท้องถิ่น โดยพัฒนาโรงเรียนให้เป็นอย่างหลักค้ำใจประชาชนสนใจรวมเล่นกีฬาและนันทนาการต่าง ๆ ร่วมกัน
4. พัฒนาโรงเรียนเป็นอย่างส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น (ศูนย์วัฒนธรรมวิทยาลัยครูกำแพงเพชร 2526 : 3)

นโยบายรัฐบาลด้านศาสนา ศิลป และวัฒนธรรม ประกาศเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2526 ว่า "จะจัดและส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกระดับเป็นศูนย์บริการด้านศิลป วัฒนธรรม กีฬาพลานามัย นันทนาการและข่าวสารเพื่อให้บริการแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน ... จะเร่งฝึกอบรมในก้านระเบียบวินัย คุณธรรม ความรู้จักรับนิคชอบต่อสังคมและตนเอง ความรักในศิลปวัฒนธรรมและความสำนึกในความเป็นไทยร่วมกันเพื่อสร้างไว้ซึ่งเอกลักษณ์ เอกราช อธิปไตยของชาติ ... จะศึกษา ค้นคว้า วิจัยและอนุรักษ์

มรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ ปุณณียสถานอันเป็นที่สักการะยึดเหนี่ยวทางใจของ
ประชาชน" (กองวางแผนงานสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ
2527 : บทนำ)

กิจกรรมที่ควรจัดทำในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น
ก็คือ

1. จัดตั้งแหล่งรวบรวมศิลปวัตถุของท้องถิ่น เช่น รวบรวมคัมภีร์ ใบลาน
วัตถุโบราณ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการดำรงชีวิตในวิถีประจำวันในอดีต รวบรวม
เอกสารหลักฐานต่าง ๆ
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมอันดีงามของหมู่บ้าน เช่น จัดสัปดาห์
แห่งการตกแต่งบ้านพักอาศัยสัปดาห์แห่งการรักษาความสะอาด สัปดาห์แห่งการเสียสละ
3. จัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาตามประเพณีนิยม เช่น วันเข้าพรรษา
วันออกพรรษา งานเทศกาลตรุษไทย วันลอยกระทง วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา ฯลฯ
4. จัดพิธีขึ้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมต่าง ๆ เป็นกรณีพิเศษ เช่น
พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ พิธีวันกตัญญูและพิธีวันแม่ (ศูนย์วัฒนธรรมวิทยาลัยครู
กำแพงเพชร 2526 : 3)

โรงเรียนอาจจะจัดและปฏิบัติ บทบาทในค่านิยมและวัฒนธรรมได้โดยการ
สอดแทรกไปในขณะที่สอนหรือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน หรือในวันสำคัญ
นอกจากนี้บุคลากรในโรงเรียนควรจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ประชาชนและชุมชน
ดังนั้น บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบทด้านสังคมและ
วัฒนธรรมควรจะเป็น

1. อบรมสั่งสอนและปลูกฝังให้นักเรียนมีความประพฤติดีทำตนให้เป็น
ประโยชน์แก่ชุมชน รู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
2. เป็นศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น
3. เป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการท้องถิ่น

3.2.5 บทบาทในการพัฒนาชนบทด้านสาธารณสุข

ดังได้กล่าวแล้วว่า วงจรแห่งการค่อพัฒนานั้นประกอบด้วย ความไม่รู้ ความยากจน และความเจ็บป่วย การดำเนินการพัฒนาจำเป็นต้องกระทำควบคู่กันไป ฉะนั้นโรงเรียนควรมีบทบาทในด้านสาธารณสุขด้วย

มงคล ศรีไพวรรณและคนอื่น ๆ ได้เสนอให้จัดกิจกรรมอนามัยและสุขภาพในโรงเรียนโดยตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนก่อนเข้าโรงเรียน เพื่อป้องกันการแพร่โรค เช่น ไข้หวัดใหญ่ ตาแดง และดูแลความสะอาดของนักเรียน ดูแลน้ำดื่ม น้ำใช้ แนะนำผู้ปกครอง ใ้พานักเรียนไปให้เจ้าหน้าที่อนามัยตรวจสอบสุขภาพ ติดต่อกับเจ้าหน้าที่อนามัยมาทำการปลูกฝี ฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดต่อและห้ระเบียบสุขภาพของนักเรียน สำหรับกิจกรรมที่โรงเรียนควรจัดให้กับผู้ปกครองและอนามัยของชุมชนโดยส่วนรวมนั้น ก็คือ ช่วยแก้ปัญหาเรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ ส้วม การกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน ดูแลความสะอาดของบ้าน การซื้อขายอาหารที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของชุมชน การป้องกันโรคติดต่อและป้องกันมิให้หลงเชื่อคำโฆษณา โฆษณา (มงคล ศรีไพวรรณ และคนอื่น ๆ 2515 : 249)

เวียง เจริญชัย ได้ให้ความคิดเห็นว่า โรงเรียนควรมีบทบาทในด้านสาธารณสุข ดังนี้

1. ให้ความรู้พื้นฐานทางการศึกษาและสาธารณสุขที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
2. ปลูกฝังค่านิยมและสุนทรีย์แก่นักเรียนในทางปฏิบัติที่จะนำไปเผยแพร่กับผู้ปกครองได้
3. บริการเอกสารและอุปกรณ์ในการวางแผนครอบครัว
4. บริการด้านการป้องกันโรคติดต่อ เช่น ปลูกฝี ฉีดวัคซีน
5. บริการน้ำสะอาด
6. บริการด้านสุขภาพบาล เช่น จัดกิจกรรมอาสาสมัครในการปรับปรุงและพัฒนาสุขภาพของชุมชน
7. บริการยาสามีอยู่ประจำบ้านและการปฐมพยาบาล

(เวียง เจริญชัย 2524 : 9)

ดังนี้โรงเรียนประถมศึกษาจึงควรมีบทบาทในด้านการสาธารณสุข ดังนี้

1. ให้ความรู้ ปहु้กฝังค่านิยมและสุขนิสัยด้านสาธารณสุขแก่นักเรียน
2. ให้ความรู้ปहु้กฝังค่านิยมและสุขนิสัยด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนในชุมชน
3. เป็นศูนย์ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายสาธารณสุข

บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 5 ด้าน ที่กล่าวมาแล้วนั้น นับว่าสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. และในการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ก็ยังสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 อีกด้วย โดยจะเน้นให้พัฒนาในโรงเรียนและสถานศึกษาก่อนแล้วขยายขอบเขตไปสู่ผู้ปกครองและประชาชนโดยใช้เด็กเป็นสื่อ

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษาับบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะในเขตชนบทากจนซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งการพัฒนาดังกล่าว ฟ้าให้บรรดหลัก 5 ประการ คือ "... เศรษฐกิจมั่นคง สังคมสงบสุข การศึกษา การสาธารณสุขดี และการปกครองเป็นประชาธิปไตย ..." (ปชว. ฉากาณันท์ 2526) ซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาชนบท

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษากับการพัฒนาชนบท

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาชนบท บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. โดยตรงนั้น ยังไม่มีปรากฏจึงได้เ้นเอกสารปฏิบัติงานในโรงเรียนชุมชนแทน เพราะโครงการ กศ.พช. ก็ได้นำปรัชญาและหลักการของโรงเรียนชุมชนมาใช้ เพียงแต่ปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นชนบทากจนมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ยังได้เ้นองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครู ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาชนบท และบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการพัฒนาชุมชน ซึ่งผลงานวิจัยต่าง ๆ ปรากฏผล ดังนี้

3.3.1 ค่านิยมของครูประถมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาชนบท

ซึ่ง บุญเลิศ นนทลือชา ได้ศึกษาความมุ่งหวังของผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของครูที่มีต่อการพัฒนาชุมชนชนบท โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กพม.) คณะกรรมการพัฒนาสตรีประจำหมู่บ้าน (กพสม) ผู้นำท้องถิ่นและครูในชุมชน พบว่าผู้นำท้องถิ่นมุ่งหวังให้ครูปฏิบัติบทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจและอาชีพ รวมทั้งการเมือง ครูมุ่งหวังให้ตนเองปฏิบัติ บทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม การเมือง ส่วนคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและคณะกรรมการพัฒนาสตรีประจำหมู่บ้านมุ่งหวังให้ครูปฏิบัติบทบาทด้าน เศรษฐกิจและอาชีพ (บุญเลิศ นนทลือชา 2526 : 140 - 141)

สะอาด พงอินทร์ ได้ศึกษามโนทัศน์ในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารการศึกษา และครู พบว่าผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าบทบาทที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือบทบาทด้านการเมืองและการปกครอง ครูเห็นว่าบทบาทที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือบทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม ส่วนบทบาทที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุดทั้งผู้บริหารการศึกษาและครูเห็นตรงกันคือบทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพ สำหรับบทบาทที่ครูและผู้บริหารการศึกษาคาดหวังให้ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ บทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม และบทบาทที่คาดหวังให้ครูปฏิบัติน้อยที่สุดคือบทบาทด้าน เศรษฐกิจและอาชีพ และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครู คือ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมและสนับสนุนวิชาชีพของประชาชน ความยากจนของประชาชน เงินงบประมาณไม่เพียงพอและขาดบุคลากรด้านอาชีพ (สะอาด พงอินทร์ 2527 : 142 - 149)

3.3.2 ค่านิยมของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการพัฒนาชนบท

สุรพงศ์ พูลสุวรรณ ได้วิจัยในพื้นที่ชนบทยากจนของเขตการศึกษา 11 พบว่าครูใหญ่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนในด้านการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและประชาชน ด้านการให้ความรู้แก่ประชาชนและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่น

และบทบาทด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน แต่ครูใหญ่
ไม่ตระหนักถึงงานด้านนี้ว่ามีความสำคัญไม่ได้รับการกระตุ้นจากหน่วยงานระดับสูง
(สุรพงศ์ พูลสุวรรณ 2526 : 77 - 83) ต่อมา คุณมาศ ได้ทำการวิจัยในจังหวัด
ศรีสะเกษ โดยศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าโดยส่วนรวมบทบาทใน
การพัฒนาชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้งด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา
และเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางและมีบางกิจกรรมในบทบาททั้ง 3 ด้าน เช่น การจัด
เอกสารเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน การจัดประกวดและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น
การจัดตั้งสหกรณ์ การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการในรูปแบบต่าง ๆ ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ
อยู่ในระดับน้อย ส่วนบทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดคือด้านสังคมและวัฒนธรรม
นอกจากนี้ผลงานวิจัยยังพบอีกว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยในชุมชนปฏิบัติงานด้าน
การพัฒนาชุมชนได้ดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยนอกชุมชน (สนอง คุณมาศ
2528 : 88 - 91) เอกรินทร์ พูลสวัสดิ์ บุรุษ ได้ทำวิจัยเรื่องบทบาทของครูใหญ่
โรงเรียนประถมศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่าครูและ
ประชาชนในตะวันตกตอนกลางของอเมริกาต้องการให้ครูใหญ่ ได้ทำงานร่วมกับชุมชน
ในลักษณะการปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพอนามัย มีอาหารว่างและนันทนาการของชุมชน
ในด้านการปกครองก็มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น ด้านสังคมและวัฒนธรรมก็มีส่วนร่วม
ในศาสนาของชุมชน ด้านการศึกษาควรจัดประชุมร่วมกับระหว่างครูกับผู้นำท้องถิ่นเพื่อผล
ในการศึกษาของผู้เรียน (Bruce. 1972 : 6026-A)

3.3.3 บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อการพัฒนาชุมชน

สงัด มิตถิติ ได้ศึกษาการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งด้าน
วิชาการ เศรษฐกิจและอาชีพ สังคมและวัฒนธรรม อนามัย การช่วยเหลือกิจกรรมชุมชน
และบริการอาคารสถานที่ ตามทัศนะของผู้บริหาร ครูและประชาชน พบว่าครูมีความ
ต้องการที่จะให้โรงเรียนบริการชุมชนด้านวิชาการ ส่วนผู้บริหารและผู้นำท้องถิ่นมีความ

ต้องการให้โรงเรียนบริการชุมชนด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ผลงานวิจัยยังพบอีกว่าปัญหาการดำเนินงานที่พบมากที่สุดคือ ด้านงบประมาณและบุคลากร (สงัด มิตติขัติ 2525 : 58 - 61)

มานิจ จันโทรี ได้ศึกษาบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งด้านอาชีพ อนามัย เกษตรกรรม ความสวยงามของชุมชน เน้นทางการ วัฒนธรรม หน้าที่พลเมืองและการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร ครูและผู้นักครอง พบว่าทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นตรงกันว่า บทบาทที่โรงเรียนร่วม พัฒนาชุมชนมากที่สุดคือ ด้านความสวยงามของชุมชนและหน้าที่พลเมือง และบทบาทที่ร่วมพัฒนาน้อยคือด้านอาชีพ นอกจากนี้ ปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนคือ ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณและขาดวัสดุอุปกรณ์ ในการสอนวิชาชีพ (มานิจ จันโทรี 2526 : 114 - 118)

3.3.4 ด้านกิจกรรมของโรงเรียนชุมชนประถมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาเขต

พนงศักดิ์ กุ่มไชนะ ได้ศึกษาเรื่องกิจกรรมและปัญหาการดำเนินงานในโรงเรียนชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าการดำเนินงานยังไม่สอดคล้องกับหลักการวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนเท่าที่ควร มีกิจกรรมเน้นหนักในด้านการปรับปรุงโรงเรียนและการเรียนการสอน ปัญหาในการดำเนินงาน ได้แก่ ขาดเครื่องมือและครุภัณฑ์ฝึกสอนวิชาชีพให้แก่ประชาชน ขาดความร่วมมือสนับสนุนจากฝ่ายบริหารระดับสูงทั้งในตำบลประมาณและอำเภอดังใจ ประชาชนส่วนใหญ่ยากจนสนใจหาเลี้ยงชีพมากกว่ากิจกรรมของโรงเรียน (พนงศักดิ์ กุ่มไชนะ 2519 : 65 - 67)

ปรีชา นิพนธ์พิทยา ได้วิจัยเรื่องการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 1 โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นครู และคณะกรรมการโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 1 มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนงบประมาณ การขาดแคลนเครื่องมือสำหรับสอนวิชาชีพขาดครูที่มีความรู้ในการสอนวิชาชีพ ครูผู้สอนขาดความรู้ในการปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตรการสอนขาดความร่วมมือและประสานงานจากหน่วยงานอื่น ๆ และที่สำคัญผู้ที่ดำเนินงานในโรงเรียนชุมชนไม่เข้าใจในหลักการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนที่ถูกต้องและครูส่วนใหญ่พักอยู่นอกเขตชุมชน

ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน (ปริชา นิพนธ์พิทยา 2523 : 93 - 101)

วิสุทธิ์ ราชศรี ทำวิจัยเรื่องความสอดคล้องของการดำเนินงานโรงเรียนชุมชน ในจังหวัดชุมพรชานี้กับหลักการและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนชุมชน พบว่าการดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องคือในด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือโรงเรียนและด้านการให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ส่วนการดำเนินงานที่สอดคล้องคือการปลูกฝังประชาธิปไตยขึ้นพื้นฐานแก่ชุมชนและการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน (วิสุทธิ์ ราชศรี 2525 : 75 - 76)

อิมิลโลโน ซี ราโมเรซ ได้ศึกษากิจกรรมและวิธีดำเนินการของโรงเรียนชุมชน ในสหรัฐอเมริกา สรุปผลการวิจัยได้ว่าวิธีดำเนินการของโรงเรียนชุมชนส่วนใหญ่ เป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนชุมชนเป็นอย่างดี คือ โรงเรียนชุมชนใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการดำเนินการซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน ยอมรับหลักการว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน ดังนั้นจึงควรให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของโรงเรียนและให้อุปการะแก่โรงเรียน ซึ่งมีวิธีในการดำเนินงานดังนี้ คือ ศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อจะได้เป็นแนวทางแนะนำให้ประชาชนรู้จักปรับปรุงตัวเองและชีวิตในชุมชนให้ดีขึ้น ใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างในการช่วยแก้ปัญหาของประชาชน ใจน้หลังวิชาการในชุมชน ให้เป็นประโยชน์แก่การเรียน การสอน รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนทุก ๆ ด้าน สร้างความสัมพันธ์กันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อาศัยการตัดสินใจของหมู่คณะในการดำเนินงานตามโครงการของโรงเรียน (Ramirez, 1959 : 2184)

กล่าวโดยสรุปโรงเรียนชุมชนในประเทศไทย จากการวิจัยของ พงศักดิ์ คุ้มไชน้ำ และปริชา นิพนธ์พิทยา พบว่าการดำเนินงานยังไม่สอดคล้องกับหลักการ และวัตถุประสงค์ของโรงเรียนชุมชน แต่มีกิจกรรมเด่นหลักในด้านการปรับปรุงโรงเรียน และการเรียนการสอน วิสุทธิ์ ราชศรี วิจัยพบว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านการศึกษาและการบริการชุมชนไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และหลักการของโรงเรียนชุมชนแต่จะสอดคล้องในด้านการปลูกฝังพื้นฐานประชาธิปไตย ทำให้ได้ข้อมูลชี้ชัดแย้งกันว่าโรงเรียน

ชุมชนมีบทบาทและปฏิบัติกิจกรรมในค่านิยมมากกว่ากับ ด้านการศึกษา การบริการชุมชน ในด้านต่าง ๆ หรือด้านการเมืองและการปกครอง สำหรับปัญหาในการดำเนินงาน โรงเรียนชุมชนนั้นมีปัญหาเหมือนกันคือ ขาดเครื่องมือ บุคลากรขาดความรู้ด้านอาชีพ ประชาชนไม่ให้ความสนใจ ผู้ดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนไม่เข้าใจหลักการการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่ดีและขาดงบประมาณ

โรงเรียนชุมชนในต่างประเทศ ดำเนินงานใกล้ชิดคล่องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนชุมชนโดยการให้บริการต่าง ๆ ช่วยแก้ปัญหาให้ชุมชนในทุกด้านและรับผิดชอบความเป็นอยู่ของชุมชนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะโรงเรียนมีบทบาทในด้านการศึกษามากคือ เป็นแหล่งวิชาการของชุมชน

ในด้านความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของครูและครูใหญ่ ต้องการให้แสดงบทบาทในด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและการปกครอง หัวครูเองและครูใหญ่มีความมุ่งหวังที่จะแสดงบทบาทในด้านสังคมและวัฒนธรรม แต่จากงานวิจัยในต่างประเทศแล้วต้องการให้ครูใหญ่มีบทบาทในด้านสาธารณสุขและการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่ามีบุคคลจากหลาย ๆ ฝ่ายได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ แต่สำหรับบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาชุมชนนั้น ยังไม่มีบุคคลหรือหน่วยงานใดได้ศึกษาไว้

นอกจากนี้จากการศึกษาการจัดกิจกรรมของโรงเรียนชุมชนในการพัฒนาชุมชนนั้น พบว่ายังมีความขัดแย้งกันระหว่างบทบาทแต่ละด้านไม่ทราบแน่ชัดว่าควรจะมีบทบาททั้ง 5 ด้าน ในด้านใดมากที่สุด ยิ่งกว่านั้นยังพบว่าปัญหาที่มากในการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกที่จะศึกษา บทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พร. ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านการเมืองและการปกครอง ด้านสังคมและวัฒนธรรม และ

ด้านสาธารณสุขุ โดยจะศึกษาทั้งบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ครอบคลุมทั้งโอกาสศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. อีกด้วย ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาต่อไป และมีผลต่อการปรับปรุงการดำเนินงานของบุคคลที่รับผิดชอบในโครงการ กศ.พช. ซึ่งได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นไปปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านการบริหารและคุณภาพ

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อการพัฒนาชุมชน ยังได้ยังคงไม่ทราบแน่ชัดว่าควรจะมีบทบาททั้ง 5 ด้าน ในด้านใดมากที่สุด และจากการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่าบุคคลทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีต่อการมีบทบาทแตกต่างกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นมีธรรมชาติของบทบาทที่เป็นจริงเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นมีธรรมชาติของบทบาทที่คาดหวังเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารโรงเรียนมีธรรมชาติของบทบาทที่เป็นจริงและที่คาดหวัง เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน

4. ครู มีทรศนะตอบหาที่ไว้จริงและที่คาดหวังเกี่ยวกับการพัฒนา
แบบของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พร. แตกต่างกัน
5. ผู้นำท้องถิ่นมีทรศนะตอบหาที่ไว้จริงและที่คาดหวังเกี่ยวกับการ
พัฒนาแบบของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พร. แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ในเขตพื้นที่นวมวิทยากจนของจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมี 5 อำเภอ คือ หนองบัว พยุห์ดี ท่าตะโก ลาดยาว และโกรกพระ และเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานและประสานงานในการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พศ. ในเขตพื้นที่ดังกล่าวมีจำนวนทั้งหมด 15 โรงเรียน ดังมีรายละเอียดแสดงในตาราง 1

2. กลุ่มตัวอย่าง

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 สุ่มโรงเรียนโดยการจับฉลากโรงเรียนมา 14 โรงเรียนจากจำนวนทั้งหมด 15 โรงเรียน (จรินทร์ ประสงค์สุข 2527 : 162 - 164 อ้างอิงมาจาก Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610)

ขั้นที่ 2 เลือกกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละโรงเรียนมีจำนวนน้อยได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

ขั้นที่ 3 เลือกกลุ่มตัวอย่างครูจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการจับฉลากมาจำนวน 148 คน (จรินทร์ ประสงค์สุข 2527 : 162 - 164 อ้างอิงมาจาก Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) และเลือกตามสัดส่วนของครูในแต่ละโรงเรียน

ขั้นที่ 4 เลือกกลุ่มตัวอย่างผู้นำท้องถิ่นจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดย
วิธีการจับสลากจำนวน 136 คน (จรินทร์ ประสงค์ 2527 : 162 - 164
อ้างอิงมาจาก Krejcie and Morgan. 1970 : 162 - 164) และ
เลือกตามสัดส่วนของผู้นำท้องถิ่นในแต่ละโรงเรียน ดังมีรายละเอียดแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอ โรงเรียน และท่าแพ

อำเภอ	โรงเรียน	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
		จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
หนองบัว	เขานางควม	2	2	17	11	10	7	29	20
	สระงาม	2	2	15	9	13	8	30	19
	ทุ่งทอง	2	2	10	6	10	7	22	15
ไพศาลี	บ้านวังขอย	2	2	17	11	12	8	31	21
	บ้านนาขอม	2	2	16	10	11	7	29	19
	บ้านเขาคิน	2	-	13	-	25	-	40	-
ท่าตะโก	หัวถนนเหนือ	3	3	21	13	12	8	36	24
	วัดพนมเศษ	2	2	19	12	13	8	34	22
	สายล่อฟ้า	2	2	18	11	16	10	36	23

ตาราง 1 (ต่อ)

อำเภอ	โรงเรียน	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
		จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง
ลาดยาว	ตลิ่งตาสาม	3	3	31	15	30	15	64	41
	ตะแบกงาม	2	2	18	12	15	10	35	24
	วัดโพนสามัคคี	2	2	16	10	18	12	36	24
	วัดหนองไร่	2	2	11	7	14	5	27	18
โคกพระ	วัดหนองพรมพ่น	2	2	12	8	16	10	30	20
	วัดนาถาง	2	2	15	9	20	13	37	24
รวม		32	30	249	148	235	136	516	314

และเพื่อให้การศึกษาครั้งนี้ได้ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเพิ่มเติมจากแบบสอบถาม จึงได้สร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้นและให้สัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม กลุ่มละ 14 คน เฉลี่ยใน 1 โรงเรียนจะสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครู 1 คน และผู้นำท้องถิ่น 1 คน ดังนี้

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามและที่ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามอำเภอ โรงเรียน และตำแหน่งหน้าที่

อำเภอ	โรงเรียนที่ เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง	ผู้บริหารโรงเรียน			ครู			ผู้นำท้องถิ่น			รวม		
		จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่
		ตอบแบบ	ตอบแบบ	สัมภาษณ์	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่
		สอบถาม	สอบถาม	สัมภาษณ์	ตอบแบบ	ตอบแบบ	สัมภาษณ์	ตอบแบบ	ตอบแบบ	สัมภาษณ์	ตอบแบบ	สัมภาษณ์	สัมภาษณ์
หนองบัว	เขานางควม	2	1		11	1		7	1		20	3	
	สระงาม	2	1		9	1		8	1		19	3	
	ทุ่งทอง	2	1		6	1		7	1		15	3	
ไพศาลี	บ้านวังขอย	2	1		11	1		8	1		21	3	
	บ้านนาขอม	2	1		10	1		7	1		15	3	
พาคะโก	หัวถนนเหนือ	3	1		13	1		8	1		24	3	
	วัดพนมเศษ	2	1		12	1		8	1		22	3	
	สายดำโพ่งไต้	2	1		11	1		10	1		23	3	

ตาราง 2 (ต่อ)

อำเภอ	โรงเรียนที่ เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง	ผู้บริหารโรงเรียน			ครู			ผู้นำท้องถิ่น			รวม		
		จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่	จำนวนที่
		ตอบแบบ	ตอบแบบ	ตอบแบบ	ตอบแบบ	ตอบแบบ	ตอบแบบ	ตอบแบบ	ตอบแบบ	ตอบแบบ	ตอบแบบ	ตอบแบบ	ตอบแบบ
		สอบถาม	สอบถาม	สอบถาม	สอบถาม	สอบถาม	สอบถาม	สอบถาม	สอบถาม	สอบถาม	สอบถาม	สอบถาม	สอบถาม
ลาดยาว	ตะแบกงาม	2	1	12	1	10	1	10	1	24	3	24	3
	วัดโพธิ์สามัคคี	2	1	10	1	12	1	12	1	24	3	24	3
	วัดหนองไผ่	2	1	7	1	9	1	9	1	18	3	18	3
	ตลุกตาสาม	3	1	19	1	19	1	19	1	41	3	41	3
โกสุมพิสัย	วัดหนองพรมหมื่น	2	1	8	1	10	1	10	1	20	3	20	3
	วัดนาถาง	2	1	9	1	13	1	13	1	24	3	24	3
รวม		30	14	148	14	136	14	136	14	314	42	314	42

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์ 1 ฉบับ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แบบสอบถาม

3.1.1 ลักษณะของแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. เป็นมาตราส่วนประมาณค่า

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเพื่อสำรวจปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาค่าเงินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าและปลายเปิด

3.1.2 วิธีการสร้างแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถามดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวทางการจัดกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. และผลจากการติดตามประเมินผลโครงการ กศ.พช. จังหวัดนครสวรรค์ สรุปเป็นเนื้อหาและโครงสร้างที่จะนำมาสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามตามเนื้อหาและโครงสร้างที่ได้ศึกษาไว้
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม
4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ในโครงการ กศ.พช. จังหวัดอุทัยธานี เพื่อหาคุณภาพและปรับปรุงแบบสอบถาม

จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาความเชื่อมั่นโดยวิธี Coefficient Alpha ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในบทบาทที่เป็นจริง 0.96 บทบาทที่คาดหวัง 0.95

3.1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทั้งกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นในโครงการ กศ.พช. จังหวัดนครสวรรค์ ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการรวบรวมข้อมูลนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จึงสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ

3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้แยกวิเคราะห์และเสนอข้อมูลเป็นตอน ๆ ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 หาความสัมพันธ์พื้นฐานของบทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ซึ่งจะแยกวิเคราะห์โดยละเอียด ดังนี้

1. เปรียบเทียบทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ในบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน

2. เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น โดยใช้วิธีการทดสอบค่า t จากกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระจากกัน

ตอนที่ 3 หาค่าระดับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไข
ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทรรศนะ
ของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่น โดยเสนอในรูปของค่าเฉลี่ยและร้อยละ
(%) ของความถี่

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการหาค่าสถิติพื้นฐานเพื่อตรวจสอบความสละสลวยในการแปลความหมายจึงได้กำหนด
คะแนนเฉลี่ยและความหมายของช่วงคะแนนไว้ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบทาบทาง ๆ ในการพัฒนาชนบท

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 1.00 - 1.49 ถือว่า บทบาท
ประเภทนั้นมีการปฏิบัติน้อยครั้งมากหรือไม่ปฏิบัติเลย

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดมีค่าระหว่าง 1.50 - 2.49 ถือว่า บทบาท
ประเภทนั้นมีการปฏิบัติน้อย หรือค่อนข้างน้อย

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดมีค่าระหว่าง 2.50 - 3.49 ถือว่า บทบาท
ประเภทนั้นมีการปฏิบัติปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดมีค่าระหว่าง 3.50 - 4.49 ถือว่า บทบาท
ประเภทนั้นมีการปฏิบัติบ่อย หรือค่อนข้างบ่อย

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดมีค่าระหว่าง 4.50 - 5.00 ถือว่า บทบาท
ประเภทนั้นมีการปฏิบัติทุกครั้ง หรือมีการปฏิบัติบ่อยมาก

การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยได้กำหนดตามเกณฑ์ของ เบสต์ (Best.
1970 : 189)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นปัญหาในการดำเนินงานนั้น ให้เปลี่ยนจาก
"บทบาทประเภทนั้น" เป็น "ปัญหาในการดำเนินงานนั้น"

3.2 แบบสัมภาษณ์

3.2.1 ลักษณะของแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์บทบาทที่เป็นจริงและที่คาดหวังใน

การพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เพื่อสำรวจปัญหาและแนวทางในการ

แก้ไขปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

3.2.2 วิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างแบบสัมภาษณ์ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ กศ.พช. สรุปเป็นเนื้อหาและโครงสร้างที่จะนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารและคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ทำการสร้างแบบสัมภาษณ์ตามเนื้อหาและโครงสร้างที่ได้ศึกษาไว้

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม

4. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นในโครงการ กศ.พช. จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 6 คน เพื่อปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3.2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่น ในการสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาความถี่น้อยและหาร้อยละ (%) ของความถี่ โดยจะแยกวิเคราะห์ผลคนละตอนกับ

แบบสอบถาม ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นตอนที่ 4 ในบทที่ 4 ผลจากการสัมภาษณ์นี้จะช่วยในการอภิปรายผลและทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากขึ้น

4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่าง ๆ ดังนี้

4.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนจำนวนจากสูตร (ล่วน

สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 71)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนครู ผู้นำท้องถิ่น และผู้บริหารโรงเรียน

4.2 หาค่าความแปรปรวนของคะแนนจำนวนจากสูตร (ล่วน สายยศ และ

อังคณา สายยศ 2524 : 75)

$$S^2 = \frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n - 1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ล่วน สายยศ และอังคณา สายยศ

2524 : 75)

$$S = \sqrt{\frac{n \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 ΣX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) (ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\Sigma S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
 ΣS_i^2 แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ
 n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

4.5 คำนวณหาค่า F-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของทรัพย์สินของผู้บริหาร ครู ผู้นำท้องถิ่น คอบทบาทในการพัฒนารับบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. โดยไชยสูตร (วิเชียร เกตุสิงห์ 2524 : 101)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ได้พิจารณาใน F-distribution
 MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

4.6 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบทบาทที่เป็นจริงและที่คาดหวัง
 ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ใช้สูตร (ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ 2522 :
 220)

$$t = \frac{ED}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}} \quad df = n - 1$$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
 n แทน จำนวนคู่ของข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่น

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

ตอนที่ 3 แสดงค่าระดับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่น

ตอนที่ 4 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

สำหรับบทบาทด้านสาธารณสุข ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติบทบาทด้านนี้อยู่ในระดับมาก แต่ในทัศนะของครู เห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติบทบาทด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนบทบาทที่คาดหวัง ในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่น

บทบาทในการพัฒนาชนบท ของโรงเรียนประถมศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1. ด้านการศึกษา	4.19	3.12	4.05	4.00	4.18	4.13
2. ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ	3.97	3.94	3.89	3.87	4.13	4.09
3. ด้านการเมืองและ การปกครอง	4.23	4.19	4.14	4.11	4.24	4.19
4. ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.34	4.29	4.27	4.23	4.34	4.29
5. ด้านสาธารณสุข	4.36	4.32	4.29	4.25	4.42	4.36

จากตาราง 4 จะเห็นว่า บทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่น อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ซึ่งจะแยกพิจารณาเป็นข้อ ๆ ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ในบทบาทที่เป็นจริง เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1 คือ "ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นมีภาระต่อบทบาทที่เป็นจริงเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน" ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ในบทบาทที่เป็นจริง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	5170.00	2585.00	2.550
ภายในกลุ่ม	311	315284.00	1013.77	
รวมทั้งหมด	313	320454.00		

จากตาราง 5 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นมีภาระต่อบทบาทที่เป็นจริงเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 เปรียบเทียบพระคณของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ในบทบาทที่คาดหวัง เมื่อทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 2 คือ "ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นมีพระคณะต่อบทบาทที่คาดหวังเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน" ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบพระคณของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ที่มีต่อการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ในบทบาทที่คาดหวัง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	3666.00	1833.00	2.492
ภายในกลุ่ม	311	228786.00	735.65	
รวมทั้งหมด	313	232452.00		

จากตาราง 6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น มีพระคณะต่อบทบาทที่คาดหวังเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามพรรณนะของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 3 คือ "ผู้บริหารโรงเรียนมีพรรณนะบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน" ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามพรรณนะของผู้บริหารโรงเรียน

บทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษา	$\bar{D}$	$S_{\bar{D}}$	t
ก. ด้านการศึกษา	-14.900	1.4339	-10.39**
ข. ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ	-11.833	1.3914	-8.50**
ค. ด้านการเมืองและการปกครอง	-7.733	1.3914	-5.56**
ง. ด้านสังคมและวัฒนธรรม	-8.300	1.2946	-6.41**
จ. ด้านสาธารณสุข	-8.967	1.2161	-7.37**
รวม	-51.733	6.7274	-7.69**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 จะเห็นได้ว่าผู้บริหารโรงเรียน มีพรรณนะบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ทั้งส่วนรวมและรายละเอียดในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามพรรณนะของครู เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 4 คือ "ครูมีพรรณนะบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน" ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามพรรณนะของครู

บทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษา	$\bar{D}$	$S_{\bar{D}}$	t
ก. ด้านการศึกษา	-15.034	0.6149	-24.45 **
ข. ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ	-12.061	0.5894	-20.46 **
ค. ด้านการเมืองและการปกครอง	-8.230	0.5894	-13.96 **
ง. ด้านสังคมและวัฒนธรรม	-8.378	0.5345	-15.67 **
จ. ด้านสาธารณสุข	-10.351	0.6345	-16.31 **
รวม	-54.054	2.9627	-18.24 **

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 จะเห็นได้ว่าครูมีพรรณนะบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ทั้งส่วนรวมและรายละเอียดในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.5 เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทรรศนะของผู้นำท้องถิ่น เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 5 คือ "ผู้นำท้องถิ่นมีทรรศนะบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน" ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทรรศนะของผู้นำท้องถิ่น

บทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษา	$\bar{D}$	$S_{\bar{D}}$	t
ก. ด้านการศึกษา	-13.574	0.5589	-24.29**
ข. ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ	-12.522	0.5521	-22.68**
ค. ด้านการเมืองและการปกครอง	-8.735	0.5521	-15.82**
ง. ด้านสังคมและวัฒนธรรม	-7.632	0.5414	-14.09**
จ. ด้านสาธารณสุข	-10.404	0.6486	-16.04**
รวม	-52.868	2.8531	-18.53**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการาง 9 จะเห็นได้ว่าผู้นำท้องถิ่นมีทรรศนะบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ทั้งส่วนรวมและรายละเอียดในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 แสดงการระดับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาค่าเนื้องานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียนครูและผู้นำท้องถิ่น

3.1 แสดงการระดับปัญหาค่าเนื้องานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตาราง 10 - 13

ตาราง 10 ระดับปัญหาค่าเนื้องานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น คำนวณบุคคล

ปัญหา	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	$\bar{X}$	ระดับปัญหา	$\bar{X}$	ระดับปัญหา	$\bar{X}$	ระดับปัญหา	$\bar{X}$	ระดับปัญหา
1. <u>ปัญหาคำนวณบุคคล</u>								
ก. <u>ผู้บริหารโรงเรียน</u>								
1. ไม่เห็นความสำคัญของงานพัฒนาชุมชน	2.10	น้อย	2.19	น้อย	1.95	น้อย	2.07	น้อย
2. ไม่ชี้แจงให้ครูทราบถึงบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่น	2.33	น้อย	2.36	น้อย	1.96	น้อย	2.16	น้อย

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา
3. ให้ความสำคัญต่องานพัฒนาชุมชน จนละทิ้งงานประจำในโรงเรียน	1.67	น้อย	1.98	น้อย	1.95	น้อย	1.93	น้อย
ข. ครู								
1. ครูมีความสามารถไม่เพียงพอที่จะ ให้บริการแก่ชุมชน	2.47	น้อย	2.30	น้อย	2.39	น้อย	2.36	น้อย
2. ครูมีเวลาจำกัดไม่สามารถให้บริการ แก่ประชาชนอย่างเพียงพอ	2.47	น้อย	3.05	ปาน	2.57	ปาน	2.82	ปาน
3. ครูไม่สามารถปรับกิจกรรมให้ เข้ากับทรัพยากรที่มีในชุมชน	2.30	น้อย	2.33	น้อย	2.34	น้อย	2.33	น้อย
4. ครูขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับประชา- ชนในหมู่บ้าน	2.03	น้อย	2.09	น้อย	2.07	น้อย	2.07	น้อย
ค. ผู้นำท้องถิ่น								
1. ผู้นำท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือใน การดำเนินงานของโรงเรียน	2.50	ปาน	2.28	น้อย	2.17	น้อย	2.25	น้อย

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา
ง. <u>ประชาชน</u>								
1. ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือใน การดำเนินงานของโรงเรียน	2.60	ปานกลาง	2.69	ปานกลาง	2.37	น้อย	2.54	ปานกลาง
2. ความแตกต่างของการรับรู้หนังสือ ของประชาชนในชุมชน	2.53	ปานกลาง	2.95	ปานกลาง	2.89	ปานกลาง	2.88	ปานกลาง
3. ความยากจนของประชาชน	3.80	มาก	4.01	มาก	3.90	มาก	3.95	มาก
4. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับโครงการ กศ.พช.	3.47	ปานกลาง	3.56	มาก	3.37	ปานกลาง	3.47	ปานกลาง

จากตาราง 10 จะเห็นว่า ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา
ในโครงการ กศ.พช. คำนวณค่าเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ตามธรรมชาติของผู้บริหาร
โรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นตรงกันว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้งในรายละเอียด
แต่ละปัญหาและโดยส่วนรวม

ปัญหาที่เกี่ยวกับครู ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่ามีปัญหาอยู่ใน
ระดับน้อยทุกปัญหา ส่วนธรรมชาติของครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่าส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ใน
ระดับน้อย มีเพียงปัญหาเดียวที่อยู่ในระดับปานกลางคือ ครูมีเวลาจำกัดไม่สามารถให้

บริการแก่ประชาชนอย่างเพียงพอและเมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีเพียงปัญหาเดียวที่อยู่ในระดับปานกลางคือ ครูมีเวลาจำกัดไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนอย่างเพียงพอ

ปัญหาที่เกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่น ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทรรศนะของครูและผู้นำท้องถิ่นเห็นว่าปัญหาอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ปัญหาที่เกี่ยวกับประชาชน ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ทั้งในรายละเอียดแต่ละปัญหาและโดยรวม เห็นตรงกันว่าส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงปัญหาเดียวเท่านั้นที่อยู่ในระดับมาก คือ ความยากจนของประชาชน

สรุปได้ว่าปัญหาคำนบุคคลนี้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ครูหรือผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่จะพบปัญหาในระดับน้อย มีเพียงปัญหาที่เกี่ยวกับประชาชนเท่านั้นที่พบว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลางไปจนถึงระดับมากและปัญหาที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ความยากจนของประชาชน

ตาราง 11 ระดับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.
ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา
1. เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ ไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเท่าที่ควร	3.07	ปานกลาง	2.91	ปานกลาง	2.65	ปานกลาง	2.82	ปานกลาง
2. ขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น	3.03	ปานกลาง	2.91	ปานกลาง	2.67	ปานกลาง	2.81	ปานกลาง
3. กส.ท.ในการประสานงานยังไม่ดีพอ ไม่มีผู้รับผิดชอบในการประสานงาน	3.30	ปานกลาง	3.26	ปานกลาง	2.87	ปานกลาง	3.09	ปานกลาง
4. ขาดการติดตามผลและประเมินผลจากหน่วยงานต่าง ๆ	3.60	มาก	3.28	ปานกลาง	2.87	ปานกลาง	3.13	ปานกลาง

จากตาราง 11 จะเห็นได้ว่า ปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางมีเพียง
 ปัญหาเดียวที่อยู่ในระดับมาก คือขาดการติดตามผลและประเมินผลจากหน่วยงานต่าง ๆ
 สำหรับทรรศนะของครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกปัญหา
 และเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว พบว่าปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 12 ระดับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการ กก.พช.
 ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น คำนวณประมาณ

ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา
1. เงินงบประมาณที่ใช้สนับสนุน โครงการมีน้อยไม่เพียงพอในการ ดำเนินงาน	3.87	มาก	3.67	มาก	3.60	มาก	3.69	มาก
2. ขาดการวางแผนที่ดีในการใ้ งบประมาณ	3.03	ปาน	3.00	ปาน	2.89	ปาน	2.95	ปาน
3. งบประมาณที่ได้ถูกจำกัดอยู่ใน กรอบมากเกินไป ไม่มีความ คล่องตัว	3.53	มาก	3.57	มาก	3.21	ปาน	3.41	ปาน
4. งบประมาณที่ได้รับไม่ต่อเนื่อง	4.17	มาก	3.60	มาก	3.53	มาก	3.63	มาก

จากตาราง 12 จะเห็นได้ว่า ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ด้านงบประมาณ ตามพรตนะของผู้บริหารโรงเรียน และครูเห็นตรงกันว่าส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนพรตนะของผู้นำท้องถิ่นเห็นว่ามีปัญหาที่อยู่ในระดับมาก 2 ปัญหาคือ เงินงบประมาณที่ใช้สนับสนุนโครงการมีน้อยไม่เพียงพอในการดำเนินงาน และงบประมาณที่ได้รับไม่ต่อเนื่อง ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วก็พบว่า 2 ปัญหาที่กล่าวมา มีปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน ส่วนปัญหาที่เหลืออยู่นั้นอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 13 ระดับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามพรตนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทและงาน

ปัญหา	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	$\bar{X}$	ระดับปัญหา	$\bar{X}$	ระดับปัญหา	$\bar{X}$	ระดับปัญหา	$\bar{X}$	ระดับปัญหา
ก. <u>ด้านการศึกษา</u>								
1. ขาดแคลนแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นที่จะนำมาปรับปรุงใช้ในการเรียนการสอน	3.00	ปานกลาง	3.15	ปานกลาง	3.08	ปานกลาง	3.11	ปานกลาง
2. ชุมชนไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา	2.97	ปานกลาง	3.02	ปานกลาง	2.57	ปานกลาง	2.82	ปานกลาง

ตาราง 13 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา
ข. <u>ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ</u>								
1. โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในกานอาชีพที่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น	3.60	มาก	3.53	มาก	3.10	ปาน	3.35	ปาน
2. โรงเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมและสนับสนุน	3.53	มาก	3.68	มาก	3.23	ปาน	3.47	ปาน
ค. <u>การเมืองและการปกครอง</u>		ปาน		ปาน		ปาน		ปาน
1. ประชาชนมีประสบการณ์ด้านนี้น้อย	3.30	กลาง	3.43	กลาง	3.21	กลาง	3.32	กลาง
2. ครูเข้าใจว่างานด้านนี้ไม่ใช่หน้าที่ของโรงเรียน	2.40	น้อย	2.21	น้อย	2.54	ปาน	2.37	น้อย
ง. <u>ด้านสังคมและวัฒนธรรม</u>								
1. โรงเรียนขาดการประสานงานกับวัดในการปฏิบัติงานด้านนี้	2.17	น้อย	2.15	น้อย	2.35	น้อย	2.24	น้อย

ตาราง 13 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	ระดับ ปัญหา
2. โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้ประชาชนไม่เข้าใจการ ทำงานของโรงเรียน	2.13	น้อย	2.26	น้อย	2.34	น้อย	2.29	น้อย
จ. <u>ด้านสาธารณูปโภค</u>								
1. การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ อนามัยยังไม่ดีพอ	2.30	น้อย	2.45	น้อย	2.49	น้อย	2.45	น้อย
2. โรงเรียนขาดการติดตามผล ด้านนี้	2.60	ปาน	2.57	ปาน	2.64	ปาน	2.60	ปาน
3. ความขัดแย้งระหว่างความรู้ที่ โรงเรียน บริการให้กับความเชื่อ และความเคยชินของประชาชน	2.43	น้อย	2.89	ปาน	2.58	ปาน	2.72	ปาน

จากตาราง 13 จะเห็นว่าปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา
ในโครงการ กศ.พช. ด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทแต่ละด้านนี้ ตามทรรศนะของผู้บริหาร
โรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นเห็นตรงกันว่าในด้านการศึกษามีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง

ค่านเศรษฐกิจและอาชีพ ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียนและครู เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก แต่ผู้นำท้องถิ่นเห็นว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการเมืองและการปกครอง ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นเห็นว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นปัญหาที่ว่า ครูเข้าใจว่างานด้านนี้ไม่ใช่หน้าที่ของโรงเรียน ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียนและครูเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ด้านสังคมและวัฒนธรรม ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นเห็นตรงกันว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ด้านสาธารณสุข ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่าปัญหาล้วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางมีเพียงปัญหาเดียวที่อยู่ในระดับน้อย คือ การประสานงานกับเจ้าหน้าที่อนามัยยังไม่ดีพอ และเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว พบว่า มีปัญหาเดียวอีกเช่นกันที่อยู่ในระดับน้อย คือ ปัญหาที่กล่าวมาแล้ว ส่วนปัญหาอื่น ๆ ที่เหลือออกนั้นเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง

กล่าวโดยสรุปปัญหาด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทแต่ละด้านนี้ ส่วนใหญ่พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยจนถึงปานกลาง

3.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พร. ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามปลายเปิด ดังแสดงในตาราง 14 - 18

ตาราง 14 ความถี่ของปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พร. ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น

ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
1. <u>ปัญหาค้นตัวบุคคล</u>				
ก. <u>ผู้บริหารโรงเรียน</u>				
1. ขาดการประสานงานและวางแผนงานกับผู้นำท้องถิ่น คณะครูและประชาชน	-	6	7	13
2. ผู้บริหารไม่ศึกษาผลงานอย่างต่อเนือง	-	5	6	11
3. ผู้บริหารโรงเรียนมีการกิจหลายด้านทั้งงานโรงเรียน งานพัฒนา	2	1	1	4
ข. <u>ครู</u>				
1. ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่นักเรียนและชุมชน	2	6	4	10
2. ครูเหนื่อยเกินไป	1	5	3	9
3. ครูส่วนใหญ่อยู่ต่างถิ่นต้องเดินทางไปกลับทุกวัน	4	2	2	8

ตาราง 14 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
ค. <u>ผู้นำท้องถิ่น</u>				
1. ผู้นำท้องถิ่นประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ชุมชนอยู่ในเขตเทศบาล	2	9	2	10
2. ผู้นำท้องถิ่นไม่ประชาสัมพันธ์ ไม่ชี้แจง เกี่ยวกับโครงการ กศ.พช. ให้ประชาชน ได้ทราบ	1	2	3	6
3. ขาดการประสานกันระหว่างผู้นำท้องถิ่น ด้วยกัน	1	2	1	4
4. ผู้นำท้องถิ่นขาดความเข้าใจในโครงการ กศ.พช.	1	3	1	4
ง. <u>ประชาชน</u>				
1. ประชาชนเฉื่อยชา ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง	3	6	2	11
2. ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของโครงการ กศ.พช.	2	5	3	10
3. ประชาชนไม่ค่อยอยู่ในหมู่บ้านตลอดปี มีบาง บุคคลที่ต้องไปทำงานที่อื่น ๆ	2	3	2	7

ตาราง 14 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
2. <u>ปัญหาคำนวณความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา</u>				
1. เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ มองข้ามความสำคัญของโรงเรียน	2	7	2	12
3. <u>ปัญหาคำนวณงบประมาณ</u>				
1. จังหวัดจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ให้โรงเรียนที่ไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน	1	3	-	4
4. <u>ปัญหาคำนวณการปฏิบัติงานตามบทบาทและค่าน</u>				
ก. <u>ค่านการศึกษ</u>				
1. จัดการศึกษายังไม่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนา	2	2	1	5
ข. <u>ค่านเศรษฐกิจและอาชีพ</u>				
1. ประชาชนขาดความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแผนใหม่	1	2	2	5
2. ประชาชนประกอบอาชีพเพียงอย่างเดียวไม่มีอาชีพเสริม	1	2	2	5

ตาราง 14 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
ค. <u>ด้านการเมืองและการปกครอง</u>				
1. ประชาชนไม่ค่อยให้ความสนใจในการเมืองและการปกครอง	1	3	1	5
2. ความไม่เข้าใจในวิถีทางประชาธิปไตยของประชาชน	1	3	-	4
ง. <u>ด้านสังคมและวัฒนธรรม</u>				
1. ประชาชนส่วนใหญ่ยังหมกมุ่นอยู่กับอบายมุข	1	5	2	8
จ. <u>ด้านสาธารณสุข</u>				
1. ประชาชนไม่เห็นคุณค่าและไม่สนใจเรื่องสาธารณสุขมูลฐาน	1	2	2	5

จากตาราง 14 จะเห็นได้ว่า ปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กส.พช. ส่วนใหญ่มีความถี่อยู่ในระดับต่ำ แสดงว่าพบปัญหาในการดำเนินงานน้อยเมื่อพิจารณารายละเอียดในส่วนย่อย พบว่าปัญหาในการดำเนินงานที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าปัญหามากที่สุดคือ ครูส่วนใหญ่อยู่ต่างถิ่นต้องเดินทางไปกลับทุกวัน ส่วนครูเห็นว่าปัญหาในการดำเนินงานที่พบมากที่สุดคือ ผู้นำท้องถิ่นประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน

อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ และผู้นำท้องถิ่นเห็นว่าปัญหาในการดำเนินงานที่มากที่สุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนขาดการประสานงานและวางแผนงานกับผู้นำท้องถิ่น คณะครูและประชาชน

นอกจากนี้ความคิดเห็นโดยส่วนรวมของทั้ง 3 กลุ่มคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นเห็นว่าปัญหาในการดำเนินงานที่มากที่สุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนขาดการประสานงานและวางแผนงานกับผู้นำท้องถิ่น คณะครูและประชาชน และผู้นำท้องถิ่น ประสิทธิภาพเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่ชุมชน

กล่าวโดยสรุป ในการสำรวจปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการ กก.พร. นอกเหนือจากผลการตอบแบบสอบถามด้านปัญหาที่ได้เสนอผลการวิเคราะห์ในตาราง 10 - 13 แล้วนั้น ในส่วนที่เป็นปัญหาที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด ส่วนใหญ่มีปัญหาลอยอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 15 ความถี่ของข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียน
ประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำ
ท้องถิ่น คำนวณทุก

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
1. <u>ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคำนวณทุก</u>				
ก. <u>ผู้บริหารโรงเรียน</u>				
1. ผู้บริหารโรงเรียนควรทำงานอย่างมีการ วางแผนร่วมกันกับคณะครูและผู้นำท้องถิ่น	4	24	24	52
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรติดตามผลงานอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อจะได้เข้าใจปัญหาและนำมา ช่วยกันปรับปรุงแก้ไขร่วมกับคณะครูผู้นำ ท้องถิ่น	1	12	8	21
3. ผู้บริหารโรงเรียนควรจะสละเวลาไปติดต่อ ประสานสัมพันธ์กับประชาชนมาก ๆ	2	8	6	16
4. จัดให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ประชุมร่วมกัน พบทวนพบพาหน้าทีทุกปี	3	6	1	10
5. จัดให้ผู้บริหารโรงเรียนได้มีการสัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่ของ หน่วยงานอื่น ๆ	1	6	3	10
6. ผู้บริหารโรงเรียนควรจะเป็นผู้นำและแบบ อย่างในด้านการพัฒนา	1	7	-	9

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
ข. <u>ครู</u>				
1. ครูควรประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ชุมชน	-	28	15	43
2. สนับสนุนให้ครูได้รับการอบรมโครงการ กศ.พช. และวิชาชีพต่าง ๆ	11	21	7	39
3. ครูควรประสานสัมพันธ์กับประชาชนได้ สามารถชี้แนะได้แนวทางแก่ประชาชนได้	1	13	21	35
ค. <u>ผู้นำท้องถิ่น</u>				
1. ให้ผู้นำท้องถิ่นเข้ารับการอบรมเพื่อให้เข้าใจ หลักการของโครงการ กศ.พช.	6	12	7	25
2. ชี้แนะโครงการ กศ.พช. และให้ความรู้ที่ ถูกต้องในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา	1	12	11	24
3. ผู้นำท้องถิ่นควรร่วมกันควรจะได้มีการทำความเข้าใจ คล่อง หลักการ วิธีการให้เป็นแนว เดียวกันสอดคล้องกัน	1	6	3	10
4. ผู้นำท้องถิ่นควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ชุมชน	1	3	3	7

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
ง. <u>ประชาชน</u>				
1. ให้ความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับ โครงการ กศ.พช.	2	20	9	31
2. รัฐควรเร่งรัดปรับปรุงเกี่ยวกับการเกษตร การชลประทาน	6	15	9	30
3. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้และวิทยาการ ใหม่ ๆ เพื่อชักจูงความเชื่อเก่า	-	16	4	20

จากตาราง 15 พบว่า ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญาคำนึงถึงที่เกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ตามธรรมชาติของแต่ละกลุ่ม ทั้งกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น หรือโดยส่วนรวมเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรทำงานอย่างมีการวางแผนรวมกันกับคณะครูและผู้นำท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญาเกี่ยวกับครู ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ควรสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรมในโครงการ กศ.พช. และวิชาชีพต่าง ๆ สำหรับครูเห็นว่าครูควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน ส่วนผู้นำท้องถิ่นเห็นว่า ครูควรประสานสัมพันธ์กับประชาชนได้ดี สามารถชี้แนะได้แนวทางแก่ประชาชนได้ และเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมพบว่า ข้อเสนอแนะที่มากที่สุดคือ ครูประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ชุมชน

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนและครู เห็นว่า ควรให้ผู้นำท้องถิ่นเข้ารับการอบรมเพื่อให้เข้าใจ หลักการของโครงการ กศ.พช. นอกจากนี้ครูยังมีความเห็นตรงกับผู้นำท้องถิ่นอีกว่า ผู้นำท้องถิ่นต้องเป็นผู้ชี้แนะให้ประชาชน เข้าใจโครงการ กศ.พช. และชี้นำความรู้ที่ถูกต้องในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา ส่วนการพิจารณาโดยส่วนรวม พบว่าข้อเสนอแนะที่มากที่สุดคือ ให้ผู้นำท้องถิ่นเข้ารับการ อบรมเพื่อให้เข้าใจหลักการของโครงการ กศ.พช.

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับประชาชน สำหรับผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่ารัฐควรเร่งรัดปรับปรุงเกี่ยวกับการเกษตร การชลประทาน ส่วนครูเห็นว่า ควรให้ ความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ กศ.พช. ส่วนผู้นำท้องถิ่นเห็นว่า ควรให้ ความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ กศ.พช. และรัฐควรเร่งรัดปรับปรุงเกี่ยวกับ การเกษตร การชลประทาน และเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม พบว่า ข้อเสนอแนะที่มากที่สุด คือ ควรให้ความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ กศ.พช.

ตาราง 16 ความถี่ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคำเนิงานของโรงเรียนประถมศึกษา
ในโครงการ กศ.พช. ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ด้าน
ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของด้านการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคำเนิงาน	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
1. ควรจะได้มีการสัมมนาพบปะของและหน่วยงาน รวมปรึกษาหารือกันปรับให้เป็น แนวทางเดียวกัน	3	30	16	49
2. หน่วยงานต่าง ๆ ควรจะมีการติดตามผลงาน และประเมินผลงานอย่างใกล้ชิด	4	12	3	19

จากตาราง 16 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่าในการแก้ไขปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทนั้น หน่วยงานต่าง ๆ ควรจะมีการติดตามผลงานและประเมินผลงานอย่างใกล้ชิด ส่วนครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่าควรจะได้มีการสัมมนาพบปะของและหน่วยงานรวมปรึกษาหารือกันปรับให้เป็นแนวทางเดียวกัน

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมพบว่า ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามากที่สุดคือ ควรจะได้มีการสัมมนาพบปะของและหน่วยงานรวมปรึกษาหารือกันปรับให้เป็นแนวทางเดียวกัน

ตาราง 17 ความถี่ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา
ในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ด้าน
งบประมาณ

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
1. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ	13	56	18	87
2. พยายามชวนขวดยเงินนอกงบประมาณจาก บุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ให้มากที่สุด	1	9	2	12
3. ควรให้มีอิสระในการดำเนินการจัดซื้อตาม ความต้องการของโรงเรียน	3	6	-	9

จากตาราง 17 พบว่า ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณไม่ว่า
จะพิจารณาในรายละเอียดตามความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม ทั้งกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน
ครูและผู้นำท้องถิ่นหรือโดยส่วนรวมเห็นว่าข้อเสนอแนะที่มากที่สุดคือ ควรจัดสรรงบประมาณ
ให้เพียงพอ

ตาราง 18 ความข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา
ในโครงการ กศ.พอ. ตามพระชนของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ด้าน
การปฏิบัติงานความบทบาทและงาน

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข้ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
ก. <u>ด้านการศึกษา</u>				
1. การศึกษาผู้ใหญ่ควรจะได้สอนอย่างต่อเนื่อง และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้มากที่สุด	1	18	5	24
2. กิจกรรมที่จัดให้นักเรียนควร เน้นการปฏิบัติ จริงและการนำไปใช้ให้มากที่สุด	2	10	2	14
ข. <u>ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ</u>				
1. พยายามหาอาชีพมาเสริมให้ประชาชนหลัง ฤดูการพำนา	7	27	5	39
2. เชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านอาชีพที่ ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นมาบรรยาย สาธิต	4	14	4	22
3. จัดอบรมหรือจัดกลุ่มสนใจด้านอาชีพให้มาก ๆ	2	5	4	11
4. บรรจุครูที่มีความรู้ในสาขาวิชาชีพที่ตรงกับ ความต้องการของท้องถิ่น	6	3	1	10

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
ค. <u>ด้านการเมืองและการปกครอง</u>				
1. โรงเรียนประชาสัมพันธ์ข่าวของทางราชการ กระจายข่าวให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย และกฎหมายที่จำเป็น	2	19	2	23
2. เจ้าหน้าที่ทางอำเภอควรจะได้มาให้ความรู้ ด้านการเมืองและการปกครองแก่ประชาชน เป็นบางครั้งโดยใช้โรงเรียนเป็นสื่อกลาง ในการจัดอภิปราย	1	7	12	20
3. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านควรจะได้ชี้แนะ ชี้แนะ ประชาชนทราบถึงประชาธิปไตยและนโยบาย รัฐบาลเป็นประจำ	3	9	4	16
4. โรงเรียนเป็นตัวอย่างในการฝึกปฏิบัติ นักเรียนในกานประชาธิปไตย	1	8	1	10
ง. <u>ด้านสังคมและวัฒนธรรม</u>				
1. รวมมือกันทุกฝ่ายทั้งบ้าน วัดและโรงเรียน เพื่อการอนุรักษ์ประเพณี และวัฒนธรรม ต่าง ๆ หรือเพื่อแก้ปัญหาทางวัฒนธรรม ของชุมชน	8	19	14	41

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
2. ประชุมชี้แจงบ่อย ๆ กล่อมเกล่าจิตใจให้ ลด ละ เลิก อมายมู	1	5	4	10
จ. <u>ด้านสาธารณสุข</u>				
1. โรงเรียนพยายามประสานงานค่านามัย โรงเรียนกับเจ้าหน้าที่อนามัยให้เพิ่มมากขึ้น	7	7	5	27
2. เชิญเจ้าหน้าที่อนามัยมาให้ความรู้แก่ ประชาชนในเรื่องต่าง ๆ	1	9	4	14

จากตาราง 18 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานด้านการศึกษาตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า กิจกรรมที่จัดให้นักเรียนควร เน้นการปฏิบัติจริง และการนำไปใช้ให้มากที่สุด ส่วนครูกับผู้นำท้องถิ่น เห็นว่า การศึกษาผู้ใหญ่ควรได้สอนอย่างต่อเนื่องและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้มากที่สุด เพื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ข้อเสนอแนะที่มากที่สุดคือ การศึกษาผู้ใหญ่ควรจะได้สอนอย่างต่อเนื่องและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นพิจารณาในรายละเอียดความนึกเห็นของแต่ละกลุ่ม ทั้งกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นหรือโดยรวมเห็นว่า ข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดคือพยายามหาอาชีพมาเสริมให้ประชาชนหลังฤดูการทำนา

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหการปฏิบัติงานด้านการเมืองและการปกครอง
 ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ถ้าผู้บริหารโรงเรียนควรที่จะชี้แนะ ชี้นำประชาชน
 ให้ทราบถึงประชาธิปไตยและนโยบายรัฐบาลเป็นประจำ ส่วนครูเห็นว่า โรงเรียนประชา-
 สัมพันธ์ชาวของทางราชการ กระจายข่าวให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและกฎหมายที่
 จำเป็นและผู้นำท้องถิ่นเห็นว่าเจ้าหน้าที่ทางอำเภอควรจะได้มาให้ความรู้ด้านการเมือง
 และการปกครองแก่ประชาชนเป็นบางครั้งโดยให้โรงเรียนเป็นสื่อกลางในการจัดอภิปราย
 เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมพบว่าข้อเสนอแนะที่มากที่สุดคือ โรงเรียนประชาสัมพันธชาว
 ของทางราชการกระจายข่าวให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและกฎหมายที่จำเป็น

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหการปฏิบัติงานด้านสังคมและวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็น
 พิจารณาตามความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มหรือโดยส่วนรวม เห็นว่าควรร่วมมือกันทุกฝ่าย
 ทั้งบ้าน วัดและโรงเรียน เพื่อการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ หรือเพื่อแก้ปัญหา
 ทางวัฒนธรรมของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข ผู้บริหารโรงเรียน
 และผู้นำท้องถิ่น มีความเห็นตรงกันว่าโรงเรียนจะต้องพยายามประสานงานด้านอนามัย
 โรงเรียนกับเจ้าหน้าที่อนามัยให้เพิ่มมากขึ้น ส่วนครูเห็นว่าควรเชิญเจ้าหน้าที่ให้ความรู้
 แก่ประชาชนในเรื่องต่าง ๆ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมพบว่าข้อเสนอแนะที่มากที่สุดคือ
 โรงเรียนจะต้องพยายามประสานงานด้านอนามัยโรงเรียนกับเจ้าหน้าที่อนามัยให้เพิ่ม
 มากขึ้น

ตอนที่ 4 สรุปผลการสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นของ
 โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. (ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดอยู่ใน
 ภาคผนวก หน้า 186 - 210)

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะมาเสริมเนื้อหาของแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
 ผู้วิจัยจึงได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ขึ้นและใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น
 ของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. กลุ่มละ 14 คน รวมทั้งสามกลุ่มจำนวน
 42 คน สรุปผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

4.1 สรุปผลการสัมภาษณ์บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของ
โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พร. ที่มีต่อการพัฒนาชนบท

4.1.1 บทบาทด้านการศึกษา

บทบาทที่เป็นจริง กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดคือ เป็นแหล่ง
ข่าวสารในชุมชนโดยจัดให้มีการกระจายเสียง รองลงมาคือ การรวมพัฒนาหมู่บ้าน
ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน คณะครู ผู้นำท้องถิ่นและประชาชน กิจกรรมที่ปฏิบัติน้อยคือ
จัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้

บทบาทที่คาดหวัง กิจกรรมที่ต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดคือ
เป็นแหล่งข่าวสารในชุมชนโดยจัดให้มีการกระจายเสียง

4.1.2 บทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

บทบาทที่เป็นจริง กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดคือ โรงเรียน
จัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน และจัดสาธิตการเกษตร รองลงมาคืออำนวยความสะดวก
ด้านต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลและเอกชนในการปรับปรุงพัฒนาเศรษฐกิจ ส่วน
กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติน้อยที่สุดคือ โรงเรียนร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นจัดตั้งกองทุน
ของหมู่บ้านเพื่อประโยชน์ในการลงทุน

บทบาทที่คาดหวัง กิจกรรมที่ต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดคือ
จัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

4.1.3 บทบาทด้านการเมืองและการปกครอง

บทบาทที่เป็นจริง กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดคือ แบ่งกลุ่ม
นักเรียนรับผิดชอบงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน รองลงมาคือสร้างวินัยในตนเอง
ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติน้อยที่สุดคือ จัดทัศนศึกษาหมู่บ้านที่ดีแก่คนด้านการพัฒนา

บทบาทที่คาดหวัง กิจกรรมที่ต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดคือ
จัดกิจกรรมสร้างวินัยในตนเองให้นักเรียน

4.1.4 บทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม

บทบาทที่เป็นจริง กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดคือ จัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจและจัดแข่งขันกีฬา รองลงมาคือจัดกิจกรรมนันทนาการในวันสำคัญต่าง ๆ ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ให้นักเรียนเรียนธรรม

บทบาทที่คาดหวัง กิจกรรมที่ต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดคือ จัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจและจัดกิจกรรมนันทนาการของท้องถิ่นในวันสำคัญต่าง ๆ

4.1.5 บทบาทด้านสาธารณสุข

บทบาทที่เป็นจริง กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดคือ จัดทำบัตรสุขภาพนักเรียน รองลงมาคือ จัดบริการด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ให้นักเรียน เช่น น้ำดื่ม น้ำใช้ ส้วม ฯลฯ ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติน้อยที่สุดคือ จัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน

บทบาทที่คาดหวัง กิจกรรมที่ต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดคือ ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายสาธารณสุขแก้ปัญหาด้านสาธารณสุขของหมู่บ้านและโรงเรียน

4.2 สรุปผลการสัมภาษณ์ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พท.

4.2.1 ปัญหาด้านบุคคล ที่พบมากที่สุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูไม่ได้พักอาศัยอยู่ที่โรงเรียน และประชาชนยากจน

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญห ผู้บริหารโรงเรียนควรพักอาศัยอยู่ที่โรงเรียนเพื่อจะได้มีโอกาสได้พบปะประสานสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำท้องถิ่น และผู้บริหารโรงเรียนควรจะได้มีการติดตามผลงานของโรงเรียนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง สำหรับปัญหาความยากจนของประชาชนแก้ไขโดยการเสริมรายได้โดยการเสริมอาชีพให้

4.2.2 ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน ที่พบมากที่สุด 4 กระทรวงหลักไม่ประสานงานกัน และโครงการต่าง ๆ ของ 4 กระทรวงหลักซ้ำซ้อนกันมาก

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญห หน่วยงานของ 4 กระทรวงหลัก ควรประสานงานกันและกำชับให้ผู้บังคับบัญชาของตนทำงานโดยการประสานงานกัน และควรใช้โรงเรียนเป็นหน่วยงานกลางของ 4 ประสาน

4.2.3 ปัญหาด้านงบประมาณ ที่พบมากคือ งบประมาณไม่เพียงพอ
ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญห โรงเรียนควรหางบประมาณ
เพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น จัดงานโรงเรียน ขอบริจาค ฯลฯ

4.2.4 ปัญหาด้านการปฏิบัติงานในบทบาทแต่ละด้าน ที่พบมาก
ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาด้านการศึกษา คือ การวางแผนด้านการศึกษายังไม่ดีพอ ยังไม่
ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น และประชาชนไม่ค่อยมาใช้บริการห้องสมุด
ของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญห ก่อนสอนควรได้มีการประชุมวางแผน
ร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูและประชาชนให้เป็นไปตามความต้องการของ
ท้องถิ่นให้มากที่สุด และแบ่งครูเป็นกลุ่มแล้วให้ครูแต่ละกลุ่มออกไปทำความเข้าใจกับ
ประชาชนให้รู้เป้าหมาย วิธีการ คุณค่าของโครงการ กศ.พช. พร้อมทั้งสำรวจปัญหาและ
ความต้องการของท้องถิ่นไปด้วย

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น
เกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชนบทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษาในโครงการ กศ.พช.
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาชนบทของ
โรงเรียนประถมศึกษาศึกษาในโครงการ กศ.พช.

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาเพื่อใช้ในการศึกษารั้งนี้มีทั้งหมด 314 คน เป็นผู้บริหาร
โรงเรียน จำนวน 30 คน ครู จำนวน 148 คน และผู้นำท้องถิ่น จำนวน 136 คน
จากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้ทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจาก ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน
14 คน ครูจำนวน 14 คน และผู้นำท้องถิ่น จำนวน 14 คน รวมจำนวนผู้ได้รับการ
สัมภาษณ์ 42 คน และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดอยู่ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
ในเขตชนบทยากจน จังหวัดนครสวรรค์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง
โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปสอบถามและสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จึงสามารถ
เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้แยกวิเคราะห์และเสนอข้อมูลเป็นตอน ๆ ตามลำดับ
ดังนี้

ตอนที่ 1 หากค่าสถิติพื้นฐานของบทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียน
ประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำ
ท้องถิ่น

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น
ที่มีต่อการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ซึ่งได้แยกวิเคราะห์
โดยละเอียด ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นที่มี
ต่อการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ในบทบาทที่เป็นจริง
และบทบาทที่คาดหวัง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว

2.2 เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนา
ชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทรรศนะของผู้บริหาร
โรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น โดยใช้วิธีการทดสอบค่า t จากกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระจากกัน

ตอนที่ 3 หากค่าระดับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคำเนินงาน
ของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน
ครูและผู้นำท้องถิ่นโดยเสนอในรูปของค่าเฉลี่ยและร้อยละ (%) ของความถี่

ตอนที่ 4 สรุปผลการสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นของ
โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง
ในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ปรากฏผลดังนี้

1.1 บทบาทด้านการศึกษา ทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านการศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ โรงเรียนเผยแพร่ข่าวสารโดยการกระจายเสียงและโรงเรียนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในวันสำคัญต่าง ๆ กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติน้อยคือเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มาศึกษาค้นคว้าหนังสือในห้องสมุดของโรงเรียน และจัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้

สำหรับบทบาทที่คาดหวังด้านการศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติงานด้านการศึกษาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง และกิจกรรมที่ต้องการให้ปฏิบัติมากที่สุด คือ เผยแพร่ข่าวสารโดยการกระจายเสียง

1.2 บทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจและอาชีพโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ อำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์การบริการต่าง ๆ ของโรงเรียนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลและเอกชนในการปรับปรุงพัฒนาด้านอาชีพของท้องถิ่น และจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนฝึกและเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติน้อยคือ โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเงินทุนสินเชื่อแก่ประชาชน และโรงเรียนร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นจัดตั้งกองทุนสวัสดิการขึ้นในหมู่บ้านเพื่อประโยชน์ในการลงทุน

สำหรับบทบาทที่คาดหวังด้านเศรษฐกิจและอาชีพตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

1.3 บทบาทด้านการเมืองและการปกครอง ทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานทางการเมืองและการปกครองโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ การจัดและส่งเสริมกิจกรรมเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตย ได้แก่ การเลือกตั้งประธานนักเรียน การแบ่งกลุ่มนักเรียนรับผิดชอบงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแก่นักเรียนและประชาชน นอกจากนี้ก็มีกิจกรรม

การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานการปกครอง เช่น สภาคำบล หน่วยงาน และวิทยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดอบรมประชาชนเพื่อสร้างอุดมการณ์ในการพัฒนาชนบท

สำหรับบทบาทที่คาดหวังด้านการเมืองและการปกครอง ตามทรรศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง และกิจกรรมที่ต้องการให้ปฏิบัติมากที่สุดคือ การจัดและส่งเสริมกิจกรรมเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตย โดยเฉพาะกิจกรรมเลือกตั้งประธานนักเรียนและแบ่งกลุ่มนักเรียนรับผิดชอบงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูคาดหวังให้โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุด

1.4 บทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม ทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านสังคมและวัฒนธรรมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดคือ พัฒนาจิตใจของนักเรียน ให้นักเรียนแสดง ความกตัญญูทักท้วงที่ต่อผู้มีพระคุณ ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนให้ร่วมกันปลูกต้นไม้ ร่วมกิจกรรม ในวันประเพณีสำคัญของท้องถิ่นและจัดให้มีการแข่งขันกีฬา

สำหรับบทบาทที่คาดหวังด้านสังคมและวัฒนธรรม ตามทรรศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง และมีกิจกรรมที่ต้องการให้ปฏิบัติมากที่สุดเหมือนกับกิจกรรมที่ปฏิบัติมากในบทบาทที่เป็นจริง

1.5 บทบาทด้านสาธารณสุข ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน และผู้นำท้องถิ่นเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขในระดับสูง แต่ในทรรศนะของครู เห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้ในระดับปานกลาง สำหรับกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดมี 6 กิจกรรม คือ โรงเรียนจัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ ที่สะอาดและดื่ม ที่ถูกสุขลักษณะแก่นักเรียน ตรวจสอบความสะอาดของร่างกายและสุขภาพของนักเรียนเป็นประจำ โรงเรียนจัดทำบัตรสุขภาพของนักเรียนทุกคน โรงเรียนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดภายในบ้านเรือน ร่างกายและเครื่องนุ่งห่มให้ถูกหลักอนามัย ประสานงานกับฝ่ายสาธารณสุขให้บริการสร้างภูมิคุ้มกันโรคแก่นักเรียนและประชาชน และร่วมมือกับผู้นำปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องช่วยให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันที่ถูกหลักอนามัย ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติน้อยไม่มี

สำหรับบทบาทที่คาดหวังในค่านิยมของชุมชน ตามธรรมชาติของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่มต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติงานค่านิยมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง และมีกิจกรรมที่ต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดเหมือนกับกิจกรรมที่ปฏิบัติมากในบทบาทที่เป็นจริง

2. เปรียบเทียบธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ทั้งบทบาทที่ปฏิบัติอยู่จริงและบทบาทที่คาดหวังให้โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้ปฏิบัติกัน ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีธรรมชาติไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและคาดหวังในการพัฒนาของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่าบทบาทที่โรงเรียนปฏิบัติจริง แตกต่างจากบทบาทที่คาดหวัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยบทบาทที่ปฏิบัติอยู่จริงนั้น น้อยกว่าบทบาทที่คาดหวังทุกด้าน

4. การสำรวจปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น พบว่า โดยส่วนรวม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ถึงปานกลาง จะมีเพียงบางปัญหาเท่านั้นที่มีปัญหาในระดับมาก ได้แก่ ด้านงบประมาณที่โรงเรียนสนับสนุนโครงการน้อยไม่เพียงพอและได้รับไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้ก็มีปัญหาค่านิยมที่เกี่ยวกับประชาชน คือความยากจนของประชาชน

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ พบว่า มีปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ที่เป็นปัญหามาก คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูไม่ได้พักอาศัยอยู่ที่โรงเรียนทำให้ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน การวางแผนการเรียนการสอนไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ขาดการประสานงานและวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ มองข้ามความสำคัญของโรงเรียนไม่ประสานงานกับโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการ กศ.พช. ตามทหระณะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น พบว่า ควรจัดสรรงบประมาณให้อย่างต่อเนื่อง เติมรายได้ให้แก่ประชาชนโดยการเสริมอาชีพ ให้ ผู้บริหารโรงเรียนและครูควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน สามารถชี้แนะให้ แนวทางแก่ประชาชนได้ ผู้บริหารโรงเรียนควรทำงานอย่างวางแผนร่วมกันกับคณะครู และผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ระดับสูงของ 4 กระทรวงหลักควรประสานงานจัดให้มีการ สัมมนาบทบาทของแต่ละหน่วยงาน รวมไปถึงหาวิธีกันปรับการปฏิบัติงานให้เป็นแนวทาง เกี่ยวกันและควรใช้โรงเรียนเป็นหน่วยงานกลางของ 4 ประสาน

อภิปรายผล

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

1.1 บทบาทด้านการศึกษา

บทบาทที่เป็นจริง ทหระณะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านการศึกษาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัย ของ สอนง คุณมาศ ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาามีบทบาทในการร่วมพัฒนา ชุมชนด้านการศึกษาในระดับปานกลาง (สอนง คุณมาศ 2528 : 88 - 91) ที่เป็น เช่นนี้เพราะการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา หมู่บ้านในเขตชนบทยากจน ซึ่งเป็นโครงการที่มีเป้าหมายให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็น ศูนย์กลางในการพัฒนาชนบทและโรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนพอสมควรทั้งในด้าน วัสดุ อุปกรณ์ ทำให้โรงเรียนมีความพร้อมในการพัฒนาชนบทด้านการศึกษาพอสมควรแต่ ในการดำเนินงานของโรงเรียนประสบปัญหาหลายประการ เช่น บุคลากรที่ปฏิบัติงาน น้อยเกินไป ขาดแคลนแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นที่จะนำมาปรับปรุงใช้ในการเรียนการสอน ชุมชนไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา ประชาชนไม่สนใจบริการของโรงเรียน เช่น บริการ

ห้องสมุด นอกจากนี้ยังพบปัญหาในการวางแผนด้านการศึกษายังไม่ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น จากปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาจึงทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ยังไม่ถึงระดับสูง

เมื่อพิจารณารายละเอียดกิจกรรมของบทบาทด้านการศึกษา พบว่า กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากคือ เผยแพร่ข่าวสารโดยการกระจายเสียงและโรงเรียนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในวันสำคัญต่าง ๆ การที่โรงเรียนปฏิบัติกิจกรรมเผยแพร่ข่าวสารโดยการกระจายเสียงได้ในระดับมากนั้นเนื่องมาจากกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนในโครงการได้งบประมาณสนับสนุนให้จัดทำเป็นพิเศษ จึงทำให้โรงเรียนมีบทบาทในการให้บริการข่าวสารมาก สำหรับการที่โรงเรียนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในวันสำคัญต่าง ๆ นั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิจ จันโทรี ที่พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษามีบทบาทในการร่วมพัฒนาชุมชนมากที่สุดด้านความสวยงามของชุมชน คือผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรนักเรียนร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนให้สวยงาม (มานิจ จันโทรี 2528 : 114 - 118)

ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติน้อย คือ จัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอนง คุณมาศ ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนในระดับน้อย (สอนง คุณมาศ 2528 : 88 - 91) และจากการศึกษาปัญหาในการดำเนินงานที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์พบว่า โรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำเอกสารต่าง ๆ เผยแพร่ความรู้ นอกจากนี้ก็มีกิจกรรมที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มาศึกษาค้นคว้าหนังสือในห้องสมุดของโรงเรียนเพราะประชาชนต้องทำงานหาเลี้ยงชีพไม่ค่อยมีเวลามาใช้บริการ ประกอบกับหนังสือมีน้อยและไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉลาด บุตรเนียร ที่พบว่าโรงเรียนจัดบริการห้องสมุดให้กับประชาชนได้น้อย (ฉลาด บุตรเนียร 2524 : 64 - 78)

บทบาทที่คาดหวัง พบว่าภาระของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นมีความคาดหวังและต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติบทบาทด้านการศึกษาในระดับสูง ทั้งนี้อาจ

เนื่องมาจากในเขตที่ทำการวิจัยเป็นเขตพื้นที่ชนบทยากจน ประชาชนที่อาศัยอยู่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ มีโอกาสได้รับการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาเท่านั้น (ณรงค์ เด็งประชา 2523 : 38) โอกาสที่จะได้รับความรู้เพิ่มเติมมีน้อย เนื่องจากการสื่อสารคมนาคมที่จะนำวิทยากรต่าง ๆ เข้าสู่หมู่บ้าน ยังไม่สะดวกเท่าที่ควร ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นจึงมีความเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาควรจะได้ทำหน้าที่ในการช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษาให้แก่ชุมชน เพราะเป็นหน้าที่ของโรงเรียนโดยตรงที่จะให้การศึกษาแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะการจัดบริการข่าวสารให้นักเรียนและประชาชนในหมู่บ้านโดยใช้การกระจายเสียงซึ่งเป็นกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มคาดหวังและต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุด ดังนั้นกิจกรรมด้านนี้ควรจะได้รับปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าเดิมโดยอาจจัดบริการในรูปแบบต่าง ๆ

1.2 บทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

บทบาทที่เป็นจริง ในทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจและอาชีพโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สะอาด พองอินทร์ ที่พบว่า บทบาทที่ควรปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ (สะอาด พองอินทร์ 2527 : 142 - 149) ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงศ์ พูลสุวรรณ ที่พบว่าบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนอยู่ในระดับน้อย (สุรพงศ์ พูลสุวรรณ 2526 : 77 - 83) และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิจ จันโทรี ที่เห็นว่า โรงเรียนร่วมพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจและอาชีพในระดับน้อย (มานิจ จันโทรี 2528 : 114-118) แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอนง คุณมาศ ที่พบว่า การพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจและอาชีพที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง (สอนง คุณมาศ 2528 : 88 - 91) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนและครูของโครงการ กศ.พช. มีความเห็นตรงกันว่า ความยากจนของประชาชนเป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องแก้ไข โดยเร่งด่วน โรงเรียนจึงปฏิบัติงานด้านนี้โดยส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ ให้ความรู้ด้านอาชีพแก่นักเรียนและประชาชนโดยจัดการอบรม ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานที่

เกี่ยวกับงานเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น ศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียน เจ้าหน้าที่
เกษตร หรือพัฒนาชุมชน ให้รวมกันแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจและอาชีพ จึงเห็นว่าโรงเรียน
ประถมศึกษามีบทบาทด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่เห็นว่าอยู่ในระดับสูง เพราะใน
การดำเนินงานต่าง ๆ ก็ยังพบว่ามีปัญหา เช่น อบรมอาชีพแล้วประชาชนไม่ได้นำไป
ปฏิบัตินำไปใช้ ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานด้านเศรษฐกิจและอาชีพและความ
ไม่เข้าใจวิถีการสหกรณ์ของนักเรียนและประชาชน เป็นต้น สำหรับผู้นำท้องถิ่นนั้น
เห็นว่าโรงเรียนแสดงบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนได้มากพอไร้นั้นอาจเป็นเพราะ แต่เดิม
มาโรงเรียนไม่เคยมีบทบาทพัฒนาด้านนี้มาก่อน เมื่อโรงเรียนมาปฏิบัติงานพัฒนาและทำ
โคกขนาคนี้ ทำให้ผู้นำท้องถิ่นและประชาชนที่ค่อนข้างขาดแคลนเป็นอย่างมากอยู่แล้ว
มีความพึงพอใจและมองเห็นว่าโรงเรียนได้ทำหน้าที่อยู่ในระดับที่ตนพอใจแม้จะไม่ถึงกับ
พอใจที่สุดก็ตามทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาในการดำเนินงานที่กล่าวมา

สำหรับกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากด้านเศรษฐกิจและอาชีพ คือ อำนวย
ความสะดวกด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ การบริการต่าง ๆ ของโรงเรียนแก่เจ้าหน้าที่
ของรัฐบาลและเอกชน ในการปรับปรุงพัฒนาด้านอาชีพของท้องถิ่น และจัดกิจกรรมสหกรณ์
ในโรงเรียนเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ชุมชน ในด้านการบริการสถานที่อุปกรณ์ของโรงเรียนนั้น
นับเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนประถมศึกษาต้องบริการให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ตามหน้าที่
โดยหลักการบริหารแล้ว โรงเรียนเป็นศูนย์ประชาคม โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อประชาชนและ
เป็นของประชาชน โรงเรียนควรให้สิทธิแก่ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มาให้บริการ
ความรู้แก่ประชาชนในการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนตามโอกาส (กัญญา สาธร
2523 : 473 - 474) อนึ่งโรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานเดียวของรัฐบาลที่อยู่ใน
ในหมู่บ้านและมีความใกล้ชิดกับชุมชนทราบปัญหาและความต้องการของชุมชนได้ดี จึงทำ
ให้โรงเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้มาก ส่วนการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนนั้นเป็น
กิจกรรมเป้าหมายในโครงการ กศ.พช. ที่ต้องให้โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อเป็นแบบอย่าง
แก่นักเรียนและประชาชน

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติในค่านิยมเศรษฐกิจและอาชีพ คือให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเงินทุน สินเชื่อแก่ประชาชน และโรงเรียนร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นจัดตั้งกองทุนสวัสดิการขึ้นในหมู่บ้านเพื่อประโยชน์ในการลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอนง คุณมาศ ที่พบว่า กิจกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยคือ การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการในรูปแบบต่าง ๆ (สอนง คุณมาศ 2528 : 79 - 81) จะเห็นได้ว่า พื้นที่ที่ทำการวิจัยนี้เป็นเขตชนบทยากจนประชาชนส่วนใหญ่ยากจนอยู่แล้ว และจะให้เขาเหล่านั้นนำเงินมาตั้งกองทุนสวัสดิการต่าง ๆ ย่อมทำได้น้อยมาก กิจกรรมที่พอจะจัดได้คือ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นประโยชน์และคุณค่าของการจัดตั้งกองทุนขึ้นในหมู่บ้านเท่านั้น โรงเรียนจึงปฏิบัติกิจกรรมนี้น้อย ส่วนการให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเงินทุน สินเชื่อแก่ประชาชน นั้นจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น มีความเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมดังกล่าวมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้ว เช่นหน่วยงานทางการเกษตร จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คิดว่ากิจกรรมค่านิยมนี้ไม่ใช่หน้าที่ของโรงเรียน จึงทำให้ปฏิบัติกิจกรรมนี้น้อย

บทบาทที่คาดหวัง กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มต้องการให้โรงเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมค่านิยมเศรษฐกิจและอาชีพในระดับสูง ทุกกิจกรรมและค่าเฉลี่ยส่วนรวมก็อยู่ในระดับสูง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สะอาด พงษ์อินทร์ ที่พบว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาคาดหวังให้ครูปฏิบัติกิจกรรมค่านิยมเศรษฐกิจและอาชีพน้อยที่สุด (สะอาด พงษ์อินทร์ 2527 : 142 - 149) แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ นนทสิธธา ที่พบว่า คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและคณะกรรมการพัฒนาสตรีประจำหมู่บ้าน มุ่งหวังให้ครูปฏิบัติบทบาทค่านิยมเศรษฐกิจและอาชีพ (บุญเลิศ นนทสิธธา 2526 : 140 - 141) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สงัด มิตกิตติ ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและผู้นำท้องถิ่นมีความต้องการให้โรงเรียนบริการชุมชนค่านิยมเศรษฐกิจและอาชีพ (สงัด มิตกิตติ 2525 : 58 - 61) การที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นต้องการให้โรงเรียนประถมศึกษาพัฒนาชุมชนชนบทค่านิยมเศรษฐกิจและอาชีพในระดับสูง อาจเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ค่าครองชีพสูงขึ้น แต่ประชาชนส่วนใหญ่

ยังยากจนและมีรายได้น้อย โดยเฉพาะในเขตชนบทยากจนที่ทำการวิจัย นอกจากนี้แล้วพบว่า ปัญหาด้านเศรษฐกิจของประชาชนส่วนหนึ่งมาจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรไม่ได้ผล ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกษตรแผนใหม่ จึงจำเป็นต้องหาวิธีการเพิ่มผลผลิตจากการเกษตรเพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งอาจจะทำได้โดยอาศัยความรู้ทางเทคนิค และการใช้เครื่องมือการเกษตรสมัยใหม่ ตลอดจนการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการครองชีพ นอกจากนี้เกษตรกรยังประสบปัญหาราคาสินค้าและปัญหาพ่อค้าคนกลาง (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ 2519 : 309) ถ้าโรงเรียนประถมศึกษาให้บริการความรู้เกี่ยวกับการสหกรณ์แก่ประชาชน คงจะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ซึ่งความรู้เหล่านี้ ผู้บริหารโรงเรียนและครูเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาจะต้องให้บริการแก่ชุมชน และผู้นำท้องถิ่นก็คาดหวังว่าควรจะได้รับบริการจากโรงเรียนประถมศึกษาเช่นกัน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม จึงคาดหวังให้โรงเรียนปฏิบัติบทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพในระดับสูง

1.3 บทบาทด้านการเมืองและการปกครอง

บทบาทที่เป็นจริง ในทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านการเมืองและการปกครองโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มานิจ จันโหรี ที่พบว่าบทบาทที่โรงเรียนร่วมพัฒนารวมชนมากที่สุดคือหน้าที่พลเมือง (มานิจ จันโหรี 2528 : 114 - 118) แต่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สะอาด พองอินทร์ ที่พบว่าครูประถมศึกษาปฏิบัติบทบาทด้านการเมืองและการปกครองในระดับปานกลาง (สะอาด พองอินทร์ 2527 : 142 - 149) ที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้อยู่ในระดับปานกลางไม่ถึงกับสูง เพราะในการดำเนินงานด้านนี้ยังพบปัญหาอีกมาก โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดจากความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มที่เห็นว่า งานด้านนี้ควรจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานด้านการปกครอง เพราะในบางครั้งเจ้าหน้าที่หน่วยงานด้านการปกครองกล่าวหาว่าโรงเรียนทำงานก้าวร้าวหน้าที่ แสดงให้เห็นว่าทั้ง 2 ฝ่ายขาดการติดต่อประสานงานกัน ประกอบกับ

ประชาชนมีประสบการณ์ด้านการเมืองและการปกครองน้อย จึงนับว่าเป็นงานที่ยากพอควรที่จะให้โรงเรียนปฏิบัติกิจกรรมในบทบาทนี้ให้ได้ดี เมื่อพิจารณาในส่วรายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า กิจกรรมพัฒนาชนบทด้านการเมืองและการปกครองที่ปฏิบัติมากคือเรื่องการจัดและส่งเสริมกิจกรรมเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตย ได้แก่ การเลือกตั้งประธานนักเรียน การแบ่งกลุ่มนักเรียนรับผิดชอบงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแก่นักเรียนและประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิสุทธิ์ ราตรี ที่พบว่าการทำงานของโรงเรียนชุมชนที่สอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนชุมชนคือ การปลูกฝังประชาธิปไตยขึ้นพื้นฐานแก่ชุมชน (วิสุทธิ์ ราตรี 2525 : 75 - 76) จากผลงานวิจัยจะเห็นได้ว่า การเผยแพร่ประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่บุคคลหลาย ๆ ฝ่ายให้ความสนใจ โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ดังเช่น จุดประสงค์ทั่วไปของการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่กล่าวว่า "...ให้มีความเข้าใจเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขโดยให้ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ..." (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 176) นอกจากนี้ก็มีกิจกรรมการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวกับการปกครอง เช่น ให้ความร่วมมือในการบริหารงานของสภาตำบล บุคลากรในโรงเรียนเป็นกรรมการการเลือกตั้งของชุมชนและชาติ และประสานงานกับหน่วยงานและวิทยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดอบรมประชาชนเพื่อสร้างอุดมการณ์ในการพัฒนาชนบทที่เป็นเช่นนี้เพราะเป้าหมายหลักในการพัฒนาประเทศของรัฐบาลปัจจุบันตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 (2525 - 2529) หรือแนวโน้มต่อไปในแผน 6 (2530 - 2534) ก็คือการพัฒนาชนบท ดังนั้นหน่วยงานต่าง ๆ ของ 4 กระทรวงหลักจึงยึดพื้นที่ชนบทภาคจนเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญอันดับสูงในการพัฒนา โดยเฉพาะหน่วยงานด้านการเมืองและการปกครองมีความจำเป็น

อย่างยิ่งที่จะต้องฝึก พัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นตระหนักและยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง ในรูปแบบต่าง ๆ แต่โครงการส่วนใหญ่จะออกมาในลักษณะของการอบรมทั้งสิ้น เช่น อบรมแผนดินธรรมแผนดินทอง ลูกเสือชาวบ้าน เป็นต้น ในฐานะที่โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานของทางราชการที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนจึงได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการประสานงานและบุคลากรบางส่วนของโรงเรียนร่วมเป็นวิทยากรในการอบรม ทั้งนี้เพราะบุคลากรเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความเข้าใจและรู้ถึงความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นอย่างดี ดังนั้นโรงเรียนจึงปฏิบัติกิจกรรม ในด้านการประสานงานกับหน่วยงานด้านการปกครองในระดับสูง

บทบาทที่คาดหวัง กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ต้องการให้โรงเรียนไปปฏิบัติกิจกรรมด้านการเมืองและการปกครองในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ นนทลือชา ที่พบว่า ผู้นำท้องถิ่นและครูมุ่งหวังให้ครูปฏิบัติบทบาทด้านการเมือง (บุญเลิศ นนทลือชา 2526 : 140 - 141) สอดคล้องกับงานวิจัยของ นรุต พบว่า ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่ได้ทำงานร่วมกับชุมชนในด้านการปกครองคือการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น (Bruce, 1972 : 6026-A) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สะอาด พงอินทร์ ที่เห็นว่า ครูควรปฏิบัติงานด้านการเมืองและการปกครองในระดับมาก (สะอาด พงอินทร์ 2527 : 142 - 149) ที่เป็นเช่นนี้เพราะปัจจุบันเป็นยุคสมัยประชาธิปไตย โดยเฉพาะในเขตชนบทยากจน มีโครงการต่าง ๆ ที่พยายามปลุกฝังอุดมการณ์ด้านการพัฒนาหมู่บ้านโดยการพึ่งตนเองและการอยู่ร่วมกันโดยอาศัยประชาธิปไตยเป็นพื้นฐานทำให้ประชาชนในชนบทตื่นตัวเรื่องประชาธิปไตยมากและต้องการให้โรงเรียนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยแก่นักเรียนและประชาชน โดยเฉพาะในความคิดเห็นของผู้นำท้องถิ่นแล้วต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้มากที่สุด แต่สำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครู เห็นว่าการให้ความรู้ด้านประชาธิปไตยแก่นักเรียนและประชาชนนั้นยังไม่เพียงพอ ควรจะได้มีการฝึกปฏิบัติประชาธิปไตยอย่างแท้จริงในโรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนและประชาชน เช่น จัดให้มีการเลือกตั้งประธานนักเรียน และแบ่งกลุ่มนักเรียนรับผิดชอบงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนอีกด้วย

1.4 บทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม

บทบาทที่เป็นจริง ในพรตนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น โดยเฉลี่ยเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติบทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรมในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สะอาด พงอินทร์ ที่พบว่าบทบาทที่ครูประณตศึกษาปฏิบัติมากที่สุดคือ บทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม (สะอาด พงอินทร์ 2527 : 142 - 149) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอนง คุณมาศ ที่พบว่า บทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านสังคมและวัฒนธรรม (สอนง คุณมาศ 2528 : 88 - 91) ทั้งนี้เพราะบทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรมมีกิจกรรมให้ทำมาก เช่น กิจกรรมวันกตัญญูทเวที วันไหว้ครู วันแม่ กิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีในท้องถิ่น วันสำคัญทางศาสนาและกิจกรรมนันทนาการของท้องถิ่น กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่ประชาชนให้ความสนใจและโรงเรียนจำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ตลอดเวลา กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม จึงมีความเห็นว่าโรงเรียนมีบทบาทด้านนี้มาก

เมื่อพิจารณารายละเอียดของแต่ละกิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดคือ โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจของนักเรียน โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนแสดงความกตัญญูทเวทีต่อผู้มีพระคุณในวันสำคัญต่าง ๆ โรงเรียนประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักเรียนและประชาชนร่วมกันปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ โรงเรียนร่วมกิจกรรมในวันประเพณีสำคัญของท้องถิ่น และโรงเรียนจัดให้มีการแข่งขันกีฬาและกรีฑานักเรียนและประชาชน การที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่าโรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจของนักเรียนและจัดให้นักเรียนแสดงความกตัญญูทเวทีต่อผู้มีพระคุณในวันสำคัญต่าง ๆ มากนั้นเพราะกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ได้รับการเสนอแนะให้จัดทำเป็นพิเศษเช่นขอเสนอแนะในการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ "... เพื่อให้นักเรียนมีความสำนึกต่อหน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้มีพระคุณ โดยให้นักเรียนปฏิบัติสิ่งที่เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้มีพระคุณ เช่น ประณัติปิศา มารดา ญาติผู้ใหญ่ ทำความสะอาดบ้าน ทำบุญตักบาตร เชิญผู้ปกครองนักเรียนมารับประทานอาหารร่วมกันที่โรงเรียน หรือมีการจัดอภิปราย ไต่ถามที่ เกี่ยวกับการแสดงความกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ..."

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 55 - 56) ส่วนการที่โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีสำคัญของท้องถิ่น โรงเรียนประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักเรียนและประชาชนร่วมกันปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ และโรงเรียนจัดให้มีการแข่งขันกีฬาและกรีฑาให้นักเรียนและประชาชนมากนั้นสอดคล้องกับรายงานผลดำเนินงานโครงการพัฒนาชนบทภาคจน ปี 2526 ของสำนักงานคณะกรรมการการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่พบว่า กิจกรรมที่โรงเรียนจัดมีผลไปถึงชุมชน คือ การจัดศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งมีการจัดกิจกรรมเช่นเดียวกับที่กล่าวมาทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 26) นอกจากนี้กิจกรรมดังกล่าวยังเป็นกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน เพื่อสร้างความเจริญ ความสามัคคีและนันทนาการของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นโรงเรียนจึงปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้มาก

บทบาทที่คาดหวัง ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้านสังคมและวัฒนธรรมในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ นนทลือชา ที่พบว่า ผู้นำท้องถิ่นและครู มุ่งหวังให้ครูปฏิบัติตามบทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม (บุญเลิศ นนทลือชา 2526 : 140 - 141) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สะอาด พองอินทร์ ที่พบว่า ครูและผู้บริหารคาดหวังให้ครูปฏิบัติกิจกรรมด้านสังคมและวัฒนธรรม (สะอาด พองอินทร์ 2527 : 142 - 149) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บรูซ ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียน ควรปฏิบัติกิจกรรมสังคมและวัฒนธรรม คือมีส่วนร่วมในศาสนาของชุมชนและนันทนาการของชุมชน (Bruce. 1972 : 6026-A) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก ความเจริญด้านวัตถุและอบายมุขต่าง ๆ มีมากขึ้น มีการเลียนแบบตามวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้ศีลธรรมและจริยธรรมของนักเรียนและประชาชนถดถอยลง ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นจึงเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาควรจะได้มีบทบาทที่จะดำรงไว้ซึ่งระบบสังคมและวัฒนธรรมอันดีงามของไทยไว้ โดยการถ่ายทอดทั้งในและนอกโรงเรียน รวมถึงการร่วมมือกับประชาชนจัดกิจกรรมประเพณีของท้องถิ่นและการปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีจิตใจงาม

อันหวังว่าจะช่วยสละปัญหาดังกล่าวให้กับชุมชนและสังคมต่อไป ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มคาดหวังให้โรงเรียนประถมศึกษาได้ปฏิบัติ มากที่สุด

1.5 บทบาทด้านสาธารณสุข

บทบาทที่เป็นจริง ในทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาได้ปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ในระดับสูง อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 กลุ่มเห็นความสำคัญของงานด้านสาธารณสุขว่ามีความสำคัญ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของชีวิต จึงพยายามเน้นให้โรงเรียนปฏิบัติตามด้านนี้ ผลก็คือกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม เห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติตามด้านนี้มาก แต่ในทรรศนะของ ครู เห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติตามด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สอนง คุณมาศ ที่พบว่า โดยส่วนรวมบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาด้านสุขภาพอนามัยอยู่ในระดับปานกลาง (สอนง คุณมาศ 2528 : 88 - 91) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สะอาด พงอินทร์ ที่พบว่า ครูประถมศึกษาปฏิบัติตามด้านสาธารณสุขอยู่ในระดับปานกลาง (สะอาด พงอินทร์ 2527 : 142 - 149) การที่ครูเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติตามกิจกรรมด้าน สาธารณสุขไม่ถึงระดับสูง เพราะพบว่าโรงเรียนมีปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้ คือ ขาดการประสานงานกับเจ้าหน้าที่อนามัย ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือ นักเรียน ส่วนใหญ่พันธุ์และยังเห็นความสำคัญด้านสาธารณสุขน้อย ความขัดแย้งระหว่างความรู้ ที่โรงเรียนบริการให้กับความเชื่อและความเคยชิน เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวในกลุ่มครู เห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง ในขณะที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อย ทำให้ความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและผู้นำท้องถิ่น แตกต่างจากครู

เมื่อพิจารณารายละเอียดของแต่ละกิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่โรงเรียน ประถมศึกษาปฏิบัติมากที่สุด คือ โรงเรียนเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องต่าง ๆ เช่น การรักษาความสะอาดภายในบ้านเรือน ร่างกายและเครื่องนุ่งห่มให้ถูกหลักอนามัย

เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาชนบทยากจนของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ที่พบว่า กิจกรรมที่โรงเรียนจัดแล้วมีผลไปถึงชุมชน คือ การทำความสะอาดบริเวณบ้าน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 26) กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากอีกประการหนึ่งคือ ประสานงานกับฝ่ายสาธารณสุข เช่น ให้บริการสร้างภูมิคุ้มกันโรค จัดทำโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงกระทำ ดังที่ ทิพาพร วรรณประภา ได้กล่าวว่า โรงเรียนอาจจะทำหน้าที่ด้านสาธารณสุข ได้โดยช่วยประสานงานกับบุคลากรและหน่วยงานด้านสาธารณสุข (ทิพาพร วรรณประภา 2525 : 41) เพื่อนำบุคลากรเหล่านี้ให้บริการแก่ชุมชน และกิจกรรมสุดท้ายที่โรงเรียนปฏิบัติมากคือ ให้ความรู้ ปลูกฝังนิสัยรักด้านสาธารณสุขแก่นักเรียน เช่น คุณดูแลเรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ ส้วม ความสะอาดของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมอนามัยในโรงเรียน ที่ มงคล ศรีไพพรรณและคนอื่น ๆ ได้เสนอไว้ คือ โรงเรียนควรดูแลความสะอาดของนักเรียน คุณดูแลน้ำดื่ม น้ำใช้ (มงคล ศรีไพพรรณ และคนอื่น ๆ 2515 : 249)

บทบาทที่คาดหวัง ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น คาดหวังให้โรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติบทบาทด้านนี้ในระดับสูง ที่เป็นเช่นนี้เพราะในชนบทการบริการสาธารณสุขยังครอบคลุมไม่ถึง การกระจายบริการทางแพทย์ออกสู่ชนบทก็ยังทำได้น้อย ประกอบกับการบริการด้านสุขภาพทั่วไป การเก็บและกำจัดสิ่งปฏิกูล การจัดให้มีส้วม ยังขาดแคลน และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ปัญหาด้านโภชนาการ ประชาชนขาดแคลนอาหารและไม่มีความรู้ความเข้าใจในด้านโภชนาการ โดยสรุปแล้วในชนบทยากจนยังต้องเผชิญปัญหาด้านสาธารณสุขอยู่มาก ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นสถาบันเดียวในชุมชน ควรจะช่วยเหลือชุมชนในกิจกรรมด้านนี้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน กิจกรรมในโรงเรียนที่ควรจัดทำคือ ตรวจความสะอาดของร่างกาย และสุขภาพ จัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ ส้วม จัดประกวดการทำความสะอาดห้องเรียน จัดทำบัตรสุขภาพของนักเรียน ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ผู้บริหารโรงเรียน

ประถมศึกษาและครู คาคหวังให้โรงเรียนได้ปฏิบัติมากที่สุด ส่วนกิจกรรมนอกโรงเรียน ที่ควรจัดทำคือ ให้ความรู้แก่ประชาชนในตำบลต่าง ๆ และประสานงานกับหน่วยงานของ สาธารณสุขในตำบลต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมนี้ผู้นำท้องถิ่นคาคหวังให้โรงเรียนได้ปฏิบัติมากที่สุด เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้นำท้องถิ่นและประชาชนโดยรวม ซึ่งโรงเรียน ประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. จำเป็นต้องจัดบริการให้แก่ชุมชน

กล่าวโดยสรุปจะเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น มีความเห็น สอดคล้องกันว่า โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ควรจะมีบทบาทในการ พัฒนาชนบทในเขตที่โรงเรียนรับผิดชอบอยู่เพื่อช่วยเหลือ แก้ไข และพัฒนาด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านการเมืองและการปกครอง ด้านสังคมและวัฒนธรรม และ ด้านสาธารณสุขร่วมกับประชาชนในชุมชน อันจะก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในชนบท ต่อไป

2. เปรียบเทียบภาระคณะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อ บทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

ผลการเปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีภาระคณะต่อบทบาทใน การพัฒนาชนบทไม่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นบทบาทที่เป็นจริงหรือบทบาทที่คาคหวังก็ตาม แสดงว่าทั้งสามกลุ่มมองและคาดหวังบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ที่มีต่อการพัฒนาชนบทเหมือนกัน ซึ่งหมายความว่า เมื่อโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการ กศ.พช. ได้ทำการพัฒนาชนบทในด้านใดผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำ ท้องถิ่นก็เห็นเหมือน ๆ กัน มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาด้านนั้นและคาดหวังต่อการพัฒนาใน ด้านนั้น ๆ ไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานข้อ 1 และข้อ 2 ที่ตั้งไว้ว่า "ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น มีภาระคณะต่อบทบาทที่เป็นจริงเกี่ยวกับการพัฒนา ชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน" และ "ผู้บริหาร โรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นมีภาระคณะต่อบทบาทที่คาคหวังเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทของ โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน" ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ที่ศึกษาเป็นโรงเรียนประถมศึกษาในเขต

พื้นที่ชนบทยากจนจังหวัดนครสวรรค์เหมือนกัน ย่อมมีสภาพปัญหาและความต้องการที่คล้ายคลึงกัน ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ได้รับการอบรมเกี่ยวกับโครงการ กศ.พช. ที่เดียวกันโดยวิทยากรกลุ่มเดียวกัน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนของแต่ละโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. ยังได้มีการประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อวางนโยบายและแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันอยู่เสมอ และได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายรับทราบการปฏิบัติงานของโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นเมื่อทุกฝ่ายได้รับข้อมูลที่ไม่แตกต่างกันในสภาพปัญหาที่เหมือน ๆ กัน จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวังตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น

ผลการเปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าบทบาทที่โรงเรียนได้ปฏิบัติจริงแตกต่างจากบทบาทที่คาดหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้นน้อยกว่าบทบาทที่คาดหวังทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3 - 5 ที่ตั้งไว้ว่า "ผู้บริหารโรงเรียน มีทัศนคติต่อบทบาทที่เป็นจริงและที่คาดหวังเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน" "ครูมีทัศนคติต่อบทบาทที่เป็นจริงและที่คาดหวังเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน" และ "ผู้นำท้องถิ่น มีทัศนคติต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังเกี่ยวกับการพัฒนาของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน" แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ยังปฏิบัติงานพัฒนาชนบทไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากมีปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่สามารถดำเนินให้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้และตรงตามความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นได้อย่างสมบูรณ์

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น

4.1 ปัญหาด้านบุคคลเกี่ยวกับผู้บริหาร โรงเรียนและครู

ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นเห็นว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูไม่ได้พักอาศัยอยู่ที่โรงเรียน ทำให้ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนและปฏิบัติงานด้านการพัฒนาชนบทไม่ได้เต็มที่ เพราะงานบางอย่างจำเป็นต้องใช้เวลาหลังจากเลิกเรียนแล้วกับช่วงวันหยุดในการประชาสัมพันธ์หรือดำเนินงาน ประกอบกับมีปัญหาในการดำเนินงานด้านประชาชนข้อหนึ่งว่า ประชาชนส่วนใหญ่เฉื่อยชาไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจะต้องใช้แผนในการดำเนินงานอย่างค่อยเป็นค่อยไป พยายามสร้างความเข้าใจ ปลุกฝังความคิดแก่ประชาชน โดยสอดแทรกไปกับกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินงานเพื่อการพัฒนาชนบทอย่างต่อเนื่องจึงจะทำให้การพัฒนาประสบผลสำเร็จได้ จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนในการดำเนินงานดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนและครู ต้องมีความสัมพันธ์อย่างดีกับผู้นำท้องถิ่นและประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาอย่างมากในการติดต่oprสานงาน ถ้าผู้บริหารโรงเรียนและครู ไม่ได้พักอาศัยอยู่ในโรงเรียนหรือในหมู่บ้านก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมอง คุณมาศ ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยในชุมชนปฏิบัติงานด้านการพัฒนาชุมชนได้ดีกว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่นอกชุมชนทุกด้าน (สมอง คุณมาศ' 2528 : 88 - 91)

สำหรับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหานี้ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้เสนอว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูควรอยู่อาศัยในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนสามารถชี้แนะให้แนวทางแก่ประชาชนได้ นอกจากนี้ควรจะใช้ทรัพยากรบุคคลให้เป็นประโยชน์ คือ อาศัยครูที่มีภูมิสำเนาในท้องถิ่นนั้นช่วยประชาสัมพันธ์ประสานไมตรีให้อีกทางหนึ่งด้วย

4.2 ปัญหาด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประชาชน

ปัญหาความยากจนของประชาชน ปัญหานี้ นับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่สุดประการหนึ่ง เพราะเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติที่ปัจจุบันได้มีนโยบายเน้นหนักในการพัฒนาพื้นที่ชนบทยากจนใน 38 จังหวัดของประเทศไทย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในเขตชนบทยากจนของประเทศ ดังนั้น ปัญหานี้จึงเป็นปัญหาในระดับมากที่ควรเร่งแก้ไขอย่างเป็นระบบ เพราะหากจะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาใด ๆ แล้ว หากไม่แก้ไขเรื่องปากท้องก่อนเรื่องอื่น ๆ ก็จะไม่สามารถกระทำได้ เพราะทราบดีที่ประชาชนยังยากจน ปัญหาลูกโซ่อื่น ๆ คือ ความไม่รู้ เจ็บไข้และความเจ็บช้ำ ก็จะตามมา ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ ทนงศักดิ์ คุ่มไชนะ ที่พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนมักใช้เวลาไปประกอบอาชีพหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว จึงไม่สนใจต่อกิจกรรมทางการศึกษาของโรงเรียน (ทนงศักดิ์ คุ่มไชนะ 2519 : 65 - 67) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา เศรษฐีธร และคนอื่น ๆ ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานบริการชุมชนและพัฒนาชุมชนของครู คือ คนในชนบทมีฐานะยากจน ทำให้ไม่สามารถร่วมมือและช่วยเหลือในการจัดการศึกษาเพื่อบริการชุมชนและพัฒนาชุมชนของสถานศึกษาได้ (ปรีชา เศรษฐีธร และคนอื่น ๆ 2524 : ข - ค) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สะอาด พงอินทร์ ที่พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานของครูในการพัฒนาชุมชนส่วนหนึ่งคือ ความยากจนของประชาชน (สะอาด พงอินทร์ 2527 : 142 - 149) /

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาด้านความยากจน ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่น มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่น โดยการฝึกอบรมแนะนำให้ความรู้ เพื่อให้ประชาชนมีรายได้เพื่อช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจของประชาชน หรืออาจจะเป็นการส่งเสริมอาชีพให้ประชาชนช่วงหลังฤดูทำนา ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่จะไม่มีงานทำและอพยพย้ายถิ่นไปทำงานที่อื่นซึ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย ดังนั้นถ้าในช่วงนี้ได้ส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชนจะเหมาะสมที่สุดเพราะจะทำให้ประชาชนมีรายได้และอยู่ในท้องถิ่นของตนเพื่อร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า นอกจากจะหาอาชีพเสริมให้กับประชาชนแล้ว ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาระยะยาวที่รองลงมาคือ ควรจะได้มี

การส่งเสริมอาชีพที่ประชาชนทำอยู่แล้วให้สามารถทำได้ดียิ่งขึ้น เช่น การเกษตรกรรม
เร่งรัดปรับปรุงที่ดินเกี่ยวกับการเกษตร การชลประทาน เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเกษตร
แผนใหม่ เป็นต้น

4.3 ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ
มองข้ามความสำคัญของโรงเรียนทำให้ขาดการติดต่อประสานงานกันระหว่างโรงเรียน
กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา นิพนธ์พิทยา ที่พบว่า
ปัญหาการดำเนินงานอย่างหนึ่งของโรงเรียนชุมชน คือ ขาดการประสานงานจาก
หน่วยงานอื่น ๆ (ปรีชา นิพนธ์พิทยา 2523 : 93 - 101) และสอดคล้องกับงาน
วิจัยของ สะอาด พองอินทร์ ที่พบว่า เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานของหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท ยังขาดการประสานงานกัน (สะอาด พองอินทร์
2527 : 142 - 149)

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหานี้ ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น
เห็นว่า เจ้าหน้าที่ระดับสูงของ 4 กระทรวงควรประสานงานกันจัดให้มีการสัมมนา
บทบาทของแต่ละหน่วยงานรวมปรึกษาหารือกัน ปรับให้เป็นแนวเดียวกันเพื่อลดความ
ซ้ำซ้อนของงานและควรใช้โรงเรียนเป็นหน่วยงานกลางของ 4 ประสาน เพราะหน่วยงาน
ที่ใกล้ชิดกับประชาชนในชนบทที่ยากจนมากที่สุดคือโรงเรียนประถมศึกษา

4.4 ปัญหาด้านงบประมาณ

เงินงบประมาณที่ใช้สนับสนุนโครงการมีน้อย ไม่เพียงพอในการดำเนินงานและ
ได้รับไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. เป็นโรงเรียน
ที่โครงการคาดหวังให้มีบทบาทออกไปสู่ชุมชนชนบทในทุก ๆ ด้าน จึงจำเป็นต้องมีการ
ลงทุนสูง เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการและทำกิจกรรมตัวอย่างให้ประชาชนเห็นรวมทั้ง
การร่วมกับประชาชนทำกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น และโดยที่โรงเรียนประถมศึกษาใน
โครงการ กศ.พช. เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาภาคบังคับและตั้งในเขตชนบทยากจน

ดังนั้น งบประมาณที่ได้รับส่วนใหญ่ก็มาจากงบของทางราชการเท่านั้นและก็ได้รับในปริมาณน้อย ถ้าจะขอความช่วยเหลือจากประชาชนก็มีโอกาสได้น้อย เพราะประชาชนก็ประสบปัญหาค่าเงินอยู่แล้วจึงไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สะอาด พงอินทร์ ที่พบว่า ครูประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. มีปัญหาการดำเนินงานด้านงบประมาณ (สะอาด พงอินทร์ 2527 : 142 - 149) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สงัด มิตกิตติ และมานิจ จันโทรี ที่พบว่า ปัญหาการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พบมากที่สุดคือ ด้านงบประมาณ (สงัด มิตกิตติ 2526 : 58 - 61 และ มานิจ จันโทรี 2528 : 114 - 118) และ สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนชุมชนของ ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ ปรีชา นิพนธ์พิทยา และกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่พบว่า โรงเรียนชุมชนประถมศึกษาประสบปัญหาด้านงบประมาณมาก (ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ 2519 : 65 - 67 ปรีชา นิพนธ์พิทยา 2523 : 93 - 101 และกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2524 : 1 - 9)

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น เสนอแนะมากที่สุดคือ ควรจัดสรรงบประมาณให้ต่อเนื่อง ทั้งนี้จากการที่ผู้วิจัยได้สอบถาม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม พอสรุปได้ว่า โรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโครงการบางอย่างต้องหยุดชะงักเพราะทางโรงเรียนได้รับงบประมาณในปีแรกเพียงครั้งเดียวเท่านั้น และรายได้ของโรงเรียนทางอื่นแทบจะไม่มีเลย ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม จึงเสนอให้จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินหมุนเวียนอย่างต่อเนื่องโดยให้พิจารณาโครงการที่โรงเรียนเสนอขึ้นมาและสนับสนุนโครงการที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่โรงเรียน เช่น โครงการเลี้ยงไก่ ปลุกผัก การเพาะเห็ด เป็นต้น ซึ่งโครงการเหล่านี้จะทำให้โรงเรียนมีรายได้เป็นผลตอบแทนนอกจากจะเป็นการสาธิต และเผยแพร่ความรู้ให้นักเรียนและประชาชนซึ่งเป็นเป้าหมายหลัก กิจกรรมเหล่านี้จะทำให้โรงเรียนและชุมชนช่วยเหลือตัวเองได้ก็แล้ว ทางราชการจึงค่อย ๆ ถอนความช่วยเหลือลงจนกระทั่งการช่วยเหลือในที่สุด การให้งบประมาณ

ในลักษณะค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือ ยังเป็นการทำให้ผู้ปฏิบัติมีความมั่นใจเพราะ ยังมีบที่คอยอุดหนุนอยู่ และจะรู้สึกตัวอยู่เสมอว่างบประมาณที่ได้รับจะลดลงเรื่อย ๆ ซึ่ง จะก่อให้เกิดกำลังใจที่จะหางบประมาณจากแหล่งอื่นมาสนับสนุนต่อไป

4.5 ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การวางแผนการศึกษายังไม่ดีพอ ไม่ครอบคลุมปัญหาและตรงตามความต้องการของท้องถิ่น เนื่องจากขาดการประสานงานและวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สงัด มิตกิตติ ที่พบว่าปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียน คือ โรงเรียนขาดความสัมพันธ์กับชุมชน ทำให้งานบริการชุมชนของโรงเรียนได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือและงานบริการนั้นไม่ตรงตามความต้องการของชุมชน (สงัด มิตกิตติ 2525 : 58 - 61)

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่า ควรจะได้มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและผู้นำท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิทยุ สาธร ที่ว่า ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนนั้น โรงเรียนควรจะได้ประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูและประชาชน ในฐานะที่โรงเรียนกับชุมชนเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับจากกัน และกัน (วิทยุ สาธร 2516 : 440 - 441)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการวิจัยสามารถวิเคราะห์ให้ข้อเสนอต่อหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

1.1 โรงเรียนควรจะได้ทำการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดหลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินงานในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนทุกปีการศึกษา

1.2 โรงเรียนควรจัดประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้นำท้องถิ่นเพื่อวางแผนการพัฒนาชุมชน และพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้สามารถบรรลุผลตามความต้องการของชุมชนและเป้าประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้

1.3 โรงเรียนควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์หรือจัดประชุมสัมมนา เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและเผยแพร่ผลงานที่เด่นประจำปี ระหว่างครู ผู้นำท้องถิ่น และชุมชน

1.4 ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ควรมีการวางแผนการใช้งบประมาณร่วมกันและควรใช้งบประมาณในรูปแบบของระบบเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเอื้อผลประโยชน์ต่อนักเรียนและชุมชนอย่างสูงสุด

1.5 โรงเรียนควรเป็นแหล่งผู้นำทางวิชาการของชุมชนโดยใช้ครู เป็น "แกนนำ" นักเรียนเป็น "สื่อ" เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียนและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 ควรมีการประเมินผล และรายงานผลทุกปีการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานระดับสูงที่รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. เพื่อการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

2.1 พบทวนนโยบายในเรื่องการจัดสรรงบประมาณ

งบประมาณที่จัดสรรให้โรงเรียน ควรเป็นงบประมาณที่อยู่ในรูปแบบระบบเงินทุนหมุนเวียน วัตถุประสงค์ที่จัดสรรให้โรงเรียน ควรคำนึงถึงความเหมาะสมและความต้องการที่จำเป็น และการจัดสรรงบประมาณนั้นควรให้โรงเรียนเสนอของบประมาณเอง โดยมีหน่วยงานระดับสูงคอยควบคุม ติดตามและตรวจสอบในการใช้งบประมาณอย่างใกล้ชิด

2.2 ปรับปรุงระบบการนิเทศและติดตามผล ควรให้มีการนิเทศและติดตามผลโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ควรจะได้จัดทำโครงการและแผนงานที่จะปฏิบัติในรอบปีของทางโรงเรียนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางเป้าหมายหลักร่วมกันโดยให้มีการประสานแผน ประสานความคิด และประสานประโยชน์ซึ่งกันและกัน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่การดำเนินงานตามโครงการสูงสุด

2.4 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลว่า โรงเรียนยังประสบปัญหาด้านการพัฒนาชนบทอยู่มาก จึงควรอบรมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นในโครงการ กศ.พช. ทุกคน โดยกระทำเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ตื่นตัวและนำหลักวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ ตลอดจนให้เข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างชัดเจนเพื่อให้สามารถดำเนินการตามหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ควรจะจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ในแต่ละจังหวัดหรือแต่ละเขต อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเกี่ยวกับการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ศึกษาวิจัยต่อไป

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษานอกเหนือจากการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาครั้งนี้แล้ว ใคร่ขอเสนอแนะหัวข้อที่ควรทำการวิจัยต่อไป ดังนี้

1. ควรจะได้มีการศึกษาบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ที่มีต่อการพัฒนาชนบทในจังหวัดหรือเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของโรงเรียนและปัญหาที่เกิดขึ้น

2. ควรจะได้เปรียบเทียบบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาชนบทในโครงการ กศ.พช. ประเภทได้ทั้งงบประมาณและประเภทอาสาสมัคร

3. ควรจะได้ศึกษาภาระคณะของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

4. ควรจะได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการนำความรู้ที่ได้จากโรงเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในโครงการ กศ.พช. กับนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ได้อยู่ในโครงการ กศ.พช.

5. ควรจะได้มีการศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ครูหรือผู้นำท้องถิ่นในโครงการ กศ.พช. ที่มีต่อการพัฒนาชนบท

6. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

7. ควรศึกษาเจตคติและความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานพัฒนาชนบทของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นในโครงการ กศ.พช.

8. ควรทำการศึกษาวิเคราะห์งานพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ว่างานพัฒนาชนบทด้านใดสามารถทำได้และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีวิธีการใดที่ทำให้งานพัฒนาชนบทดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการพัฒนาชนบทภาคจนปี 2526 ตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
ในเขตชนบทภาคจน โรงพิมพ์ข่าวพาณิชย์ 2526, 210 หน้า อักสำเนา
- _____ คู่มือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อพัฒนา
ชนบท เจริญการพิมพ์ 2526, 131 หน้า
- _____ คู่มือปฏิบัติราชการ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2525, 466 หน้า
- _____ การประถมศึกษา 2526 โรงพิมพ์การศาสนา 2526, 135 หน้า
- _____ "โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทภาคจน (กศ.พช.)"
เอกสารประกอบการอบรมผู้บริหารจังหวัด ชำเภา โรงเรียนในโครงการ กศ.พช.
ศูนย์ดำเนินการที่ 2 2528, 48 หน้า
- _____ รายงานสถิติทางการศึกษาเพื่อการวิจัยและการวางแผนพัฒนาการศึกษา
ฉบับที่ 6 2526, 48 หน้า
- _____ สรุปผลการดำเนินงานและแนวโน้มในอนาคตของโครงการการศึกษาเพื่อ
พัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทภาคจน 2528, 37 หน้า
- _____ คู่มือฝึกอบรมบัณฑิตอาสาสมัครมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามโครงการ
การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทภาคจน 2526, 60 หน้า อักสำเนา
- _____ กวน ชาวหนู "บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาชนบท" วารสารพัฒนารมชน
22 : 5 37 - 46 พฤษภาคม 2526
- _____ จรินทร์ ประสงค์สม "การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย" วิจัยและ
วิเทศ 27 4 : 4 162 - 164 มิถุนายน 2527
- _____ จีรศักดิ์ สุคนษชาติ "พัฒนาชนบท" เศรษฐกิจ 76 : 3 1 - 12 มีนาคม
2524

ฉลาด บุตรเนียร การศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษากับชุมชนตามทัศนะของครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการ
โรงเรียน ปริญญาทิพย์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2524, 105 หน้า อักสำเนา

พิทยา สุวรรณขม "สังคมวิทยา" วิทยาศาสตร์สังคม สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์ บทบรรณาธิการ โรงพิมพ์คุรุสภา 2517, 167 หน้า

ณรงค์ เลื่องประชา สังคมวิทยาชุมชนและเมือง กรุงเทพมหานคร 2523, 173 หน้า
ศิริเรก ฤกษ์ห่วย การพัฒนารูปแบบ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โรงพิมพ์พิมพ์เนศ
2522, 95 หน้า

ทองศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ กิจกรรมและปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ปริญญาทิพย์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2519, 100 หน้า อักสำเนา

ทองอยู่ แก้วไทรยะ "งานสำคัญที่ถูก (แก่ง) สืบในการพัฒนารูปแบบทางงาน"
การศึกษาแห่งชาติ 16 : 1 35 - 43 ตุลาคม - พฤศจิกายน 2524

พิพาพร วรณประภา "บทบาทครูกับการพัฒนาท้องถิ่น" วารสารพัฒนาชุมชน
21 : 6 40 มิถุนายน 2525

นิพนธ์ ฤทธิร "การพัฒนากำลังคนเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนและการพัฒนารูปแบบ
ไทย" การสัมมนาทางวิชาการการศึกษานอกโรงเรียนกับการพัฒนารูปแบบไทย
ภาควิชาการศึกษายุคใหม่และการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 53 หน้า

บุญเลิศ นนทลือชา ความมุ่งหวังของผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของครูที่มีต่อการพัฒนา
ชุมชนชนบท ปริญญาทิพย์ สส.ม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2526, 156 หน้า
อักสำเนา

ปชา ลาภานันท์ "เรื่องประสบการณ์ในการพัฒนารูปแบบชุมชน" บรรยาย
ณ ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
13 กุมภาพันธ์ 2526

- ปธาน สุวรรณมงคล การจัดองค์การเพื่อการบริหารการพัฒนาชนบทของระบบ
ข้าราชการไทย วิทยานิพนธ์ ร.ค. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526, 119 หน้า
 อักসাเนา
- ปรีชา นิพนธ์พิทยา การดำเนินงานโรงเรียนชุมชนเขตการศึกษา 1 วิทยานิพนธ์
 ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523, 123 หน้า อักসাเนา
- ปรีชา เศรษฐีธร การศึกษากับการพัฒนาชุมชน โรงพิมพ์สามมิตร 2527, 89 หน้า
- ปรีชา เศรษฐีธรและคนอื่น ๆ รายงานการวิจัยเรื่อง "การศึกษาดูทางพัฒนาหลักสูตร
การฝึกหัดครู เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนได้"
 วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2524, 46 หน้า อักসাเนา
- เดียน ไชยกร และคนอื่น ๆ "การสำรวจสถานภาพ ปัญหาและความต้องการของ
 ชุมชนในเขตชนบทภาคเหนือ" วารสารการวิจัยทางการศึกษา 12 : 2
 49 - 55 เมษายน - มิถุนายน 2525
- พจน์ สะเพียรชัย "รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคมระบบการศึกษา
 ในอนาคต" บทความวิทยุกระจายเสียง ชุดการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม
 เจริญวิทยุการพิมพ์ 2522, 148 หน้า
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้วและคนอื่น ๆ รายงานการประเมินโครงการสร้างงานในชนบท
พ.ศ. 2523 - 2524 ภาคกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เจ้าพระยาการพิมพ์
 2525, 178 หน้า
- ไพรัตน์ เกษะรินทร์ "การศึกษากับการพัฒนาชนบท" พัฒนาชุมชน 23 : 5
 4 - 14 พฤษภาคม 2527
- วิญญู สาธร หลักการบริหารการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 วัฒนาพานิช 2516,
 695 หน้า
- _____ หลักการบริหารการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3 วัฒนาพานิช 2519, 536 หน้า
- _____ การบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523,
 504 หน้า

- มงคล ศรีไพพรรณ และคนอื่น ๆ คู่มือบริหารโรงเรียนชุมชน โรงพิมพ์สามมิตร
2515, 405 หน้า
- มนู คีตีสาร์ และคนอื่น ๆ รายงานการประเมินผลโครงการสร้างงานในชนบท
พ.ศ. 2525 - 2526 ภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โรงพิมพ์ข้างเผือก
2526, 145 หน้า
- มานิจ จันโทริ บทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528, 154 หน้า
อัคราเนา
- ระวี ภาวิไล "ข้อคิดเรื่องการพัฒนาชนบท" ข่าวสารการชนบท 26 : 4
37 - 42 กันยายน 2524
- รังสรรค์ ชนะพรพันธ์ สังคมกับเศรษฐกิจ โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์ 2519, 532 หน้า
เรื่อง เจริญชัย "แนวโน้มของการมัธยมศึกษาของประเทศไทย" โครงการพัฒนา
ชนบท (มพช) ฟ้าระฟ้าการพิมพ์ 2524, 40 หน้า
- ถวน ดาวยศ และอังคณา สายยศ สถิติวิทยาการศึกษา วัฒนาพานิช 2522,
276 หน้า
- หลักการวิจัยทางการศึกษา ทวีการพิมพ์ 2524, 287 หน้า
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น 2520, 422 หน้า
- วิเชียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย กองวิจัยทางการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524, 181 หน้า อัคราเนา
- วิสุทธิ ราตรี ความสอดคล้องของการดำเนินงานโรงเรียนชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี
กับหลักการและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนชุมชน วิทยานิพนธ์ ศ.ม. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2525, 128 หน้า อัคราเนา
- วุฒินันท์ มัญญาภรณ์ "การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน : งานที่รอ
การพิสูจน์" วารสารการศึกษานอกโรงเรียน 21 : 121 8 - 14 สิงหาคม -
กันยายน 2527

ศูนย์ดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ที่ 2 สรุปผลการดำเนินงานปีงบประมาณที่

2527 2527, 250 หน้า

ศูนย์ดำเนินงานโครงการ กศ.พช. สงขลา หน้าที่บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนา

ชนบท โรงพิมพ์ข่าวพาณิชย์ 2526, 113 หน้า

ศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ "กฤษฎีกาองค์การเพื่อการพัฒนาชนบท" ชนบทไทย

20 : 10 67 - 75 กันยายน 2525

ศูนย์วัฒนธรรม วิทยาลัยครูกำแพงเพชร "คู่มือปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็น

ศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ กีฬาพัฒนาชนบทและประเพณีท้องถิ่น" เอกสาร

ประกอบการอบรมครูและผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. 2526, 15 หน้า

สังกัด มิตถิตติ การบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาใน

จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2525, 92 หน้า อักสำเนา

สนอง คุณมาศ บทบาทการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528, 124 หน้า อักสำเนา

สนิท สมัยการ "การศึกษากับการพัฒนาชนบท" การศึกษาแห่งชาติ 15 : 6

16 - 21 สิงหาคม - กันยายน , 2524

สมทรง เขมะวิชานุกิต การศึกษากับการพัฒนาชุมชน ทีวีการพิมพ์ 2521, 231 หน้า

สมหวัง กองพัฒน์ การพัฒนาชุมชนในอำเภอกำแพงแสนจังหวัดนครปฐม ศึกษาเฉพาะ

กรณีความร่วมมือระหว่างราษฎรกับรัฐบาล วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย 2518, 140 หน้า อักสำเนา

สมาน แสงมะลิ เรื่องนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการกับการพัฒนาชนบท บรรยาย

ณ ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรม

สะอาด พงอินทร์ บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาใน
โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทภาคจน ตามการรับรู้ของครู
และผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 8 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2527, 204 หน้า อักสาเนา

สุจริต เพ็ชรขอม "บทบาทของครูในการพัฒนาประเทศ" วารสารครูศาสตร์
 9 : 36 - 37 มกราคม - กุมภาพันธ์ 2522

สุพน หิมอำ การศึกษาปัญหาและบทบาทของครูประถมศึกษาในฐานะเลขานุการ
สภาตำบลที่เกี่ยวข้องกับโครงการสร้างงานในชนบทของจังหวัดนนทบุรีและปทุมธานี
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528,
139 หน้า อักสาเนา

สุพัทธา สุภาพ สังคมวิทยา ไทยวัฒนาพานิช 2527, 162 หน้า

สุพิณชญา ทิระกุล เอกสารประกอบการเรียนการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก 2521, 136 หน้า
 สุรพงศ์ พูลสุวรรณ บทบาททางการศึกษาของครูใหญ่ต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชนบท
ยากจนของเขตการศึกษา 11 ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร
2526, 189 หน้า อักสาเนา

สุรพล กาญจนะจิตร "การพัฒนาคุณภาพชีวิตในชนบท" พัฒนาชุมชน 20 : 10
56 - 65 2524

สุวัฒน์ มุทธเมธา ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โอเดียนสโตร์ 2524,
 324 หน้า

โสภา ชูชัยกุล และอรทัย ชื่นมนนย์ จิตวิทยาสังคม โรงพิมพ์คุรุสภา 2515,
 236 หน้า

- Best, John W. Research in Education New Jersey : Englewood Cliffs. Prentice - Hall, 1970.
- Bruce, Elkins Louis. "The Role of the Elementary Principal in Community School Relation," Dissertation Abstract International. Vol. 20, No. 11, 1972.
- Jarolimek John and Forster Clifford D. Teaching Learning in the Elementary School. New York, Macmillan Publishing Co., 1976.
- McDonald Richard R. Selected Readings and Projects in Social Psychology. New York, Mc Graw - Hill Book Co., Inc., 1971. 243 p.
- Ramirez Emiliano C. "Activities and Procedures of Some Community School in The United States and Their Implication for The Phillippines," Dissertation Abstract International. Vol. 20, No. 6, 1969.
- Sarbin, Theodore R. Role Theory. Handbook of Psychology, Addison Wesley Publishing Company, 1954. 542 p.
- Winer, D.J. Statistical Principles in Experimental Design. Mc Graw - Hill Book Company, New York, 1962. 672 p.

ภาคผนวก

(สำเนา)

ทม 1007/1605

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1 มิถุนายน 2529

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า นางสาวสุรางค์ ชูสิงห์ เป็นนิสิตปริญญาโท วิชาเอก
การประถมศึกษา ปีที่ 3 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้ต้องการมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การ
ศึกษาพรรณนาของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นของโรงเรียนประถม
ศึกษาในการพัฒนาชนบท ตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทภาค
จังหวัดนครสวรรค์

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

ผศ.บุษกร เพชรวิวรรณ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์คือ ขอหนังสือแนะนำตัวและขอความอนุเคราะห์จาก
ทางโรงเรียน

บัณฑิตวิทยาลัยจะรู้สึกเป็นพระคุณอย่างสูงในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ
ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

วชิรญา ปัวศรี

(นางวชิรญา ปัวศรี)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(สำเนา)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1 มิถุนายน 2529

เรื่อง ขอความร่วมมือ

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียน.....

ควยข้าพเจ้า นางสาวสุรางค์ ชูสิงห์ นิสิตปริญญาโท เอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังดำเนินการวิจัยเรื่อง "การศึกษา ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นต่องานของโรงเรียนประถมศึกษา ในการพัฒนาชนบท ตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน จังหวัดนครสวรรค์" ในการนี้จะต้องสำรวจและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากบุคคลที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ในข่ายบริการของโรงเรียนนี้ โดยให้ตอบทั้งแบบสอบถามและให้การสัมภาษณ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อำนวยความสะดวกในการ ติดต่อกับผู้นำท้องถิ่นและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและให้การสัมภาษณ์ ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ควย

ขอแสดงความนับถือ

สุรางค์ ชูสิงห์

(นางสาวสุรางค์ ชูสิงห์)

(สำเนา)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1 มิถุนายน 2529

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เคารพ

ข้าพเจ้า นางสาวสุรางค์ ชูสิงห์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการประถมศึกษา กำลังทำวิจัยเรื่อง "การศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบทตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน จังหวัดนครสวรรค์" ในการวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวลงได้จึงจำเป็นต้องขอความกรุณาจากท่านช่วยสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามนี้ โดยขอให้ท่านตอบตามความรู้ลึกและตามสภาพที่เป็นจริงที่สุด ผลการตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยทางด้านการศึกษา และเป็นแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรมและบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนต่อไป คำตอบในแบบสอบถามของท่านจะนำเสนอเป็นการส่วนรวมและไม่มีผลเสียต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สุรางค์ ชูสิงห์

(นางสาวสุรางค์ ชูสิงห์)

(สำเนา)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1 มิถุนายน 2529

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ท่านผู้อำนวยการที่ดินที่เคารพ

ด้วย ข้าพเจ้านางสาวสุรางค์ ชูสิงห์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการประถมศึกษา กำลังทำวิจัยเรื่อง "การศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบทตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน จังหวัดนครสวรรค์" ในการวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่า ท่านเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวได้ ในฐานะที่ท่านได้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหาร โรงเรียนและครู จึงจำเป็นต้องขอความกรุณาจากท่านช่วยสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามนี้ โดยขอให้ท่านตอบตามความรู้สึกและตามสภาพที่เป็นจริงที่สุด ผลการตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยทางด้านการศึกษาและเป็นแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรมและบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนต่อไป คำตอบในแบบสอบถามของท่านจะนำเสนอเป็นการส่วนรวมและไม่มีผลเสียต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สุรางค์ ชูสิงห์

(นางสาวสุรางค์ ชูสิงห์)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ชุดที่ 1 แบบสอบถาม

- แบบสอบถามที่ถามบทบาท ตั้งแต่ข้อ 1 - 13 เป็นบทบาทด้านการศึกษา
- แบบสอบถามที่ถามบทบาทตั้งแต่ข้อ 14 - 24 เป็นบทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพ
- แบบสอบถามที่ถามบทบาทตั้งแต่ข้อ 25 - 34 เป็นบทบาทด้านการเมืองและการปกครอง
- แบบสอบถามที่ถามบทบาทตั้งแต่ข้อ 35 - 45 เป็นบทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม
- แบบสอบถามที่ถามบทบาทตั้งแต่ข้อ 46 - 57 เป็นบทบาทด้านสาธารณสุข

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์

ชุดที่ 1

แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท
ตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.)

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐

- ☐ 1. ผู้บริหารโรงเรียน
- ☐ 2. ครู
- ☐ 3. ผู้นำท้องถิ่น

ตอนที่ 2

บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษา
ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.)

คำชี้แจง คำถามแต่ละข้อให้ท่านพิจารณา 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 ให้ท่านพิจารณาข้อความที่กำหนดไว้ว่าตรงกับกรปฏิบัติงานของ
 โรงเรียนประถมศึกษาในช่องใดมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด แล้วขีด
 เครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ที่ท่านเห็นว่าโรงเรียน
 ประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ทำอยู่จริงในช่อง บทบาทที่เป็นจริง

มากที่สุด	หมายถึง	การปฏิบัติบ่อยครั้งที่สุดหรือปฏิบัติเป็นประจำ
มาก	หมายถึง	การปฏิบัติบ่อยครั้ง
ปานกลาง	หมายถึง	การปฏิบัติที่อยู่ในระดับปานกลางหรือพอประมาณ
น้อย	หมายถึง	การปฏิบัติในบางครั้ง
น้อยที่สุด	หมายถึง	การปฏิบัติน้อยที่สุดหรือไม่ปฏิบัติเลย

ครั้งที่ 2 จากข้อความเดิม ท่านมีความเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ควรจะทำงานในข้อนี้เพียงไร ก็ขีดเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านใน**บรรทัดที่คาดหวัง**

มากที่สุด หมายถึง ควรปฏิบัติบ่อยครั้งที่สุดหรือปฏิบัติเป็นประจำ

มาก หมายถึง ควรปฏิบัติบ่อยครั้ง

ปานกลาง หมายถึง ควรปฏิบัติอยู่ในระดับพอประมาณ

น้อย หมายถึง ควรปฏิบัติในบางครั้ง

น้อยที่สุด หมายถึง ควรปฏิบัติน้อยที่สุดหรือไม่ปฏิบัติเลย

ตัวอย่าง

บทบาทของโรงเรียน ประถมศึกษาใน โครงการ กศ.พช.	บทบาทที่เป็นจริง					บทบาทที่คาดหวัง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
โรงเรียนร่วมมือกับ วัดจัดกิจกรรมเพื่อ พัฒนาจิตใจคนในชุมชน				✓			✓			

จากตัวอย่าง ถ้าท่านขีดเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่อง "น้อย" ของบทบาทที่เป็นจริงและขีดเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่อง "มาก" ของบทบาทที่คาดหวังหมายความว่าท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติงานในด้านนี้น้อยและท่านต้องการให้ปฏิบัติงานด้านนี้ "มาก"

บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.	บทบาทที่เป็นจริง				บทบาทที่คาดหวัง			
	มากที่สุด	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มาศึกษาความก้าวหน้าของในของสมุดของโรงเรียน								
8. โรงเรียนจัดสวัสดิการที่เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น เช่น การทำนุบำรุง การทำอาหารเสริมแก่ผู้เดือดร้อน เป็นต้น								
9. โรงเรียนจัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นบริการแก่ผู้เรียนและประชาชนในชุมชน								
10. โรงเรียนเผยแพร่ข่าวสารโดยใช้การกระจายเสียงทางศูนย์บริการข่าวสารของโรงเรียน								
11. โรงเรียนเผยแพร่ข่าวสารโดยจัดไปประกาศสำหรับประชาชน								
12. โรงเรียนจัดกิจกรรมปลูกฝังความคิดในการพัฒนาท้องถิ่นโดยการพึ่งตนเองให้ทันกับนักเรียนและประชาชน เช่น จัดให้มีการคัดเลือกผู้มีความสามารถที่มีผลงานดีเด่นด้านการพัฒนาเป็นต้น								

บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พ.	บทบาทที่เป็นจริง				บทบาทที่คาดหวัง			
	มาก ที่สุด	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
13. โรงเรียนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในวันสำคัญ ต่าง ๆ								
14. โรงเรียนเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านอาชีพต่าง ๆ แก่ นักเรียนและประชาชน								
15. โรงเรียนส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน								
16. โรงเรียนจัดอบรมการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพ ท้องถิ่น								
17. โรงเรียนให้คำปรึกษาหรือแนะแนวอาชีพที่เหมาะสมกับ สภาพท้องถิ่นแก่นักเรียนและประชาชน								
18. โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเงินทุนสินเชื่อ แก่ประชาชน								

บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.	บทบาทที่เป็นจริง				บทบาทที่คาดหวัง			
	มาก ที่สุด	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
19. โรงเรียนร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นจัดตั้งกองทุนต่าง ๆ ขึ้นในหมู่บ้านเพื่อระดมเงินในการลงทุน เช่น กองทุน สวัสดิการ เป็นต้น								
20. โรงเรียนอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ การบริการต่าง ๆ ของโรงเรียนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล และเอกชนในการปรับปรุงพัฒนาสถานอาชีพของท้องถิ่น เช่น อ่านความสะดวกในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่เกี่ยวกับ อาชีพ การจัดกลุ่มสนใจของกรมการศึกษาภายนอกโรงเรียน เป็นต้น								
21. โรงเรียนให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของทางรัฐบาลและ เอกชนในการปรับปรุงพัฒนาอาชีพท้องถิ่น เช่น รวมวางแผน กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรปรับปรุงด้านการเกษตร ของท้องถิ่น เป็นต้น								

บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.	บทบาทที่เป็นจริง				บทบาทที่คาดหวัง			
	มาก ที่สุด	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
22. โรงเรียนเป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการด้านอาชีพของประชาชนในท้องถิ่นแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้อง								
23. จัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนฝึกและเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน								
24. จัดสถิติเกี่ยวกับการเกษตรสำหรับนักเรียนและประชาชนทั่วไป เช่น การทำแปลงเกษตรสาธิต การปลูกพืชหมุนเวียน การทำบ่อเลี้ยงปลา								
25. โรงเรียนจัดอบรมประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจที่จะเป็นผู้นำการพัฒนาท้องถิ่นของตน								
26. โรงเรียนจัดให้มีการคัดเลือกผู้นำท้องถิ่นตัวอย่าง								

บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.	บทบาทที่แท้จริง				บทบาทที่คาดหวัง			
	มาก ที่สุด	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
32. บุคลากรในโรงเรียนรวมเป็นกรรมการการเลือกตั้งของชุมชนและชาติ เช่น การเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้แทนราษฎร เป็นต้น								
33. ประสานงานกับหน่วยงานและวิทยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดอบรมประชาชนเพื่อปลูกฝังความคิดในการพัฒนาชุมชน เช่น ผู้นำท้องถิ่น แผนดินธรรมแผ่นดินทอง ลูกเสือชาวบ้าน เป็นต้น								
34. โรงเรียนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่จำเป็นสำหรับประชาชน								
35. โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจของนักเรียน เช่น การฝึกสมาธิ การฟังธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน เป็นต้น								

บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.	บทบาทที่เป็นจริง				บทบาทที่คาดหวัง			
	มาก ที่สุด	ปาน กลาง	น้อย ที่สุด	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	ปาน กลาง	น้อย ที่สุด	น้อย ที่สุด
49. โรงเรียนจัดทำระเบียบสุขภาพของนักเรียนทุกคน								
50. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดภายในบ้าน เรือน ร่างกาย และเครื่องนุ่งห่มให้ถูกต้องอนามัย								
51. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวแก่ประชาชน								
52. เผยแพร่ความรู้ด้านโภชนาการเกี่ยวกับคุณค่าของอาหาร และการปรุงอาหารอย่างถูกต้องอนามัย								
53. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาโรคระบาด ต่าง ๆ ที่มักจะเกิดขึ้นในชุมชน								
54. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาสามัญประจำบ้าน								
55. ประสานงานกับฝ่ายสาธารณสุขให้บริการสร้างภูมิคุ้มกัน โรคแก่เด็กเรียนและประชาชน								

ตอนที่ 3

ก. ปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

คำชี้แจง โปรดอ่านรายการปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้โดยละเอียดแล้วพิจารณาว่าปัญหาในการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. แต่ละข้อนั้นเป็นปัญหาอยู่ในระดับใด แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความมากน้อยของปัญหาที่ท่านประสบในการปฏิบัติงาน

มากที่สุด หมายถึง มีปัญหาในการทำงานหนักมากต้องรีบแก้ไขด่วน

มาก หมายถึง มีปัญหาในการทำงานมาก

ปานกลาง หมายถึง มีปัญหาในการทำงานพอประมาณ

น้อย หมายถึง มีปัญหาในการทำงานน้อยพอสามารถทำงานได้

น้อยที่สุด หมายถึง มีปัญหาในการทำงานน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย

ข้อที่ท่านเห็นว่า มีปัญหามากต้องรีบแก้ไขด่วน ให้กาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง

มากที่สุด

ข้อที่ท่านเห็นว่า มีปัญหามาก

ให้กาเครื่องหมาย ✓ ในช่องมาก

ข้อที่ท่านเห็นว่า มีปัญหาพอประมาณ

ให้กาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง

ปานกลาง

ข้อที่ท่านเห็นว่า มีปัญหาน้อย

ให้กาเครื่องหมาย ✓ ในช่องน้อย

ข้อที่ท่านเห็นว่า มีปัญหาน้อยที่สุดหรือไม่มีปัญหา ให้กาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง

น้อยที่สุด

ปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. <u>ปัญหาด้านตัวบุคคล</u>					
<u>ก. ผู้บริหารโรงเรียน</u>					
1. ไม่เห็นความสำคัญของงานพัฒนาชุมชน					
2. ไม่ชี้แจงให้ครูทราบถึงบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการกค.พช. ที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่น					
3. ให้ความสำคัญต่องานพัฒนาชุมชนจนละทิ้งงานประจำในโรงเรียน					
4. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
.....					
<u>ข. ครู</u>					
1. ครูมีความสามารถไม่เพียงพอที่จะให้บริการแก่ชุมชน					
2. ครูมีเวลาจำกัดไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนอย่างเพียงพอ					
3. ครูไม่สามารถปรับกิจกรรมให้เข้ากับทรัพยากรที่มีในชุมชน					
4. ครูขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนในหมู่บ้าน					

ปัญหา	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
5. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
.....					
ค. <u>ผู้นำท้องถิ่น</u>					
1. ผู้นำท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือในการ ดำเนินงานของโรงเรียน					
2. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
.....					
.....					
ง. <u>ประชาชน</u>					
1. ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการ ดำเนินงานของโรงเรียน					
2. ความแตกต่างของการรู้หนังสือของ ประชาชนในชุมชน					
3. ความยากจนของประชาชน					
4. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โครงการ กศ.พช.					
5. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
.....					
.....					

ปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. <u>ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน</u>					
1. เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ ไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเท่าที่ควร					
2. ขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น					
3. กลไกในการประสานงานยังไม่ดีพอ ไม่มีผู้รับผิดชอบในการประสานงาน					
4. ขาดการติดตามผลและประเมินผลจากหน่วยงานต่าง ๆ					
5. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
.....					
.....					
3. <u>ปัญหาคานงบประมาณ</u>					
1. เงินงบประมาณที่ใช้สนับสนุนโครงการมีน้อยไม่เพียงพอในการดำเนินงาน					
2. ขาดการวางแผนที่ดีในการใช้งบประมาณ					
3. งบประมาณที่ถูกจำกัดอยู่ในกรอบมากเกินไป ไม่มีความคล่องตัวในการใช้					
4. งบประมาณที่ได้รับไม่ต่อเนื่อง					

ปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
.....					
4. <u>ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทแต่ละด้าน</u>					
ก. <u>ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการศึกษา</u>					
1. ขาดแคลนแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น ที่จะนำมาปรับปรุงใช้ในการเรียน การสอน					
2. ชุมชนไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา เท่าที่ควร					
3. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
.....					
ข. <u>ปัญหาการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจและอาชีพ</u>					
1. โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ในอาชีพที่ตรงกับความต้องการของ ท้องถิ่น					
2. โรงเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่เป็น เครื่องมือส่งเสริมและสนับสนุน					
3. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
.....					

ปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ค. <u>ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเมืองและการปกครอง</u>					
1. ประชาชนมีประสบการณ์ด้านนี้น้อยมาก					
2. ครูเข้าใจว่างานด้านนี้ไม่ใช่หน้าที่ของโรงเรียน					
3. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
.....					
ง. <u>ปัญหาการปฏิบัติงานด้านสังคมและวัฒนธรรม</u>					
1. โรงเรียนขาดการประสานงานกับวัดในการปฏิบัติงานด้านนี้					
2. โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีทำให้ประชาชนไม่เข้าใจการทำงานของโรงเรียน					
3. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
.....					
จ. <u>ปัญหาการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข</u>					
1. การประสานงานด้านอนามัยโรงเรียนระหว่างเจ้าหน้าที่อนามัยกับโรงเรียนยังไม่ดีพอ					

ปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. โรงเรียนขาดการติดตามอย่างใกล้ชิด					
3. ความขัดแย้งระหว่างความรู้ที่ โรงเรียนบริการให้กับความเชื่อและ ความเคยชินของประชาชน					
4. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
.....					

ข. ข้อเสนอแนะในการแก้ไข้ปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาใน
โครงการ กศ.พช.

คำชี้แจง โปรดเสนอความคิดเห็นของท่านโดยเสรีลงในช่องว่างใต้หัวข้อปัญหาต่าง ๆ
ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาคำนัตัวบุคคล

ก. ปัญหาคำนัผู้บริหารโรงเรียน ควรแก้ไข้โดยวิธี

.....
.....
.....

ข. ปัญหาคำนัครู ควรแก้ไข้โดยวิธี

.....
.....
.....

ค. ปัญหาคำนัผู้นำท้องถิ่น ควรแก้ไข้โดยวิธี

.....
.....
.....

ง. ปัญหาคำนัประชาชน ควรแก้ไข้โดยวิธี

.....
.....
.....

2. ปัญหาคำนัความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน ควรแก้ไข้โดยวิธี

.....
.....

3. ปัญหาคำนวณงบประมาณ ควรแก้ไขโดยวิธี

.....

.....

.....

4. ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทแต่ละด้าน

ก. ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการศึกษา ควรแก้ไขโดยวิธี

.....

.....

.....

ข. ปัญหาการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ควรแก้ไขโดยวิธี

.....

.....

.....

ค. ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเมืองและการปกครอง ควรแก้ไขโดยวิธี ..

.....

.....

.....

ง. ปัญหาการปฏิบัติงานด้านสังคมและวัฒนธรรม ควรแก้ไขโดยวิธี

.....

.....

.....

จ. ปัญหาการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข ควรแก้ไขโดยวิธี

.....

.....

ขอขอบพระคุณ

ชุดที่ 2

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท
ตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขชนบทยากจน (กศ.พช.)

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์และวันเวลาที่สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง ☐ ผู้บริหารโรงเรียน

ชื่อผู้สัมภาษณ์ ☐ ครู

วันที่สัมภาษณ์ ☐ ผู้นำท้องถิ่น

เวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ตั้งแต่ น. ถึงเวลา น.

ตอนที่ 2 บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษาในโครงการ กศ.พช.

บทบาทด้านการศึกษา

1. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้จัดกิจกรรมเพื่อสำรวจ
สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นอย่างไร

กิจกรรมที่ปฏิบัติจริง	รายละเอียดของการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะ ให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ มีแบบสำรวจ		
☐ มีการพบปะกันระหว่าง โรงเรียนกับประชาชน		

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดของการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ ประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนงาน		
☐		
☐		
☐		

ปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้คือ

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

2. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดในการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ สอนวิชาชีพที่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น		

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดในการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ นำทรัพยากรในท้องถิ่น		
ไปประดิษฐ์ของที่มี		
ประโยชน์		
☐ นำผลิตภัณฑ์ทางการ		
เกษตรในท้องถิ่นมา		
ประกอบอาหาร		
☐ ออมทรัพย์		
☐ ถนอมอาหาร		
☐ ส่งเสริมการอ่าน		
เขียน พัง พุด		
☐		
☐		

ปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้คือ

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

.....

.....

.....

3. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้จัดกิจกรรมที่ทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางทางวิชาการของชุมชนอย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดในการจัดทำ	ความถ่วงการของท่านที่จะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ เปิดโอกาสให้		
ประชาชนมาศึกษา		
คนคว่ำในหอสมุด		
☐ จัดหาตีตวิชาการที่		
เป็นประโยชน์		
☐ จัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่		
ความรู้		
☐ ให้นักเรียนนำหนังสือ		
เอกสารหมุนเวียนไป		
ให้บริการถึงบ้าน		
☐ จัดสัปดาห์ความรู้		
☐ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้		
☐ จัดอบรม		
☐		
☐		

ปัญหาในการดำเนินงานครั้งนี้คือ

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

.....

.....

.....

4. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กค.พช. ได้จัดกิจกรรมที่ทำให้โรงเรียนเป็นแหล่งข่าวสารในชุมชนอย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดของการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะทำให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ได้อย่างไร
☐ ทางการกระจายเสียง		
☐ คติป้ายประกาศ		
☐ ทำสิ่งพิมพ์แจก		
☐ ให้นักเรียนมาเล่าข่าวให้ทางบ้านฟัง		
☐ ประชุมครู นักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อประชาสัมพันธ์		

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดของการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ ทำให้อ่านหนังสือพิมพ์		
☐		
☐		
☐		

ปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้คือ

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

.....

.....

.....

5. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติและยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเองอย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดของการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ โรงเรียนปลูกฝัง		
อุดมการณ์ในการพัฒนา		
☐ ร่วมกันปฏิบัติงานพัฒนา		
☐		
☐		

ปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้คือ

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

.....

.....

.....

บทบาทด้านเศรษฐกิจ

๑. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้จัดกิจกรรมเพื่อให้
การศึกษาและบริการทางด้านวิชาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่นอย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดของการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะ ให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ เชิญวิทยากรให้ ความรู้		
☐ ส่งเสริมการรวมกลุ่ม อาชีพ		
☐ จัดอบรมอาชีพ		
☐ จัดสัปดาห์แนะแนว อาชีพ		
☐ ให้ความรู้ต่าง ๆ		
☐ จัดตั้งกองทุนของ หมู่บ้าน		
☐ จัดทัศนศึกษา		
☐		
☐		
☐		

ปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้คือ

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญา

.....

.....

.....

2. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้จัดกิจกรรมที่ทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์ประสานงานด้านเศรษฐกิจและอาชีพกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่น ๆ อย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดในการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ อำนวยความสะดวก ต่าง ๆ		
☐ ร่วมมือในการทำ กิจกรรม		
☐ ให้ข้อมูล		
☐ ให้คำแนะนำปรึกษา		
☐ ประชุมวางแผน ร่วมกัน		
☐ ติดต่อกับหน่วยงาน ต่าง ๆ		
☐		
☐		
☐		

ปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้คือ

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

.....

.....

.....

3. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้จัดกิจกรรมที่ทำให้โรงเรียนเป็นผู้นำในการสร้างเสริมสุขภาพให้กับชุมชนอย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดในการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ จัดกิจกรรมสหกรณ์		
☐ การสาธิตเกี่ยวกับการเกษตร		
☐ จัดตลาดนัด		
☐ จัดประกวดผลผลิต		
☐		
☐		
☐		

ปัญหาในการดำเนินการด้านนี้คือ

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

.....

.....

.....

บทบาทด้านการเมืองและการปกครอง

1. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กท.พช. ได้จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนให้รู้จักคัดเลือกและพัฒนาผู้นำที่มีความซื่อสัตย์เสียสละ มีคุณสมบัติของนักพัฒนาอย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดของการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ จัดอบรมประชาชน		
☐ คัดเลือกผู้นำท้องถิ่น ตัวอย่าง		
☐		
☐		
☐		

ปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้คือ

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

.....

.....

.....

2. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กก.พช. ได้จัดกิจกรรมเพื่อให้
ความรู้และปลูกฝังประชาธิปไตยให้เป็นพลเมืองดีและรับผิดชอบต่อชุมชนอย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดของการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะ ให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ แบ่งกลุ่มนักเรียน รับผิดชอบงาน		
☐ เลือกตั้งสภานักเรียน		
☐ เผยแพร่ความรู้ ประชาธิปไตย		
☐ กิจกรรมการสร้าง วินัย		
☐ จัดทำตู้รับฟังความคิด		
☐		
☐		

ปัญหาในการดำเนินงานครั้งนี้คือ

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

.....

.....

3. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้จัดกิจกรรมที่ทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานการปกครองอย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดในการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ ประสานงานกับสภาตำบล		
☐ ประสานงานในการจัดอบรมต่าง ๆ		
☐ บุคลากรในโรงเรียนเป็นกรรมการเลือกตั้ง		
☐		
☐		
☐		
☐		

ปัญหาในการดำเนินงานครั้งนี้คือ

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

.....

.....

บทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม

1. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้จัดกิจกรรมเพื่ออบรม
 ดึงดูดและปลูกฝังให้นักเรียนมีความประพฤติที่ดีทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน รู้จัก
 อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดของการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะ ให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ พัฒนาจิตใจ		
☐ กตัญญูกตเวทิต์		
☐ อนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น ปลูกต้นไม้		
☐ คัดเลือกนักเรียนตัวอย่าง		
☐		
☐		
☐		

ปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้คือ

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

.....

.....

2. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้จัดกิจกรรมที่แสดงว่าโรงเรียนเป็นศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเด็นที่ต้องถกเถียงอย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดของการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ ร่วมกิจกรรมประเพณีสำคัญ		
☐ สนับสนุนการละเล่นพื้นเมือง		
☐ นิทรรศการศิลปวัฒนธรรม		
☐ จัดสัปดาห์แห่งชาติ		
☐ คำประพันธ์		
☐		
☐		

ปัญหาในการดำเนินการด้านนี้คือ

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

.....

3. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้จัดกิจกรรมให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางเสริมการศึกษาและนันทนาการของท้องถิ่นอย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดของการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ จัดแข่งขันกีฬา		
☐ จัดกิจกรรมนันทนาการในวันสำคัญ		
☐ โรงเรียนเป็นที่พักผ่อน		
☐ ลูกเสือเนตรนารี		
☐		
☐		
☐		

ปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้คือ

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

.....

บทบาทด้านสาธารณสุข

1. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กก.พช. ได้จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ ปลุกฝังค่านิยมและดัชนีชี้วัดด้านสาธารณสุขแก่นักเรียนอย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดของการจัดทำ	ความห่วงการของท่านที่จะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ จัดบริการสิ่งแวคคั่ม		
☐ ตรวจสุขภาพ		
☐ ทำระเบียบสุขภาพ		
☐ ประกวดห้องเรียน		
☐		
☐		
☐		

ปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้คือ

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

.....

.....

2. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ ปลูกฝังค่านิยม และสูนิสัยด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนอย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดของการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ ให้ความรู้		
☐ จัดทำสถิติการเจ็บป่วยของประชาชน		

ปัญหาในการดำเนินงานค่านี้นี้คือ

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

.....

.....

3. ท่านเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ได้จัดกิจกรรมที่ทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายสาธารณสุขอย่างไร

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติจริง	รายละเอียดของการจัดทำ	ความต้องการของท่านที่จะทำให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ อย่างไร
☐ บริการสร้างภูมิคุ้มกัน โรค		
☐ ร่วมมือจัดอาหาร กลางวัน		
☐ ร่วมมือแก้ปัญหา ด้านสาธารณสุข		
☐		
☐		

ปัญหาการดำเนินงานด้านนี้คือ

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ

.....

.....

ตอนที่ 3 ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. และ
ข้อเสนอแนะในการแก้ไข้ปัญหา

1. ปัญหาค้นตัวบุคคล

ท่านคิดว่าในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. มีปัญหา
ที่เกิดจากตัวบุคคลในเรื่องใดบ้าง

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

ปัญหาที่พบ

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

1.2 ครู

ปัญหาที่พบ

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

1.3 ผู้นำท้องถิ่น

ปัญหาที่พบ

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

.....

1.4 ประชาชน

ปัญหาที่พบ

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

.....

2. ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน

ท่านคิดว่าการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. มีปัญหาที่
 เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานในเรื่องใดบ้าง

ปัญหาที่พบ

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

.....

3. ปัญหาด้านงบประมาณ

ท่านคิดว่าการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. มีปัญหาที่
 เกี่ยวกับงบประมาณในเรื่องใดบ้าง

ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

.....

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แสดงค่าสถิติพื้นฐานรายข้อของคะแนนบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น
2. ผลการสัมภาษณ์

๑. แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง
ในการพัฒนาบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามทรรศนะของ
ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตาราง

19 - 23

ตาราง 19 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบพบาที่เป็จริง และแบบพบาที่คาดหวังในการพัฒนาสมบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กค.พช. ตามทรรคคะของผูบริหารโรงเรียน ครูและผูนาทองกิน สถานการศึกษา

ข้อที่	ทรรคคะตอบพบาที่เป็จริง						ทรรคคะตอบพบาที่คาดหวัง					
	ผูบริหารโรงเรียน		ครู		ผูนาทองกิน		ผูบริหารโรงเรียน		ครู		ผูนาทองกิน	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1	3.07	3.18	3.02	3.14	3.15	3.28	4.27	4.13	4.09	4.15	4.32	4.37
2	3.43	3.56	3.20	3.33	3.34	3.48	4.40	4.43	4.14	4.21	4.10	4.18
3	3.00	3.16	2.91	3.07	3.15	3.29	4.17	4.21	4.07	4.14	4.14	4.22
4	3.07	3.19	3.01	3.18	3.07	3.19	4.17	4.19	4.15	4.22	4.23	4.29
5	3.00	3.09	2.87	3.03	2.90	3.05	4.13	4.17	4.09	4.17	4.10	4.17
6	3.13	3.26	2.89	3.05	3.05	3.21	4.43	4.48	4.09	4.17	4.04	4.12
7	2.47	2.67	2.40	2.66	2.73	2.96	4.03	4.11	3.95	4.04	4.09	4.18
8	2.73	2.94	2.47	2.67	3.09	3.29	4.20	4.25	3.91	3.99	4.32	4.38
9	2.57	2.68	2.20	2.39	2.84	3.01	3.83	3.88	3.65	3.76	4.04	4.09
10	3.70	3.80	3.68	3.83	3.81	3.96	4.57	4.61	4.44	4.50	4.50	4.54

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อที่	การคะแนนสอบพบปะที่เป็นจริง						การคะแนนสอบพบปะที่คาดหวัง					
	ผู้บริหารโรงเรียน			ครู			ผู้บริหารโรงเรียน			ครู		
	$\bar{X}$	S	$\bar{Z}$	$\bar{X}$	S	$\bar{Z}$	$\bar{X}$	S	$\bar{Z}$	$\bar{X}$	S	$\bar{Z}$
11	2.70	2.84	2.59	2.79	2.73	2.88	4.00	4.06	3.89	3.97	3.95	4.02
12	2.87	3.03	2.67	2.84	3.21	3.36	4.00	4.09	3.89	3.96	4.22	4.29
13	3.87	3.95	3.72	3.81	3.78	3.90	4.30	4.37	4.28	4.34	4.37	4.43

ตาราง 20 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพยาบาลที่เป็นจริงและพยาบาลที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการ กศ.พช. ตามพรศนะของศูนย์บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่น ตามเศรษฐกิจและอาชีพ

ข้อที่	พหุคะแนนพยาบาลที่เป็นจริง						พหุคะแนนพยาบาลที่คาดหวัง					
	ผู้บริหารโรงเรียน			ครู			ผู้นำท้องถิ่น			ผู้บริหารโรงเรียน		
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$
14	2.70	2.86	2.59	2.76	2.71	2.88	4.00	4.07	3.88	3.98	4.09	4.16
15	2.77	2.91	2.51	2.68	2.69	2.85	3.90	3.98	3.74	3.83	3.93	4.01
16	2.57	2.78	2.34	2.52	2.61	2.81	3.93	4.02	3.67	3.77	3.94	4.04
17	2.90	3.09	2.79	2.98	3.05	3.24	3.83	3.92	3.89	3.96	4.13	4.23
18	2.47	2.65	2.38	2.53	2.49	2.68	3.63	3.77	3.65	3.77	3.86	3.96
19	2.07	2.29	1.92	2.15	2.36	2.66	3.53	3.66	3.49	3.64	3.85	3.96
20	3.50	3.67	3.48	3.65	3.58	3.72	4.30	4.40	4.17	4.26	4.43	4.48
21	3.23	3.43	3.05	3.23	3.35	3.49	4.03	4.14	4.00	4.10	4.39	4.45
22	3.23	3.39	3.12	3.29	3.26	3.39	3.97	4.07	3.98	4.08	4.29	4.37

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อที่	พรรคและตอบหาที่เป็นจริง						พรรคและตอบหาที่คาดหวัง					
	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น	
	ซ	ส	ซ	ส	ซ	ส	ซ	ส	ซ	ส	ซ	ส
23	3.44	3.61	3.60	3.81	3.68	3.85	4.47	4.52	4.41	4.47	4.48	4.53
24	3.00	3.20	2.94	3.12	3.15	3.31	4.07	4.14	3.97	4.05	4.07	4.15

ตาราง 21 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบทดสอบที่เป็นจริงและแบบทดสอบที่คาดหวังในการพัฒนาสมรรถของโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการ กศ.พช. ตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ด้านการเฝ้าระวังและการปกครอง

ข้อที่	ทรรศนะตอบทบทวนที่เป็นจริง				ทรรศนะตอบทบทวนที่คาดหวัง			
	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้บริหารโรงเรียน		ครู	
	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด
25	3.00	3.19	2.72	2.88	3.09	3.24	3.82	3.93
26	2.60	2.75	2.63	2.87	2.86	3.06	3.85	3.96
27	2.67	2.90	2.59	2.83	2.79	2.99	3.71	3.82
28	4.00	4.10	3.71	3.83	3.93	4.03	4.47	4.51
29	3.97	4.10	3.89	4.06	3.69	3.87	4.57	4.63
30	4.10	4.19	3.84	3.94	3.64	3.75	4.51	4.56
31	3.77	3.92	3.53	3.68	3.43	3.55	4.18	4.27
32	3.80	3.95	3.82	3.93	3.76	3.88	4.15	4.24
33	3.87	4.03	3.85	3.96	3.79	3.90	4.25	4.33
34	2.83	2.99	2.55	2.75	2.66	2.85	3.85	3.95

ตาราง 22 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนสอบที่เก็บจริงและแบบแผนที่คัดหวังในการพัฒนาของโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการ กศ.พช. ตามพระประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ตามสังคมและวัฒนธรรม

ข้อที่	พระประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน				พระประสงค์ของผู้นำท้องถิ่น				พระประสงค์ของครู				พระประสงค์ของผู้นำท้องถิ่น			
	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		ครู		ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		ครู	
	ข.	ค.	ข.	ค.	ข.	ค.	ข.	ค.	ข.	ค.	ข.	ค.	ข.	ค.	ข.	ค.
35	3.97	4.08	3.91	4.02	3.93	4.05	4.02	4.05	4.60	4.65	4.42	4.48	4.39	4.47	4.31	4.39
36	4.23	4.31	4.21	4.28	4.26	4.34	4.28	4.34	4.80	4.82	4.58	4.61	4.55	4.60	4.51	4.55
37	3.83	3.93	3.88	3.97	3.79	3.89	3.97	3.89	4.53	4.58	4.46	4.51	4.35	4.44	4.31	4.35
38	3.37	3.55	3.30	3.49	3.51	3.63	3.49	3.63	4.33	4.38	4.24	4.31	4.33	4.39	4.25	4.26
39	3.23	3.36	3.13	3.28	3.42	3.57	3.28	3.57	4.27	4.35	4.17	4.25	4.26	4.34	4.35	4.45
40	3.47	3.68	3.25	3.42	3.65	3.81	3.42	3.81	4.27	4.38	4.26	4.35	4.45	4.51	4.55	4.57
41	4.20	4.28	4.15	4.24	4.15	4.22	4.24	4.22	4.60	4.64	4.50	4.55	4.52	4.57	4.55	4.57
42	3.07	3.21	3.03	3.23	3.13	3.27	3.23	3.27	3.96	4.04	4.01	4.11	4.19	4.25	4.11	4.19
43	3.50	4.02	3.89	4.04	3.87	3.97	4.04	3.97	4.43	4.49	4.37	4.45	4.38	4.45	4.45	4.45

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อที่	พรรคคณะศอปปาที่เป็นจริง				พรรคคณะศอปปาที่คาดการณ์			
	ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู		ผู้บริหาร ผู้นำท้องถิ่น		ครู	
	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู
44	2.73	2.95	2.63	2.81	3.12	3.91	3.77	3.86
45	3.50	3.63	3.26	3.42	3.67	4.30	4.23	4.32

ตาราง 23 คำนวณต้นทุนของคณะแผนกพยาบาลที่เป็นจริงและงบประมาณที่คาดหวังในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาใน
โครงการ กศ.พช. ตามผลกระทบของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น กำนันสาธารณสุข

ข้อที่	ผลกระทบที่เป็นจริง					ผลกระทบที่คาดหวัง				
	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู	ผู้นำท้องถิ่น	S
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	$\bar{X}$	
46	3.80	3.92	3.44	3.59	3.88	4.57	4.60	4.31	4.43	4.48
47	3.87	3.99	3.67	3.82	3.76	4.53	4.58	4.45	4.62	4.66
48	4.03	4.14	3.88	3.97	3.91	4.57	4.62	4.58	4.57	4.62
49	3.90	4.05	4.18	4.26	3.61	4.47	4.55	4.62	4.43	4.50
50	3.73	3.83	3.54	3.63	3.58	4.43	4.51	4.29	4.34	4.41
51	3.13	3.34	2.77	2.94	3.07	4.00	4.13	3.86	4.08	4.16
52	3.27	3.40	2.99	3.14	3.34	4.10	4.23	4.09	4.39	4.45
53	3.47	3.63	3.10	3.25	3.41	4.23	4.34	4.13	4.43	4.48
54	3.20	3.34	2.94	3.10	3.09	4.13	4.21	4.01	4.23	4.29

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อที่	พรรคสมณะตอบพมทที่เป็นจริง						พรรคสมณะตอบพมทที่คาดหวัง					
	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น	
	ข	ค	ข	ค	ข	ค	ข	ค	ข	ค	ข	ค
55	3.77	3.93	3.74	3.85	3.73	3.86	4.47	4.53	4.41	4.47	4.48	4.54
56	3.57	3.74	3.74	3.86	3.65	3.78	4.43	4.48	4.49	4.54	4.52	4.58
57	3.63	3.78	3.25	3.40	3.59	3.71	4.40	4.48	4.33	4.39	4.51	4.55

2. ผลการสัมฤทธิ์

2.1 ผลการสัมฤทธิ์ที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ที่มีการพัฒนาเขต ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตาราง 24 - 28

ตาราง 24 ร้อยละ (%) ของการสัมฤทธิ์ผลผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นที่มีบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามการศึกษา

กิจกรรม	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง
1. สสำรวจปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น								
1.1 โรงเรียนจัดทำแบบสำรวจเพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น	78.6	100	71.4	85.7	50	100	66.7	95.2
1.2 บุคลากรในโรงเรียนไปเยี่ยมเยียนประชาชน	92.9	100	71.4	92.9	71.4	100	66.7	97.6

ตาราง 24 (ต่อ)

กิจกรรม	ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	
1.3 ประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู ผู้นำท้องถิ่นและประชาชน	92.9	100	71.4	71.4	57.1	73.8	80.9
1.4 ผู้บริหาร โรงเรียนและคณะครู สอดถาม และสัมภาษณ์จากประชาชน	14.3	50	50	100	35.7	45.2	83.3
2. จัดกิจกรรมการสอบให้สอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่น	71.4	100	71.4	100	57.1	66.7	95.2
2.1 โรงเรียนจัดคอนเสิร์ตในโรงเรียน							
2.2 โรงเรียนนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาใช้ประชันรู้สิ่งของ	57.1	100	57.4	100	50	54.8	95.2
2.3 โรงเรียนนำผลผลิตทางการเกษตร ของท้องถิ่นมาใช้ประกอบอาหาร	92.9	100	57.1	85.7	50	66.7	92.9

ตาราง 24 (ต่อ)

กิจกรรม	ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	
2.4 โรงเรียนจัดให้มีการรวมการอบรมแพทย์	57.1	71.4	4.29	57.1	42.9	64.3	76.2
3. <u>จัดกิจกรรมเป็นศูนย์กลางทางวิชาการของ</u> <u>ท้องถิ่น</u>							
3.1 เปิดโอกาสให้ประชาชนมาใช้ห้องสมุด ของโรงเรียน	57.1	71.4	35.7	71.4	21.4	85.7	76.2
3.2 จัดสวัสดิการที่เป็นประโยชน์แก่ ท้องถิ่น	50	71.4	42.9	71.4	21.4	71.4	71.4
4. <u>โรงเรียนเป็นแหล่งข่าวสารในชุมชน</u>							
4.1 เป็นแหล่งข่าวสารในชุมชนโดยจัดทำ กระจายเสียงทางศูนย์บริการข่าวสารของโรงเรียน	100	100	100	100	100	100	100
4.2 จัดทำสิ่งพิมพ์แจกให้ประชาชน	64.2	71.4	35.7	71.4	21.4	57.1	66.7

กิจกรรม	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง
4.3 ใหขาวสารโดยดัดปายประกาศไทประชาชนมาอาาน	71.4	85.7	42.9	71.4	28.6	85.7	47.6	80.9
4.4 ใหขาวสารโดยยานทางนักรเรียน เชน ไทนักรเรียนเลาชาวไททางบานทั้ง	64.3	71.4	42.8	85.7	35.7	85.7	47.6	80.9
4.5 จัดทำใหอาานทั้งสือพิมพ์ประจำพัฒนา	50	71.4	35.7	85.7	35.7	100	40.5	85.7
5. จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นใหม่								
ความรุกรความเข้าใจในการพัฒนาชนนโดยการพึ่งตนเอง								
5.1 ปดุงองคุดมการณในการพัฒนาชนนโดยการพึ่งตนเอง	57.1	71.4	42.8	71.4	28.5	50	42.9	64.3
5.2 รวมกันพัฒนาหมู่บ้าน	85.7	100	64.3	71.4	92.9	100	80.9	90.5

ตาราง 25 ร้อยละ (%) ของการสัมภาษณผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ที่มีบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. คำนวณเสร็จกิจและอาชีพ

กิจกรรม	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	
1. โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้การศึกษาและ บริการด้านวิชาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่น							
1.1 เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านวิชาชีพ	64.3	85.7	50	100	57.1	100	57.1
1.2 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ	57.1	71.4	28.6	64.3	50	71.4	45.2
1.3 จัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่เหมาะสม กับสภาพท้องถิ่น	14.3	71.4	7.14	71.4	35.7	85.7	19
1.4 โรงเรียนร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น จัดตั้งกองทุนของหมู่บ้านเพื่อประโยชน์ในการลงทุน	35.7	50	21.4	35.7	14.3	50	23.8
							45.2

กิจกรรม	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	
2. โรงเรียนเป็นศูนย์ประสานงานด้านเศรษฐกิจและอาชีพกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่น ๆ							
2.1 อำนวยความสะดวกภาคส่วนต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลและเอกชนในการปรับปรุงพัฒนาอาชีพของท้องถิ่น	78.6	85.7	42.9	71.4	57.1	71.4	76.2
2.2 ร่วมประชุมวางแผนปฏิบัติงานพัฒนากันอาชีพของท้องถิ่นกับหน่วยงานอื่น ๆ	50	57.1	42.8	85.7	28.6	71.4	71.5
2.3 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการอาชีพของท้องถิ่นกับหน่วยงานอื่น ๆ	35.7	57.1	42.9	85.7	21.4	71.4	71.4

กิจกรรม	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง
3. <u>จัดกิจกรรมเป็นผู้นำในการสร้างเศรษฐกิจในชุมชน</u>								
3.1 จัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน	78.6	100	71.4	100	57.1	85.7	69	95.2
3.2 จัดสัปดาห์เกี่ยวกับการเกษตร	78.6	100	64.3	100	57.1	85.7	66.7	95.2

ตาราง 26 ร้อยละ (%) ของการสัมภาษณผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ที่มีตอบพบว่าที่เป็นจริงและพบาที่คาดหวัง ในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประเภทศึกษาในโครงการ กค.พช. กานการเมืองและการปกครอง

กิจกรรม	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง
1. โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในรู้จักคัดเลือกและพัฒนาผู้นำที่มีความซื่อสัตย์เสียสละ								
1.1 จัดอบรมประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจที่จะเป็นผู้นำการพัฒนาท้องถิ่นของตน	42.9	100	57.1	85.7	71.4	100	71.3	95.2
1.2 คัดเลือกผู้นำท้องถิ่นตัวอย่าง	71.4	71.4	42.9	57.1	50	85.7	54.8	71.4
1.3 จัดทัศนศึกษาหมู่บ้านที่ดีเอนกานการพัฒนา	21.4	35.7	7.14	21.4	14.3	71.4	14.3	42.9
1.4 ตั้งหัวหน้าพัฒนาของหมู่บ้าน	21.4	42.9	14.2	50	14.3	21.4	16.7	38.1
2. โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ และปลูกฝังประชาธิปไตยให้เป็นพลเมืองดี								

ตาราง 26 (ต่อ)

กิจกรรม	ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง
2.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนรับผิดชอบงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน	100	100	100	100	71.4	71.4	90.5	90.5
2.2 เลือกลงสถานักเรียนประชาชนนักเรียน ให้รับผิดชอบในงานโรงเรียน	92.9	100	78.6	85.7	71.4	85.7	69	90.5
2.3 แผนและความรู้ประชาธิปไตยแก่ นักเรียนและประชาชน	64.3	85.7	35.7	50	71.4	100	57.1	78.6
2.4 จัดกิจกรรมสร้างวิสัยทัศน์ตนเองให้ นักเรียน	35.7	57.1	28.6	57.1	50	71.4	38.1	61.9
3. โรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่ทำให้โรงเรียน เป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานการปกครอง								
3.1 โรงเรียนประสานงานและให้ความ ร่วมมือในการปฏิบัติงานกับสภาตำบล	57.1	71.4	42.9	71.4	36.7	100	45.2	80.9

ตาราง 26 (ต่อ)

กิจกรรม	ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง
3.2 โรงเรียนประสานงานกับหน่วยงานและ วิทยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดอบรมประชาชนเพื่อ สร้างความคิดในการพัฒนาชุมชน	71.4	85.7	50	71.4	71.4	71.4	64.3	76.2
3.3 มุขฉากรในโรงเรียนเป็นกรรมการ เลือกตั้งของชุมชนและชาติ	42.9	64.3	50	57.1	28.6	64.3	40.5	97.6

ตาราง 27 ร้อยละ (%) ของการสัมภาษณบริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ที่มีบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง
ในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กค.พช. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

กิจกรรม	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง
1. โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่ออบรมสั่งสอนใ้ นักเรียนมีความประพฤติดี								
1.1 จัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจ	85.7	100	100		78.6	100	88.1	100
1.2 จัดกิจกรรมยกย่องคนดีเพื่อผู้มีพระคุณ เช่น บิดา มารดา ครู	78.6	100	71.4	100	71.4	92.9	73.8	94.6
1.3 จัดกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติ	85.7	100	64.3	100	57.1	71.4	69.1	90.5
1.4 สักแต่อนักเรียนตัวอย่าง	78.6	100	57.1	85.7	50	100	61.9	95.2
1.5 ประกวดมารยาทนักเรียน	21.4	57.1	14.3	50	7.14	57.1	14.3	54.8
1.6 วันสำคัญทางศาสนาในนิตพระมาเทศก์	7.14	42.9	7.14	57.1	7.14	85.7	7.14	61.9
1.7 จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	35.7	50	21.4	57.1	7.14	71.4	21.4	59.5
1.8 เรียนธรรม	7.14	21.4	7.14	35.7	-	35.7	4.76	30.9

ตาราง 27 (ต่อ)

กิจกรรม	ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง
2. โรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่แสดงว่าโรงเรียน เป็นศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของ ท้องถิ่น								
2.1 รวมกิจกรรมประเพณีสำคัญ	92.9	100	71.4	100	57.1	71.4	73.8	90.5
2.2 โรงเรียนจัดกิจกรรมสนับสนุนการ ละเล่นพื้นเมือง	28.6	50	28.6	71.4	35.7	71.4	30.9	64.3
2.3 จัดสัปดาห์ต่างคำประพันธ์	28.6	50	28.6	64.3	50	71.4	35.7	61.9
3. โรงเรียนเป็นศูนย์ส่งเสริมการศึกษา และ นันทนาการของท้องถิ่น								
3.1 จัดแข่งขันกีฬา	100	100	71.4	92.9	92.9	100	88.1	97.6

ตาราง 27 (ต่อ)

กิจกรรม	ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง
3.2 จัดกิจกรรมแนะแนวการในวันสำคัญต่าง ๆ	100	100	71.4	100	85.7	100	85.7	100
3.3 จัดโรงเรียนให้เ็นสถานที่พัฒนพยอนใจ ในท้องถิ่น	92.9	100	50	85.7	100	100	83.3	95.2

ตาราง 28 ร้อยละ (%) ของการสัมภาษณผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ที่มีบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง
ในการพัฒนาของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ด้านสาธารณสุข

กิจกรรม	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	
1. โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ ปลูกฝังค่านิยมและสุขนิสัยด้านสาธารณสุข แก่นักเรียน	92.9	100	71.4	85.7	64.3	71.4	78.6
1.1 จัดบริการด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ให้นักเรียน เช่น น้ำดื่ม							85.7
1.2 ตรวจวัดความสะอาดของร่างกาย นักเรียนทุกวัน	100	100	64.3	100	64.3	71.4	76.2
1.3 จัดทำบัตรสุขภาพนักเรียน	100	100	100	100	64.3	71.4	88.1
1.4 จัดประกวดของโรงเรียน	78.6	100	50	85.7	35.7	50	54.8
1.5 ส่งนักเรียนเข้ารับการอบรมผู้นำ สาธารณสุข	7.14	42.9	7.14	71.4	7.14	71.4	7.14
							61.9

ตาราง 28 (ต่อ)

กิจกรรม	ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	
1.6 อบรมครู	26.6	50	7.14	57.1	-	71.4	11.9 59.5
1.7 เชิญเจ้าหน้าที่อนามัยบรรยายให้นักเรียนฟัง	7.14	35.7	14.3	71.4	-	71.4	7.14 59.5
1.8 จัดกิจกรรมแข่งพันทัดอาหารกลางวัน	-	28.6	7.14	100	-	71.4	2.38 66.7
2. โรงเรียนจัดกิจกรรมให้ความรู้ ปณิธาน ค่านิยมและสุขนิสัยด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน	78.6	100	57.1	85.7	50	85.7	61.9 90.5
2.1 โรงเรียนจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้าน สาธารณสุขแก่ประชาชน	21.4	85.7	-	71.4	-	71.4	7.14 76.2
2.2 ผนวกผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วม							
2.3 จัดให้มีผู้นำท้องถิ่นฝ่ายส่งเสริม							
สุชนามัย	14.3	71.4	-	71.4	-	85.7	4.76 76.2

ตาราง 28 (ต่อ)

กิจกรรม	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		ผู้นำท้องถิ่น		รวม	
	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง	จริง	คาดหวัง
3. โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายสาธารณสุข								
3.1 รวมมือบริการสร้างภูมิคุ้มกันโรคให้แก่	71.4	100	71.4	100	50	85.7	64.3	95.2
นักเรียนและประชาชน								
3.2 รวมมือกันจัดบริการอาหารกลางวันฟรี	64.3	100	57.1	100	57.1	85.7	59.5	95.2
บุคลากรนักเรียน								
3.3 รวมมือกันแก้ปัญหาด้านสาธารณสุขของชุมชน โรงเรียน	71.4	100	35.7	100	71.4	100	59.5	100

2.2 ผลการสัมภาษณ์ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาค่าเนิงาน
ของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏใน
ตาราง 29 - 30

ตาราง 29 ร้อยละ (%) ของความถี่จากการสัมภาษณ์ปัญหาในการดำเนินงานของ
โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ความทรงศนะของผู้บริหารโรงเรียน
ครูและผู้นำท้องถิ่น

ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
<u>งานบุคคล</u>				
ก. <u>ผู้บริหารโรงเรียน</u>				
1. ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้พักอาศัยอยู่ที่ โรงเรียน	7.14	35.7	14.3	19.05
2. ผู้บริหารโรงเรียนไม่ติดตามผลงาน อย่างใกล้ชิด	7.14	14.3	28.6	16.67
ข. <u>ครู</u>				
1. ครูไม่ได้พักอาศัยอยู่ที่โรงเรียน	35.7	50	42.9	42.86
2. ครูขาดความสามัคคี	21.4	57.1	7.14	28.57
3. บุคลากรน้อย	35.7	21.4	28.6	28.57
ค. <u>ผู้นำท้องถิ่น</u>				
1. ผู้นำท้องถิ่นประพฤติก็นเป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่ประชาชนในเขตค่อนข้างต่ำ	28.6	21.4	14.3	21.43

ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
2. ผู้นำท้องถิ่นอบรมและรับนโยบายแล้วนำไปปฏิบัติได้น้อย	35.7	21.4	14.3	23.81
3. ผู้ใหญ่บ้าน กำหนด ไม่สนใจการทำงานของโรงเรียน	57.1	28.6	14.3	33.33
ง. ประชาชน				
1. ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำงานกับโรงเรียน	42.9	28.6	28.6	33.33
2. ประชาชนยากจน	50	28.6	71.4	50
3. ประชาชนใช้ชีวิตแบบง่าย ๆ ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง	28.6	21.4	28.5	26.19
ค. ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา				
1. 4 กระทรวงหลักไม่ประสานงานกัน	21.4	42.9	21.4	28.57
2. โครงการต่าง ๆ ของ 4 กระทรวงหลักซ้ำซ้อนกันมาก	21.4	28.6	35.7	28.57
3. ขาดการติดตามผลงานจากหน่วยงานต่าง ๆ	35.7	14.3	21.4	23.81
ด. งบประมาณ				
1. งบประมาณที่ให้ไม่เพียงพอ	57.1	21.4	14.3	42

ตาราง 29 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
2. งบประมาณที่ได้อยู่ในรูปของวัสดุสิ่งของ ใด ของที่ไม่มีคุณภาพและไม่ตรงกับความต้องการ ของโรงเรียน	28.6	35.7	14.3	26.19
<u>ด้านการปฏิบัติงานในบทบาทแต่ละด้าน</u>				
<u>ก. ด้านการศึกษา</u>				
1. ประชาชนไม่ค่อยมาใช้บริการห้องสมุดของ โรงเรียน	42.9	21.4	50	38.09
2. ในการกระจายข่าวนั้นเครื่องขยายเสียง เสียงเบาและน้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาแพงมาก	35.7	50	28.6	38.09
3. การวางแผนด้านการศึกษายังไม่ดีพอ ยัง ไม่ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของ ท้องถิ่น	42.9	35.7	42.9	40.48
4. ขาดการติดตามผลจากทางโรงเรียน	14.3	35.7	7.14	19.05
<u>ข. ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ</u>				
1. อบรมอาชีพแล้วประชาชนไม่ค่อยนำไปปฏิบัติ นำไปใช้	21.4	28.6	35.7	28.57
2. ไม่ได้รับความช่วยเหลือร่วมมือจากหน่วยงาน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ	28.6	28.6	21.4	26.19

ตาราง 29 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
3. ความไม่เข้าใจวิธีการสหกรณ์ของนักเรียน และประชาชน	21.4	28.6	21.4	23.81
ก. <u>ด้านการเมืองและการปกครอง</u>				
1. นักเรียนไม่ค่อยแสดงออก คัดสินใจไม่เป็น	7.14	21.4	7.13	11.90
2. หน่วยงานด้านการปกครองไม่ค่อยเห็น ความสำคัญของโรงเรียนไปติดต่อไม่ให้ ความร่วมมือ	42.9	21.4	28.6	30.95
ง. <u>ด้านสังคมและวัฒนธรรม</u>				
1. ประชาชนบางคนประพฤติดนทรมานอยู่กับ อบายมุขเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่เด็กและเยาวชน ในชุมชน	21.4	14.3	28.6	21.43
2. ประชาชนไม่ค่อยสนใจรวมกิจกรรมด้านการ กีฬา	14.3	21.4	28.6	21.43
จ. <u>ด้านสาธารณสุข</u>				
1. นักเรียนส่วนใหญ่ฟันผุมาก	28.6	14.3	14.3	19.05
2. นักเรียนไม่เห็นความสำคัญด้านสาธารณสุข	14.3	28.6	7.14	16.67
3. ขาดแคลนน้ำ	14.3	28.6	14.3	19.05
4. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่ค่อยให้ความร่วมมือ กับโรงเรียน	28.6	7.14	14.3	16.67

ตาราง 30 ร้อยละ (%) ของความดีจากการสัมภาษณ์ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา
การดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ตามธรรมชาติของ
ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข้ปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
<u>ค่านิยม</u>				
ก. <u>ผู้บริหารโรงเรียน</u>				
1. ผู้บริหารโรงเรียนควรพักอาศัยอยู่ที่โรงเรียน เพื่อจะได้มีโอกาสได้พบปะประสานสัมพันธ์ที่ดี กับผู้นำท้องถิ่นและประชาชน	7.14	35.7	14.3	19.05
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรจะได้ติดตามผลงาน ของโรงเรียนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง	7.14	28.6	42.9	26.19
ข. <u>ครู</u>				
1. บรรรจุครูใหม่หรือให้ครูที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน ท้องถิ่นนี้ย้ายมาปฏิบัติงานพัฒนาท้องถิ่น ของตน	7.14	14.3	14.3	11.90
2. จัดแบ่งกลุ่มบ้านขึ้นภายในหมู่บ้านและให้ครู เป็นที่ปรึกษาประจำกลุ่มบ้านในแต่ละกลุ่ม	21.4	14.3	35.7	23.81
3. ครูประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนและ ประชาชน	14.3	14.3	21.4	16.67
ค. <u>ผู้นำท้องถิ่น</u>				
1. อบรมผู้นำท้องถิ่น	7.14	14.3	35.7	19.05

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญห	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
2. หลังจากการอบรมผู้นำท้องถิ่นแล้วควรจะได้ มีการทบทวนทำความเข้าใจกันอีกครั้งและ ร่วมกันวางแผนการพัฒนา	14.3	14.3	21.4	16.67
3. กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารโรงเรียนและ ครูควรได้มีการตกลงทำความเข้าใจกันให้ ถี่และร่วมประสานงานกันพัฒนาหมู่บ้าน	21.4	28.6	28.6	26.19
ง. <u>ประชาชน</u>				
1. เสริมรายได้โดยการเสริมอาชีพให้	28.6	50	50	42.86
2. ต้องพยายามทำความเข้าใจชี้แจงให้ ประชาชนเข้าใจโครงการ กศ.พช.	28.6	35.7	28.6	30.95
3. พยายามชี้แจงโดยใช้กลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่เป็น สื่อกลางในการเปลี่ยนแปลง	21.4	28.6	14.3	21.43
<u>ด้านความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนา</u>				
1. หน่วยเหนือของ 4 กระทรวงหลักควร ประสานงานกันและกำชับให้ผู้นำท้องถิ่น ของหน่วยงานโดยการประสานงานกัน	71.4	50	21.4	47.62
2. ควรใช้โรงเรียนเป็นหน่วยงานกลางของ 4 ประสาน	85.7	71.4	42.9	66.67

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญห	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
3. เจ้าหน้าที่ของ 4 กระทรวงหลักควรจะได้มี การติดตามผลงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง	35.7	28.6	7.14	23.81
<u>งานงบประมาณ</u>				
1. โรงเรียนควรหางบประมาณเพิ่มเติมด้วย ตนเอง เช่น จัดงานโรงเรียน ขอบริจาค	28.6	14.3	21.4	21.43
2. ควรให้โรงเรียนจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์เองจะได้ ของที่ดีตรงตามความต้องการของโรงเรียน	35.7	28.6	7.14	23.81
<u>งานการปฏิบัติงานในบทบาทแต่ละงาน</u>				
ก. <u>งานการศึกษา</u>				
1. ก่อนสอนควรได้มีการประชุมวางแผนร่วมกัน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูและประชาชน ให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นให้ มากที่สุด	28.6	21.4	14.3	21.43
2. แบ่งครูเป็นกลุ่มแล้วให้ครูแต่ละกลุ่มออกไปทำ ความเข้าใจกับประชาชนให้รู้เป้าหมาย วิธีการ คุณค่าของโครงการ กศ.พช.	28.6	35.7	35.7	33.33

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญห	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
3. ควรมีการรณรงค์ให้เห็นความสำคัญของการ ศึกษา เช่น รณรงค์การรู้หนังสือของประชาชน	28.6	21.4	35.7	28.57
ข. <u>ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ</u>				
1. พยายามจัดอบรมหรือเชิญวิทยากรมาบรรยาย ในสิ่งที่ตรงกับความต้องการของประชาชน	35.7	35.7	28.6	33.33
2. พยายามอบรมอาชีพที่เห็นผลรวดเร็วและได้ เงินเลย	21.4	21.4	35.7	26.19
3. หน่วยงานต่าง ๆ ควรเข้ามาเสนอแนะ ประชาชนในรูปที่จริงจัง จริงใจ ห่วงดีและ ติดตามผลงานอย่างใกล้ชิด	28.6	35.7	35.7	33.33
4. ให้ความรู้เกี่ยวกับการสหกรณ์แก่นักเรียนและ ประชาชน	42.9	35.7	35.7	38.09
ค. <u>ด้านการเมืองและการปกครอง</u>				
1. ครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น	14.3	14.3	7.14	14.28
2. เจ้าหน้าที่หน่วยงานระดับสูงของมหาดไทยควร กำกับการทำงานของหน่วยงานการปกครองที่ เป็นฝ่ายปฏิบัติงานด้านพัฒนาชุมชนให้รวมประสาน งานกับโรงเรียน	28.6	35.7	14.3	26.19

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู	ผู้นำ ท้องถิ่น	รวม
ง. <u>ด้านสังคมและวัฒนธรรม</u>				
1. ชี้ให้เห็นข้อเสียของอบายมุข รณรงค์ให้เห็นโทษ	21.4	14.3	28.6	21.43
2. ให้นักเรียนแก้ไขอุปนิสัยของตนเองด้าน อบายมุข เช่น จัดงานวันลูกรักพ่อ	21.4	28.6	28.6	26.19
3. จัดกิจกรรมเน้นความสามัคคีโดยใช้กีฬาเป็นสื่อ	35.7	21.4	21.4	26.19
จ. <u>ด้านสาธารณสุข</u>				
1. โรงเรียนรณรงค์ให้นักเรียนแปรงฟันทุกวัน หลังอาหารกลางวัน	35.7	35.7	-	23.81
2. เจ้าหน้าที่อนามัยควรจะได้จัดโครงการ ตรวจฟันให้นักเรียนในโรงเรียน	28.6	21.4	14.3	21.43
3. ครูย้ำเน้นนักเรียนเกี่ยวกับด้านสาธารณสุข บ่อย ๆ	28.6	28.6	14.3	23.81
4. ปรึกษาหาทางแก้ปัญหาด้านสาธารณสุขกับ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและปฏิบัติงานร่วมกัน	14.3	28.6	21.4	21.43

การศึกษาภาระของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นตอบทบาทของโรงเรียน
ประถมศึกษาในการพัฒนาชนบทตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
ในเขตชนบทยากจน จังหวัดนครสวรรค์

บทคัดย่อ
ของ
สุรางค์ ชูสิงห์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กันยายน 2529

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ที่มีต่อการพัฒนาชนบทในทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ตลอดจนศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาค่าเงินงานพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ในจังหวัดนครสวรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. โดยแยกศึกษาในแต่ละด้านรวม 5 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านการเมืองและการปกครอง ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสาธารณสุข ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาค่าเงินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 30 คน ครูจำนวน 148 คน และผู้นำท้องถิ่นจำนวน 136 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน และทดสอบความแตกต่างโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทิศทางเดียว และ t-test แบบ dependent

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ที่ปฏิบัติมากคือ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสาธารณสุข ที่เหลือนอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการให้โรงเรียนประถมศึกษามีบทบาทในการพัฒนาชนบททุกด้านในระดับมากสำหรับการเปรียบเทียบทฤษฎีของทั้ง 3 กลุ่มที่มีต่อการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ปรากฏว่าทั้ง 3 กลุ่มมีทฤษฎีไม่แตกต่างกันทั้งในบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง แต่เมื่อเปรียบเทียบบทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ระหว่างบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของทั้ง 3 กลุ่ม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกกลุ่ม

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ปัญหาที่พบมากในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. คือ ค่าน้ำประปา การวางแผนด้านการศึกษา

ไม่ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ความยากจนของประชาชน และขาด
การประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ส่วนข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามากที่สุดคือ
ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ มีการวางแผนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร
โรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น เสริมอาชีพให้กับประชาชน 4 ครัววงศ์หลักของ
ประสานงานกันและใช้โรงเรียนเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงาน

A STUDY ON OPINIONS OF SCHOOL ADMINISTRATORS, TEACHERS AND COMMUNITY
LEADERS TOWARD ROLES OF ELEMENTARY SCHOOLS IN RURAL DEVELOPMENT
ACCORDING TO EDUCATION FOR THE DEVELOPMENT OF POOR RURAL
AREAS PROJECT, CHANGWAT NAKHONSAWAN

AN ABSTRACT

BY

SURANG CHUSING

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

September 1986

The purposes of this study were to study the roles of the elementary schools in the education for the development of poor rural areas project towards the rural development in the opinions of the school administrators, the teachers, and the community leaders as well as to study the problems and guidance in solving problems of carrying on rural development of elementary schools in the education for the development of poor rural areas project, Changwat Nakhonsawan.

Tools used in collecting the data were questionnaire and interview. There were divided into 3 parts, namely part 1 concerning the status of persons who give answers, part 2 concerning the roles of the rural development of elementary schools in the education for the development of poor rural areas project by separately studying each side, totalled 5 sides, they were educational, economic and occupational, political and administrative, social and cultural and public health sides, And part 3 was about the studying of problems and guidance in solving problems of carrying on of the elementary schools in the education for the development of poor rural areas project. The samples used in this study were consisted of 30 school administrators, 148 teachers and 136 community leaders. The data were then analyzed by using the basis statistical values, One-Way Analysis of Variance and t-test (dependent).

The findings indicated that : the school administrators, the teachers and the community leaders have the opinions that the roles in rural development of elementary schools in the education for the development of poor rural areas project having been mostly acted were on social and cultural and public health sides, The

remaining sides were at medium level, and the elementary schools were required to play the roles in every side of rural development at the high level. On comparison of those three groups' opinions towards the rural development of elementary schools in the education for the development of poor rural areas project, it was obvious that all those 3 groups having no different opinions, both in the real and expected roles. But when the role in rural development of elementary schools in the education for the development of poor rural areas project was taken to be compared between the real and expected roles of these 3 groups, the difference in the point of view of significant statistics has been found at the .01 level.

Moreover, it has been found that the problems mostly occurred in carrying on of elementary schools in the education for the development of poor rural areas project were about the budget. The educational planning has not yet covered the problems and the local needs, the people poverty and lacking of cooperation with other agencies. With regard to most suggestions as to the solution of problems were as follow : the budget should be allotted continually; planning to cooperate between the school administrators, the teachers and the community leaders; the public occupation should be promoted and the four basis ministries have to cooperate with one another by utilizing school as a centre for such cooperation.